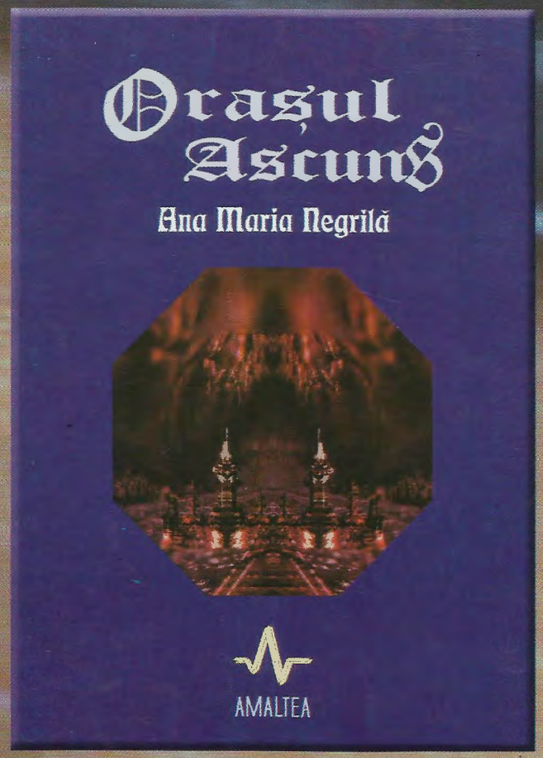

În curs de apariție

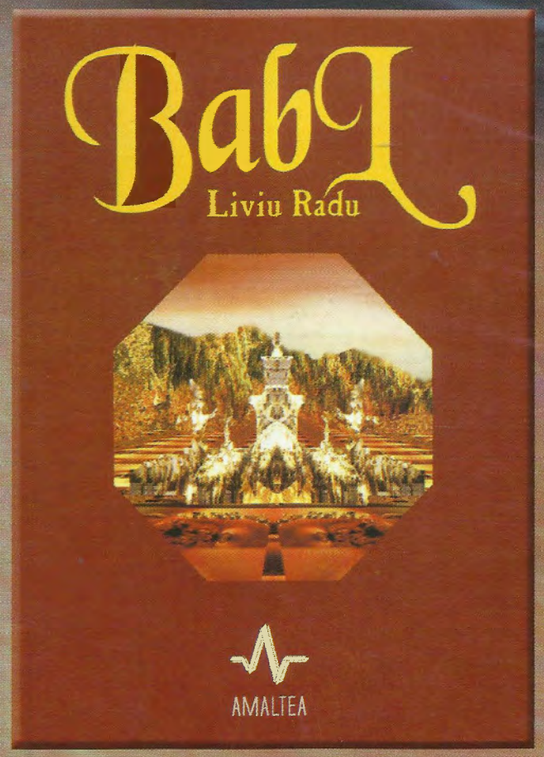

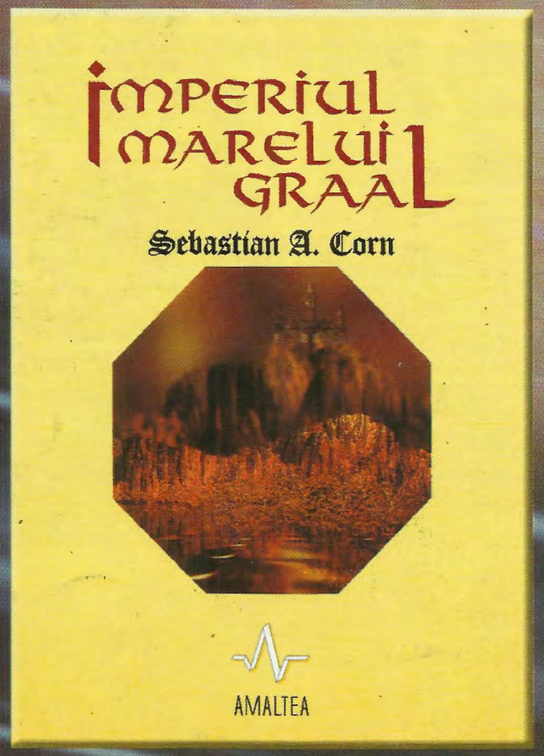

AMALTEA

NR. 3. SEPTEMBRIE–OCTOMBRIE. 2004

LUMI VIRTUALE

LITERATURĂ. FANTASTICĂ. ȘI. SF

75000 de lei

Rudi Kvala
Vremea nebuniei

INTERVIU:
SEBASTIAN A. CORN

DAVID BRIN
Oprire a realitătii

FAN FICTION:
Artele martiale moderne (III)

Mihai Chirilov · Ladislau Daradici
Bogdan Gheorghiu · Radu Hallipa
Michael Haulică · Radu-Ilarion Munteanu
Florin Pîtea · Mircea Pricăjan · Cornel Robu

www.lumivirtuale.ro

CONVENȚIA ANUALĂ A SOCIETĂȚII MONDIALE DE SF
WORLDCON 2004 (Noreascon 4)

Cea de-a 62-a Convenție Mondială de Sf s-a desfășurat anul acesta între 2 și 6 septembrie la Boston (Hynes Convention Center - 7), sub numele **Noreascon 4**.
Invitați de onoare au fost Terry Pratchett (10) și William Tenn.
S-au decernat mai multe premii, cel mai important fiind Hugo 2004 (6):

ROMAN
Paladin of Souls, de Lois McMaster Bujold - 2 (Eos)

NUVELĂ
„The Cookie Monster", de Vernor Vinge (Analog, octombrie 2003)

NUVELETĂ
„Legions in Time", de Michael Swanwick - 1 (Asimov's, aprilie 2003)

POVESTIRE
„A Study in Emerald", de Neil Gaiman - 13 (Shadows Over Baker Street)

CARTE NON-FICTION
The Chesley Awards for Science Fiction & Fantasy Art: A Retrospective, John Grant, Elizabeth L. Humphrey, Pamela D. Scoville (Artist's & Photographer's Press Ltd)

SPECTACOL DE LUNGĂ DURATĂ
The Lord of the Rings: The Return of the King (New Line Cinema; regia, Peter Jackson; scenariul, Fran Walsh, Philippa Boyens și Peter Jackson; după romanul lui J.R.R. Tolkien)

SPECTACOL DE SCURTĂ DURATĂ
Discursul de acceptare al lui Gollum, la MTV Movie Awards 2003 (Wingnut Films/New Line Cinema; scris și regizat de Fran Walsh, Philippa Boyens și Peter Jackson)

EDITOR PROFESIONIST
Gardner Dozois

ARTIST PROFESIONIST
Bob Eggleton (4)

SEMI-PROZIN
Locus, editori Charles N. Brown, Jennifer A. Hall și Kirsten Gong-Wong

FANZIN
Emerald City, editor Cheryl Morgan

ARTIST-FAN: Frank Wu

PREMIUL „JOHN W. CAMPBELL" PENTRU DEBUT (nu este considerat un premiu Hugo)
Jay Lake (12)

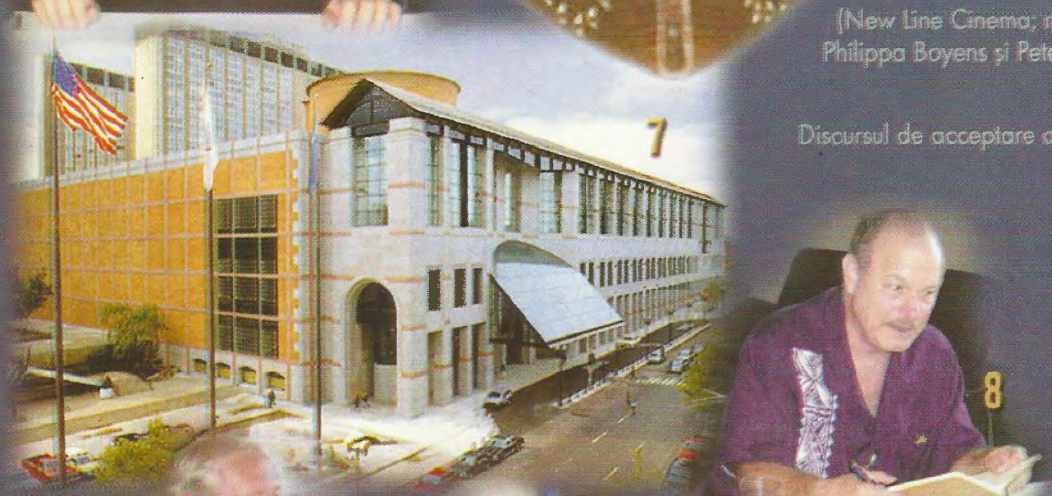

Maestru de ceremonii a fost Neil Gaiman.

Următoarea Convenție Mondială de SF va avea loc la Glasgow, în perioada 4-8 august 2005.
Informații suplimentare în *Lumi Virtuale* nr.1

3 - Kevin J. Anderson; 5 - Charles Stross; 8 - Joe Haldeman; 9 - Brian Aldiss; 11 - Frederik Pohl.

MICHAEL HAULICĂ

Science fiction între science şi fiction

Ce fel de science fiction se mai scrie azi în România? Dar în lume? Diferă prin ceva tendinţele de la noi de cele de-afară?

După 1989, în SF-ul românesc s-a produs o schimbare de generaţie. A fost înlocuită generaţia de ingineri (cum i se spunea cîndva), cu una mult mai diversă, alcătuită din informaticieni, medici, filologi. Evident, inginerii n-au dispărut cu desăvîrşire. Această schimbare a dus la multiplicarea temelor abordate, la explorarea unor genuri/subgenuri noi (sau mai puţin vizitate, cum ar fi cyberpunk, fantasy, ucronie, fantastic, chiar realism magic), la creşterea importanţei date personajului şi, nu în ultimul rînd, la îmbunătăţirea calităţii literare a textelor. S-au impus astfel autori cu personalităţi puternice, cu o scriitură individualizată şi uşor recognoscibilă, puşi pe scris literatură, pur şi simplu literatură. Ce s-a întîmplat cu partea de *science*? Date fiind domeniile de proveniență ale noilor scriitori, accentul s-a pus parcă mai mult pe ştiinţele umaniste, cele zise exacte pierzînd teren. Se vorbea la un moment dat de „perioada revoltă a literaturii politehnico-ştiinţifice".

Care este acum situaţia în lume? Cu surprindere (sau poate că nu) am întîlnit în ultima vreme, prin revistele americane de pe internet, articole cu titluri ca *Is science fiction about to go blind?* (Gregory Mone în *Popular Science*) sau *Is science fiction finished?* (Rebecca Caldwell în *globeandmail.com*). Din ele rezultă că poveştile mai noi se îndreaptă în trei direcţii: fantasy (elfi şi vrăjitori), istorii alternative (ce-ar fi dacă?) sau space opera (civilizaţii interstelare, în anul 12000). Dacă în perioada de aur a SF-ului, adică anii '50, '60, '70, scriitorii erau pasionaţi de a anticipa, acum – se pare – acest interes s-a pierdut. Sau anticiparea a devenit o întreprindere riscantă? Charles Stross, unul dintre scriitorii britanici consideraţi a fi cei mai aproape de ce ar trebui să fie SF-ul azi, spune într-un interviu: „adevarul e că habar n-avem spre ce ne îndreptăm, dar o facem foarte repede". Pe de altă parte, scriitorul canadian Robert J. Sawyer neagă rolul de anticipator al SF-ului cînd spune: „cred că întotdeauna a existat o doză de eroare în ceea ce s-a înţeles prin a fi SF-ul, în aceea că publicul l-a considerat ca fiind o literatură a anticipaţiei, ceea ce SF-ul nu este". Şi zice el mai departe: „SF-ul nu fost niciodată despre viitor, el întotdeauna a fost despre zilele noastre, indiferent dacă era vorba despre Anglia epocii victoriene, despre care scria Wells, sau despre societatea de după 11 septembrie, despre care scriu eu". În editorialul din numărul trecut vorbeam despre un alt mare scriitor, William Gibson, care „anticipa" în 1984, într-o oarecare măsură, societatea de peste douăzeci de ani, iar în 2004 s-a trezit că ceea ce scrie el nu mai este SF. Din aceste evidenţe, poate, şi gîndul Rebeccăi Caldwell: „scriitorii de SF sînt îngrijoraţi de faptul că trebuie să facă faţă unui viitor în care scrierile lor vor reprezenta lucruri ale trecutului". •

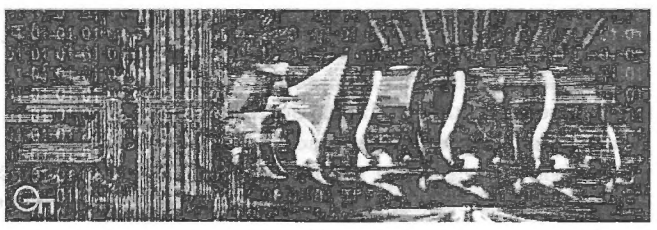

LUMI VIRTUALE

NR. 3

SEPTEMBRIE OCTOMBRIE 2004

2 **Prize, plug-uri, mufe**
Worldcon 2004

4 **Cu cărţile pe faţă**
Sergiu Someşan, *Numărul fiarei* (Cătălin Badea-Gheracostea) • Liviu Radu, *Opţiunea* (Cătălin Badea-Gheracostea) • Stephen King, *Zona moartă* (Mircea Pricăjan)

6 **Huckleberry Finn într-o bărcuţă de hîrtie**
Florin Pîtea, *„Pattern Recognition" de William Gibson*

8 **Omnibus**
Horia Nicola Ursu, *Neanderthal versus sapiens*

10 **Bibliovaran**
Florin Pîtea, *Podul Golden Gate ca spaţiu al memoriei şi nostalgiei* • Cornel Robu, *Science-fiction „adevărat"*

15 **.txt**
Radu Hallipa, *Artele marţiale moderne (III)* • Mircea Pricăjan, *Cerere în căsătorie (ghid de întrebuinţare)* • Ladislau Daradici, *Despre un anume fel de artă* • David Brin, *Oprire a realităţii*

30 **Unplugged**
Michael Haulică, *Prizonier într-o pagină de web*

31 **Dialogul oranj**
Sebastian A. Corn: *„Scriu din cauză că am nostalgia lucrurilor neîntîmplate"*

33 **La rever**
Radu-Ilarion Munteanu, *Habent sua fata libelli*

34 **Povestaşul român**
Rudi Kvala, *Vremea nebuniei*

45 **Tot a şaptea**
Mihai Chirilov, *Specific coreean*

46 **Discheta de ceară**
Bogdan Gheorghiu, *„Gothic 2" – Fără scut, în realitatea virtuală*

48 **Interacţiuni**
Oort înnoratul, *Despre fotonul meu de casă şi fotonii lor vagabonzi. Despre podele invizibile şi vederea în trecut. Despre umbre şi fire de iarbă. Cum ajunge un dinozaur pe orbită*

49 **Cu nasul prin reviste**
Michael Haulică, *Trişti mai sînt scriitorii...*

51 **Prize, plug-uri, mufe**
Masă rotundă SF

SCRIITORUL IEȘIND DIN OU:

SERGIU SOMEȘAN
„Numărul fiarei"

Editura Vremea XXI, București, 2004

Sergiu Someșan își joacă șansele ficționale încă de la Adam. *Șansa noastră s-a numit Adam*, debutul de la sfârșitul anilor '80, îl anunța ca pe un povestitor preocupat de personajele sale înfățișând oameni obișnuiți puși în situații excepționale sau „doar" stranii. Toate cărțile care au urmat au confirmat trama favorită anunțată de acea povestire. Nu întâmplător multe dintre personajele masculine ale prozelor lui Sergiu Someșan poartă numele primului om, fiindcă autorului îi place să se joace de-a prima zi, de-a prima lume, de-a prima dată ASTA s-a întâmplat. O astfel de persistență în a descrie lumea prin aceeași modalitate nu se întâlnește decât la un scriitor stăpân pe arta sa. Cea de-a treia carte de povestiri, *Numărul fiarei*, aduce spre citire – alături de divertismente SF ca *Întâlnire cu Isabel* și *Oviraptorul* – rezolvarea ciclului geneză–destrucție al lumilor. Dacă proza care dă titlul volumului nu face decât să sfârșească realitatea pe care o trăim, lăsând în suspans un nou cuplu adamic format dintr-o bibliotecară de oraș mărunt și un mefisto cu ochelari, *Oul*, următoarea proză, promite și o renaștere. Relativ în aceeași cheie, *Poarta transcendentală* și *Apă vie, apă moartă* vorbesc de alte începuturi (iubirea, nunta) și sfârșituri (bătrânețea, moartea). Undeva la intersecția SF-ului cu fantasticul oniric, *Ultimul visător* răstoarnă balanța acceptată realitate–imaginar, având-o ca subiect explicit. Greg Egan, Michel Jeury și Mihail Grămescu au „visătorii" lor care distrug/mențin realitatea din lumea ficțională. Sergiu Someșan plasează central, aproape ca un stindard, personajul visătorului său, având în această proză și un sugerat crez artistic.

Mult mai credibil în fantasticul său decât în excursurile clișeale SF, Sergiu Someșan are simț pentru dialog, motivație psihologică, ironie. Personajele sale alcătuiesc structuri de relații complete, fără surprize, fiindcă insolitul este încă exterior, îmbrăcat în coduri mitologice. Ceea ce trebuie să facă Sergiu Someșan este să îndrăznească să dea un roman. *Numărul fiarei* și cititorii câștigați cu ea îl cer.

CĂTĂLIN BADEA-GHERACOSTEA

ÎNTRE ZEU ȘI COLB:

LIVIU RADU
„Opțiunea"

Editura Pygmalion, Ploiești, 2004

Veteranul Liviu Radu – și, iată, se poate scrie fără ghilimele acest lucru despre un debutant de după 1990 – se află sub imperiul unei misiuni pe care și-o ia foarte în serios: continuarea temelor majore ale SF-ului românesc, extinderea fantasticului universal în proze cu specific românesc, explorarea imaginarului universal cu ajutorul unor povestiri scrise în limba română. Trudind puțin cunoscut și recunoscut ca traducător în română al multor romane fantastice, horror și SF de limbă engleză, Liviu Radu nu s-a bucurat mai mult nici de laurii literelor „mari" românești, câștigând însă tot ce se putea câștiga în comunitatea F&SF.

Scurta introducere asupra persoanei publice Liviu Radu ajută la înțelegerea ambiției sale. Căci, fără o ambiție pe măsură, ținta dificilă urmărită cu romanul *Opțiunea* – cea mai bună scriere de ficțiune nealegorică pe un subiect de extracție biblică din literatura română de la *Pentagrama* lui Vladimir Colin –, și anume expunerea simultană ca modele de comportament și atitudine a Zeului ce precede Vechiul Testament, precum și a Întrupării ce împlinește Vechiul Testament întru Noul, expunere simultană care dă naștere unor solilocvii morale și mistice premergătoare unei convertiri, fără o ambiție pe măsură, spuneam, țința – tocmai convertirea rațională a personajului principal și acceptul cititorului – ar fi fost de neatins.

Liviu Radu preia din Biblie o parte dintre personajele și locațiile sale. Înțelegem însă că preluarea Enor–Centurionul Corneliu, Civis–Roma, latgani–romani, obdini–evrei, Colb–Iisus este, cum am spus, nu alegorică, dar are rost pentru a simplifica enciclopedia necesară cititorului romanului pentru a înțelege mesajul autorului. Căci, într-un cu totul alt discurs, Liviu Radu ar fi putut scrie un eseu, dacă nu chiar un tratat apologetic al creștinismului văzut ca șansa omului de a se ridica la divinitate prin comportament moral și înțelegerea sacrificiului și a iubirii divinului întrupat.

O dată paralelismele facile asumate, cititorul poate savura acțiunea acestei Evanghelii sui-generis, admirând și disputele filosofice care punctează traseul convertirii lui Enor, fără a uita să guste din poezia *Imnelor lui Madby* sau din parabolele cristice ale lui Colb.

Construcția narativă este complexă și echilibrată chiar când manifestările supra-umane ale „zeului" Madby țin doar de hiperbolizare, epuizând prin exces orice atribut al puterii. Punctată de parabole și imne, construcția lui Liviu Radu nu obosește, ea însăși nu pare excesivă sau forțată oricât de mult subiectul o înclină spre supra-consolidări. Astfel că evoluția sentimentului religios al personajului central Enor, cu dilemele morale și chiar estetice, poate fi înțeleasă fără efort, cu „bun-simț".

Discursul lui Liviu Radu este fericit ales. Parabole deja cunoscute de cititor au un adaos moral sau o alegere interpretativă nouă, sporind surpriza lecturii; lor li se adaugă parabole ale Cristului lumii ficționale, Colb (nume fericit

ales, la un moment dat explicitat), ce susțin și mai bine evoluția subiectului. Imnele sunt prin economia de mijloace și efectul obținut cele mai izbutite secvențe de discurs în romanul lui Liviu Radu. Similare în aparență, prin leitmotivul lor, prin imne autorul nu face decât să confirme limitările zeului care înfățișează extremele tuturor zeilor de dinaintea Vechiului Testament. Ele sunt și baza unui gnosticism de după instaurarea bisericii adevăratei credințe (vezi Addenda), ceea ce deschide potențialitatea unei continuări a cărții. Deocamdată, *Opțiunea* are nevoie de cititori care s-o înțeleagă, nu de continuări riscate.

Înainte de a încheia trebuie neapărat vorbit despre personajele lui Liviu Radu. Chiar dacă, spus deja la început, corespondențele dintre textul *Opțiunii* și cele sacre și/sau consacrate sunt evidente, personajele cu care Liviu Radu populează lumea Gliei îi aparțin. Colb face mai puține minuni semnificative decât Iisus (chiar exorcizarea demonului-luat-drept-zeu-fiind-de-fapt-extraterestru Madby este unică), mesajul său fiind mult mai puternic când este pus sub judecata interioară a oamenilor decât risipa de energie (la propriu) în lăcomia manifestărilor „divine" lipsite de orice morală ale lui Madby. Într-un fel, Christosul lumii Glia este ajutat să își îndeplinească misterul Întrupării și al Răscumpărării de prezența faptică a unui zeu unic deținător al tuturor atributelor divine – exacerbări ale atributelor umane derivate din animalitate (forță și splendoare fizice, lăcomie și sete de plăceri fizice, egoism, trufie). Aici rezidă arta lui Liviu Radu: împreună cu Enor, cititorului i se revelează adevărata față a divinului care merită să fie venerată.

Păstrând rațiunea ca preeminentă misticismului și uimirii în fața miracolelor, Liviu Radu se păstrează în zona literaturii și esteticului echilibrat. *Opțiunea* este cartea împlinită a unui autor matur.

CĂTĂLIN BADEA-GHERACOSTEA

DE LA DRACULA LA DL HYDE:

STEPHEN KING
„Zona moartă"

Editura Aquila '93, Oradea, 2004
Traducere și note de Mircea Pricăjan

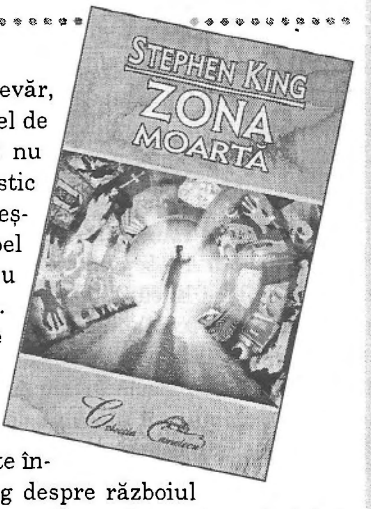

Zona moartă este, dintre cărțile lui Stephen King, poate cea mai nedreptățită. Cauzele sînt ușor de explicat. Cu un an înainte, în 1978, King publicase prima versiune, prescurtată, a romanului *The Stand* (*Apocalipsul*), ce s-a bucurat de-o receptare neașteptat de bună. Chiar și acum, după 26 de ani și mai bine de alte patruzeci de cărți publicate, cititorii sînt aproape unanim hotărîți să pună pe primul loc în topul preferințelor acest op retipărit *ad integrum* în 1990. *Zona moartă* a fost, așadar, umbrit, trecut cu vederea. Nici ecranizarea lui David Cronenberg din 1983 și, se pare, nici seria proaspăt produsă de USA Television (și preluată de o televiziune românească sub titlul patetic *Împotriva destinului*) n-au reușit să readucă în discuție – la adevărata lui valoare – acest roman excepțional, poate cel mai bine scris al lui Stephen King.

Sînt multe argumentele pe care le am în vedere cînd fac această afirmație tranșantă. În primul rînd este vorba de *stil*. Cunoscătorii operei lui King știu că literatura lui se caracterizează prin concizie în exprimare, prin efectul imediat, prin verb și mai puțin prin adverb, prin substantiv și mai puțin prin adjectiv. Cu excepția lui *Black House* (2001), unde ponderea de prolixitate am înclinația să i-o atribui mai mult lui Peter Straub, co-autorul, nici o altă carte semnată de Stephen King nu dă dovadă de-o plăcere a exprimării bogate mai mare ca *Zona moartă*. Aici se face diferența (păstrînd comparația lui King însuși din *Danse Macabre*) dintre *Dracula* lui Bram Stoker și *Straniul caz al doctorului Jekyll și al domnului Hyde*, de R.L. Stevenson. Titlurile nu sînt întîmplător alese. Înlocuind primul roman cu *Salem's Lot* (rescrierea cărții lui Stoker în manieră king-iană, renunțînd la stilul epistolar, dar păstrînd ritmul alert și distribuția personajelor) și pe cel de-al doilea cu *Zona moartă*, avem întreaga ecuație la vedere. Fiindcă

În al doilea rînd, este vorba de *tematică* și de *structură*. Structural, există în *Zona moartă* trei romane. În primul se vorbește întîia dată în opera lui King despre războiul din Vietnam, despre protestele studențești anti-război. Tema aceasta o va relua și o va dezvolta King într-un volum ulterior, *Hearts in Atlantis* (1999). Strîns legată este și tema destinului. Nu fără importanță și-a intitulat prima parte a cărții „Roata norocului". Tot în acest prim „roman în roman" apare și motivul dedublării, datorită căruia asemănarea cu romanul lui Stevenson este viabilă. Eroul, John Smith, purtînd, iată!, un nume atît de anodin, trăiește înainte de accident o viață lipsită de zbucium, precum doctorul Jekyll. După aceea, după cei patru ani și jumătate de comă profundă, se trezește stăpînit adeseori de-un Hyde ce-i transformă mintea, nu și înfățișarea. Domnul Hyde este, la drept vorbind, *zona moartă*. Al doilea „roman" este de trecere. Este un stadiu pregătitor, un exercițiu. Smith, folosindu-se de abilitățile lui proaspăt dobîndite, ajută poliția din Castle Rock să-l găsească pe ucigașul violator și strangulator. Cea de-a treia etapă, „Tigrul care rîde", ne oferă ultimul și cel mai puternic punct culminant. Greg Stillson, nemesisul necunoscut al lui Johnny, ce-l urmărește încă de la începutul cărții și cu care-i este menit să se întîlnească (destinul, iarăși), are șanse mari să devină președintele Statelor Unite. Politician de factură neonazistă, Stillson, în eventualitatea cîștigării alegerilor, va declanșa cel de-al Treilea Război Mondial. Johnny Smith, care întrevede dezastrul, este astfel pus în postura de judecător (divin).

Toate acestea – stilul, tematica și structura – fac din *Zona moartă* o carte aparte în bibliografia lui King. O carte care merită nu doar citită, ci recitită cu creionul în mînă.

MIRCEA PRICĂJAN

„Pattern Recognition" de William Gibson

FLORIN PÎTEA

A fost odată...

A fost odată o trupă, că dacă spun formație vă gîndiți la ceva cu trompete și tromboane și cîntecele șlăgăroase.

A fost odată o trupă de băieți răi, veșnic îmbrăcați în negru, uneori prea dărîmați ca să se țină în picioare pe scenă, de obicei hotărîți să cînte pînă se rupeau corzile de pe chitare.

A fost odată o trupă care a schimbat fața și sunetul muzicii heavy metal, a umplut lumea cu imitatori cerniți și a schimbat pentru totdeauna o generație.

Sau așa ni se părea pe atunci.

Dar am impresia că m-am luat cu vorba, că am început să bat cîmpii și că am uitat ce fac de obicei, anume să scriu recenzii de carte. Mai bine să discutăm despre cel mai recent roman al lui William Gibson, *Pattern Recognition* (2002), pe care l-am primit mulțumită bunului meu prieten Liviu Moldovan.

Acțiunea romanului se petrece la exact un an după atacurile din 11 septembrie 2001, iar protagonista este Cayce Pollard, al cărei tată a dispărut în New York în acea zi. Cayce este „coolhunter", adică identifică tendințe vestimentare în moda adolescenților și le oferă contra cost caselor de modă. La începutul cărții, Cayce este la Londra, afectată de schimbarea fuselor orare după traversarea Atlanticului. Se întîlnește cu reprezentanți ai unei firme de design, Blue Ant, care se pregătește să schimbe sigla unei mari companii de încălțăminte sportivă.

Cayce face cunoștință apoi cu colecționari pasionați de calculatoare vechi, după care constată că spărgători profesioniști au intrat în apartamentul unde locuiește, iar unul dintre ei a sunat-o pe o angajată Blue Ant, Dorotea Benedetti. Pe de altă parte, Bigend, patronul firmei Blue Ant, îi propune lui Cayce să-l găsească pe autorul unor secvențe filmate care apar periodic pe Internet și pe baza cărora s-au format grupuri de admiratori. Cayce Pollad se numără și ea printre aceștia.

Cercetările o poată pe Cayce pe rețea, unde află de la un alt pasionat, Parkaboy, că un grup japonez a găsit un marcaj steganografic în cel mai recent segment de film – informații încifrate în unele cadre. Împreună cu un angajat al lui Bigend, Boone Chu, Cayce zboară la Tokyo, primește numărul încifrat, apoi Chu caută compania care a făcut marcarea. Doi străini o agresează, dar Cayce scapă cu bine. Între timp, prietenii din rețea îi trimit o întreagă hartă a numerelor încifrate în diverse segmente de film.

Revenită la Londra, Cayce descoperă că atît intrarea prin efracție în apartament, cît și agresiunea din Tokyo au fost aranjate de Dorotea, la instigarea unui avocat rus din Cipru. Apoi protagonista aranjează o întîlnire cu Hobbs Baranov, un veteran al unui serviciu de informații care poate afla adresa de e-mail unde a trimis marcajele compania care le-a produs. Cu alte cuvinte, probabil adresa misteriosului cineast.

Adresa este din Rusia și e conectată cu o companie petrolieră din Marea Baltică. Cayce călătorește la Paris, apoi la Moscova, iar pe traseu aranjează și venirea lui Parkaboy. În Moscova, protagonista se întîlnește cu Stella Volkova, distribuitoarea segmentelor de film, care îi acordă privilegiul unei întîlniri cu sora ei geamănă, cineasta Nora, ca premiu pentru că a ajuns cea dintîi la ele. Premiul este binemeritat, fiindcă gemenele Volkova sînt nepoatele foarte bine păzite ale unui magnat rus.

Dorotea are o scurtă întîlnire cu Cayce, în urma căreia protagonista își pierde cunoștința și se trezește într-un spital. După ce evadează de acolo, află de la Parkaboy că fusese prizonieră în Academia de Vise, o închisoare unde prizonierii se ocupă cu prelucrarea digitală a cadrelor de film experimental produse de Nora Volkova.

La final, Cayce se întîlnește cu magnatul Volkov, primește un dosar despre ultimele ore din viața tatălui ei și o servietă cu cinci sute de mii de dolari (pe care îi distribuie cu generozitate celor care au ajutat-o să rezolve această misiune) și îl păstrează pe Parkaboy ca iubit. Nu în ultimul rînd, în sfîrșit reușește să doarmă cum trebuie și să se vindece de permanenta schimbare a fuselor orare care o chinuia încă de la prima pagină.

Din punctul meu de vedere, *Pattern Recognition* marchează cîteva lucruri importante (nu numai) pentru cariera lui William Gibson. Unul dintre ele este că tehnologia a ajuns din urmă imaginația unui scriitor vizionar și în bună parte a încorporat-o. Dacă în 1981 eforturile Yakuzei de a găsi și amplifica fragmente de informații pentru a-l găsi pe un anume Johnny Mnemonic erau science-fiction, în 2002 eforturile lui Cayce de a găsi și amplifica fragmente de informații pentru a-l descoperi pe misteriosul cineast digital fac parte din literatura realistă. Dacă în 1982 viziunea unui mediu tridimensional interactiv generat pe calculator, numit „matricea", era revoluționară (și i-a adus autorului un doctorat onorific pentru design), în 2002 Gibson trebuie să se documenteze cu minuțiozitate pe Internet pentru detalii despre prelucrarea digitală a imaginilor și steganografie.

Un alt aspect important este că experiența de viață a autorului s-a modificat considerabil. În unele interviuri, William Gibson a declarat că în anii '70 mergea la magazinele Armatei Salvării și se uita ore în șir la toate acele vechituri. Ca urmare, magazinul cu vechituri al Finlandezului apare în repetate rînduri în trilogia ciberspațiului. Pentru *Neuromancer*, Gibson a folosit nume dintr-un calendar japonez, iar așezarea orașului Chiba pe malul Golfului Tokyo, vizavi de capitala niponă, a fost pentru el o presupunere norocoasă mai degrabă decît o certitudine geografică. Sau cel puțin așa a afirmat. Pe de altă parte, de la sfîrșitul anilor '80 încoace, Gibson a putut merge personal

în locuri precum Londra sau Tokyo, iar abundența de detalii referitoare la aceste orașe se bazează pe experiența lui senzorială directă. Diferența dintre imaginație și experiență este considerabilă, mai ales pentru că Gibson este un observator înnăscut.

Anii '90 i-au adus scriitorului și accesul la Internet, iar *Pattern Recognition* face acest lucru mai vizibil decît oricare altă carte a lui. Febrilitatea postării de mesaje într-un forum și a așteptării reacțiilor celorlalți participanți, anxietatea legată de accesul altora la lista site-urilor pe care le-ai vizitat, varietatea năucitoare a informațiilor despre jachete aviatice sau calculatoare străvechi, criptografia și criptanaliza, schizofrenia poziționării fizice într-un loc (un avion sau un apartament) și mentale în altul (o convorbire pe mobil sau un schimb rapid de mesaje prin e-mail), toate acestea sînt tratate nu prin prisma imaginației lui William Gibson, ci prin aceea a experienței omului obișnuit din satul planetar digitalizat.

Pentru că, din păcate, personajele din *Pattern Recognition* sînt oameni obișnuiți. Protagonista, Cayce Pollard, este o utilizatoare, nu o exploratoare îndrăzneață a sistemului, precum Henry Case din *Neuromancer*. Personajele nu mai sînt ca în romanele timpurii ale lui Gibson. Au dispărut creaturile venite parcă din benzi desenate, schematice, violente, aproape psihopate. A dispărut Molly, care mergea de parcă era proprietara locului, indiferent dacă avea un picior fracturat sau nu, și pe care nici nu ne trecea vreodată prin minte s-o întrebăm cum își curăța lentilele acelea reflectorizate pe care le avea implantate în oasele feței. Au apărut în locul lor inși ușor simpatici, sau ușor antipatici, sau ușor corupți, personaje care sînt complexe, plauzibile, umane, „literare" și fade ca înghețata de vanilie. Și, pentru ca schimbarea să fie completă, alternarea rapidă a planurilor, care crea atîta tensiune, a fost eliminată, iar Gibson ne ține prizonieri în punctul de vedere al lui Cayce Pollard pe parcursul întregii cărți. Un *Portret al artistului din tinerețe* cu laptopuri și telefoane mobile, și avioane cu reacție...

Un dublu portret al artistului, dacă doriți. William Gibson a introdus în scrierile sale și alte reprezentări ale creatorului de artă, precum Rubin, maestrul rămășițelor din „Piața în iarnă". În *Count Zero*, artistul apărea deja în formă robotizată, o construcție autoasamblată de brațe și unelte animată de o inteligență artificială dereglată, preocupată cu producerea unor casete cu colaje de fragmente. În *Mona Lisa Overdrive*, artistul era o inteligență artificială, Continuity, care scria și rescria la nesfîrșit un roman, o carte care nu era despre ceva anume, care se transforma continuu, dar care în același timp rămînea mereu aceeași. Un semn că autorul obosise să scrie cărți situate în aceeași lume imaginară, cu aproximativ aceeași temă.

Dar, oricît de neobișnuite ar fi reprezentările anterioare ale artistului, este pentru prima dată cînd autorul îi conferă acestuia un aspect dual. Gibson a declarat uneori că-l percepe pe scriitorul cărților sale ca pe un alt aspect al său, pe care el, cel care apare în public și dă interviuri și autografe, nu-l poate înțelege sau controla. Mai în glumă, mai în serios, se teme ca nu cumva acela care scrie să dispară de-a binelea într-o bună zi și să-l lase pe el, persoana publică, să se facă de rîs. Poate de aceea secvențele de film experimental care iscă admirație pe toate meridianele în cel mai recent roman al său sînt conectate nu cu o persoană, ci cu două. Una sterilă, dar care întreține relații cu publicul, cealaltă creativă, dar retrasă. Stella Volkova este cea care se ocupă de relațiile cu publicul, în vreme ce Nora, sora ei geamănă, își tratează traumele creînd și rafinînd segmentele de film pînă la sublim, dar nu comunică sub nici o altă formă cu lumea.

Pentru că rafinarea tehnicii este și ea unul dintre subiectele cărții. Gibson a afirmat în repetate rînduri că tehnica este dușmanul. *Pattern Recognition* este excelent scrisă din punct de vedere stilistic, însă curge lent, iar suspansul lipsește aproape cu desăvîrșire. Poate că este o reprezentare foarte adecvată a ciberculturii care s-a dezvoltat pe Internet, dar, spre deosebire de romanele timpurii ale lui William Gibson, nu îmbie cititorii la o a doua lectură. Cocteilul de acțiune, suspans și efecte pirotehnice s-a evaporat încet-încet de-a lungul anilor, iar în urma lui a rămas o tehnică literară perfect controlată.

A fost odată o formație, Metallica, o trupă heavy metal care a trecut prin trei stadii: memorabil, suportabil, interminabil.

A fost odată un scriitor... ●

Florin Pîtea

n. 1971, Cîmpina
Necropolis (nuvele), Ed. QED, 2001
Necropolis - reeditare, Ed. Amaltea, 2004
An/Organic, Ed. Amaltea, 2004
Premiul ARSFan pentru proză scurtă, 1994 („Shai Tan") și 1995 („Necropolis")
www.geocities.com/themaddancinggod

capra vecinului

• Convenția Mondială de SF din 2007 se va desfășura în Japonia, la Yokohama, între 30 august și 3 septembrie. Au fost anunțați deja invitații de onoare: David Brin, Sakyo Komatsu (scriitori), Yoshitaka Amano și Michael Whelan (artiști plastici), Takumi Shibano (fan).

• Festivalul Național al Cărții din Washington, care va avea loc la Biblioteca Congresului (9 octombrie), va avea un pavilion destinat literaturii SF. Printre autorii invitați pentru conferințe și ședințe de autografe se numără Ben Bova, Neal Stephenson, Catherine Asaro, Frederik Pohl, Neil Gaiman, Lois McMaster Bujold, Patricia Wrede și Connie Willis.

• Tot în octombrie (14), librăria Bluestockings din New York, va organiza o seară dedicată SF-ului scris de femei, moderată de Ellen Datlow.

• Steven Spielberg a devenit Cavaler al Legiunii de Onoare, titlu conferit de președintele Franței, Jacques Chirac, la 5 septembrie.

• În această vară a fost inaugurat **Science Fiction Museum and Hall of Fame** (detalii la **www.sfhomeworld.org**). Muzeul, aflat în Seattle, îl are printre co-fondatori pe Paul Allen, care a pus umărul și la înființarea Microsoft.

• Cine și ce mai filmează? Steven Spielberg va începe filmările la *Războiul lumilor*, o nouă adaptare după H.G. Wells,cu Tom Cruise în rolul principal. Peter Jackson va regiza o nouă versiune a celebrului *King Kong* (1933). Protagoniștii acesteia vor fi Naomi Watts, Jack Black și Adrien Brody. Ziua prevăzută pentru lansarea noii producții este 14 decembrie 2005. Terry Gilliam regizează *Tideland*, un film fantasy după un roman de Mitch Cullin. David Abramowitz, scenaristul seriei TV *Highlander*, va scrie scenariul pentru un nou *Highlander*, de data aceasta un lung metraj de desene animate (premiera în primăvara lui 2006). Pînă atunci, în 2005 vom avea premiera la *Highlander: The Source*, cu Cristopher Lambert. Să mai așteptăm și un *Star Wars, Revenge of the Sith*, cu premiera la 19 mai 2005.

HORIA NICOLA URSU

Neanderthal versus sapiens

A încerca să dai seamă despre apariţiile editoriale marcante dintr-un spaţiu literar diferit de cel de baştină înseamnă, întrucîtva, să te situezi pe poziţia unui outsider. Mai ales atunci cînd aparţii unei culturi minore şi îţi îndrepţi atenţia asupra unei culturi majore, cum este cea a ficţiunii speculative de limbă engleză. Întreprinderea aceasta nu e lipsită de riscuri: în primul rînd, acela de a trece cu vederea esenţialul. Alt risc este cel al neadecvării, cei care te citesc putînd oricînd să te taxeze cu o întrebare de genul: „Da' cine te crezi matale, de-mi spui ce e de citit şi ce nu?" Şi totuşi, în penuria informaţională din domeniul ficţiunii speculative, cauzată în primul rînd de clivajul dintre presa de gen (care e sublimă, dar lipseşte aproape cu desăvîrşire) şi cea literară „mainstream" (iată, mă văd obligat să folosesc un termen pe care-l detest) şi, nu în ultimul, de precaritatea situaţiei economice a cititorilor (care nu au acces decît în mică măsură la binefacerile internetului), consider că o informare, fie ea oricît de sumară, asupra cărţilor care apar dincolo de ocean sau de Canalul Mînecii este binevenită. În cotloanele minţii mele (nutrită cu destule utopii), sper că, odată şi-odată, vom ajunge să putem cumpăra opurile în cauză din librăriile româneşti.

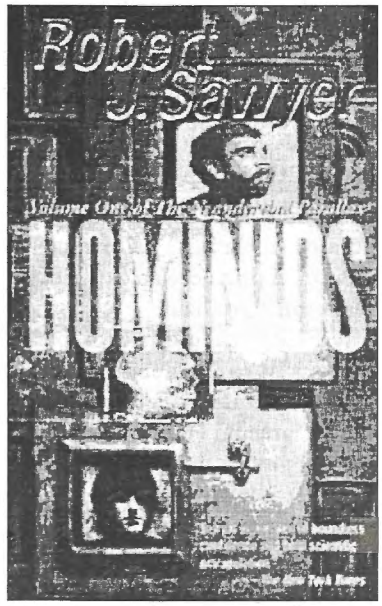

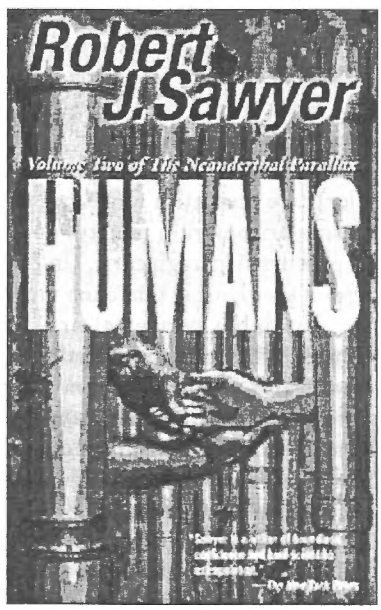

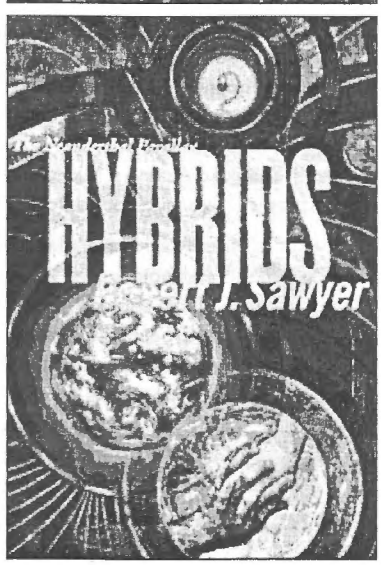

Robert J. Sawyer: trilogia ***The Neanderthal Parallax***

- *Hominids* (Tor, iunie 2002);
- *Humans* (Tor, februarie 2003)
- *Hybrids* (Tor, septembrie 2003)

Deloc cunoscut cititorilor de pe plaiurile mioritice, autorul canadian („decanul science-fiction-ului canadian", cum este numit) are în spate o bibliografie impresionantă şi o panoplie redutabilă de premii şi distincţii, între care cel mai recent e Hugo-ul primit la sfîrşitul lui septembrie 2003, pentru primul volum al trilogiei ***The Neanderthal Parallax***, *Hominids* (iniţial volumul a fost serializat în numerele din ianuarie–aprilie 2002 ale venerabilei reviste *Analog*).

O conjunctură fericită – probabil nu cu totul întîmplătoare, ştiută fiind abilitatea întru marketing a echipei de la Tor Books – a făcut ca primirea distincţiei să coincidă cu apariţia aproape simultană a ediţiei paperback a celui de-al doilea segment al trilogiei, *Humans*, şi a concluziei, intitulate *Hybrids*. Cum era de aşteptat, Robert J. Sawyer s-a văzut propulsat în fruntea clasamentelor de vînzări canadiene, dar şi în cele mai prestigioase topuri americane. *Hominids* a stat trei luni pe lista de best-seller-uri (hard cover) a revistei *Locus* şi pe listele celor mai vîndute cărţi ale anului alcătuite de *San Francisco Chronicle* şi *Borders Books*. *Humans*, la rîndu-i, finalist la Hugo şi Aurora 2004, a fost declarat de editorii **Chapters.indigo.ca** cel mai bun roman SF al anului.

Nu este o premieră pentru Sawyer, el fiind de departe cel mai bine vîndut autor canadian al tuturor timpurilor – chiar dacă opera sa e publicată, în majoritatea-i covîrşitoare, sub prestigiosul label Tor din State. (De altfel, anul trecut, Sawyer a semnat un contract cu Tor pentru următoarele două romane, dintre care primul, *Mindscan*, este gata şi va apărea în aprilie 2005. Tor a cumpărat şi drepturile de republicare a trilogiei ***The Quintaglio Ascension***: primul roman, *Far-Seer*, a apărut anul acesta, în mai, urmînd ca *Fossil Hunter* şi *Foreigner* să fie publicate în 2005.)

HOMINIDS

Hominids este povestea unui savant Neanderthal, originar dintr-un univers paralel în care homo sapiens nu a atins dezvoltarea de pe Terra pe care o

cunoaștem, stingîndu-se cu totul în cele din urmă. Aici, specia dominantă este aceea a oamenilor de Neanderthal, care a cunoscut o evoluție cu totul diferită de cea a civilizației noastre. Un experiment științific ratat are un deznodămînt neașteptat pentru Ponter Boddit, care se trezește aruncat fără voia sa în lumea noastră. Descoperirea pas cu pas de către Ponter a societății contemporane îi prilejuiește lui Sawyer reflecții uneori amare, adesea acide și

Robert J. Sawyer și Hugo-ul său canadian (2003, pentru Hominids*)*

nu rareori amuzante pe marginea istoriei și, mai ales, a prezentului omenirii. Ni se dezvăluie, aproape pe neobservate, și societatea cu accente utopice construită de neanderthalieni. Deși se bazează pe o documentare riguroasă (Sawyer e pasionat de paleontologie, fapt dovedit și în *Calculating God*, romanul său anterior), încadrîndu-se astfel în ceea ce e îndeobște denumit hard SF, autorul canadian nu-și plictisește cititorii cu expuneri lungi și aride (cei care vor să afle mai multe au la dispoziție, în ultimele pagini ale cărții, bibliografia consultată de autor), iar personajele pe care le introduce în scenă – Ponter Boddit și colegul său Adikor Huld, dar și Mary Vaughan, geneticiana care se apropie sufletește de Ponter – sînt mai mult decît simple fantoșe menite doar să dea expresie ideilor autorului.

HUMANS

În cel de-al doilea volum, *Humans*, societatea neanderthalienilor e cea luată în vizor. Revenirea lui Ponter Boddit în lumea sa a dus la deschiderea unei porți permanente între cele două universuri. Ca urmare, a început o serie de schimburi culturale între cele două civilizații înrudite și, totuși, atît de diferite. Diferențe anatomice și genetice în aparență nesemnificative au dus, pe Terra paralelă a acestora, la o evoluție cu totul diferită de cea umană. Neanderthalienii sînt vînători și culegători, spre deosebire de noi, care am preferat să ne înmulțim fără măsură și am fost nevoiți să inventăm agricultura. Controlul strict al creșterii populației, dublat de un ecologism înnăscut, au determinat, la neanderthalieni, păstrarea intactă a biosferei, dar și absența experiențelor religioase generatoare de regimuri totalitare. În plus, sterilizarea infractorilor de orice fel (în scop punitiv, dar și pe baza ideii că deviațiile comportamentale ar putea fi transmise genetic urmașilor) a dus la o societate cvasi-utopică.

Cum însă în orice utopie se ascunde sămînța unei contrautopii, Sawyer nu îmbrățișează fără rezerve sistemul aparent ideal pe care ni-l înfățișează.

HYBRIDS

În *Hybrids*, ultimul segment al seriei, relația dintre Ponter și Mary Vaughan s-a concretizat, cei doi au recunoscut în sfîrșit că se iubesc, iar contactul dintre cele două lumi e fructuos și profitabil. Cu ajutorul unor tehnologii interzise în lumea neanderthaliană, cei doi plănuiesc să conceapă primul copil hibrid, care ar pecetlui alăturarea celor două lumi paralele. Lăcomia umană își face simțită prezența, dînd poveștii o turnură neprevăzută: Jock Krieger, șeful lui Mary Vaughan, plănuiește un genocid al neanderthalienilor, pentru a pune mîna pe resursele lumii lor. Ca orice poveste ce se respectă, și aceasta are un sfîrșit fericit.

Avem de-a face, în cazul trilogiei lui Sawyer, cu o reluare a unei teme adesea abordate în domeniul SF: universurile paralele. Cele trei volume sînt însă mai mult decît o reinvestire a clișeelor cu date noi. Spre deosebire de trilogiile care abundă în librăriile americane, în care fiecare volum oferă doar o repetare a poveștii inițiale, ***The Neanderthal...*** se conformează inapetenței declarate în repetate rînduri de Sawyer pentru seriile nesfîrșite. E o poveste unică, în care fiecare volum abordează aspecte noi, necesare înțelegerii depline a ideilor pe care autorul ar vrea să ni le transmită. *Hominids* și-a meritat încununarea cu una dintre cele mai prestigioase distincții ale genului.

Și totuși, acesta este omul care a spus recent (citat de cotidianul canadian *Globe and Mail*, la 8 septembrie): „N-aș încuraja deloc tinerii să se orienteze spre o carieră în science-fiction. Mi-e teamă că romanul SF este pe cale de a deveni anacronic, asemenea literaturii victoriene". Motiv de reflecție...

Îi îndemn pe cititorii care doresc să afle mai multe despre autor să viziteze website-ul acestuia, la adresa **www.sfwriter.com** (un nume elocvent pentru un domeniu care adăpostește o mulțime de informații utile, articole științifice, extrase din cărțile autorului, o bibliografie exhaustivă și, nu în ultimul rînd, un text revelator privind geneza seriei pe care v-am prezentat-o). ●

Horia Nicola Ursu

n. 1969, Satu Mare
redactor-șef al Editurii Omnibooks, Satu Mare
editor al revistei *Ficțiuni*
prezent în antologia *România SF 2001*, Ed. ProLogos, 2001
a tradus volume de Anne Rice, John Grisham, Ian Fleming, Robert Heinlein, Fred Hoyle, Poul Anderson, Tom Clancy, Norman Spinrad, Joëlle Wintrebert, Greg Egan, Brian Herbert și Kevin J. Anderson
premiul Romcon 2003 pentru revistă *(Ficțiuni)*
www.omnibooks.rapax.ro

FLORIN PÎTEA

Podul Golden Gate ca spaţiu al memoriei şi nostalgiei

Una dintre funcţiile mijloacelor de comunicare, de la picturile rupestre şi tăbliţele de lut pînă la casetofoane şi camere video, este să ajute şi să extindă memoria umană a evenimentelor, lucrurilor şi locurilor. Cum afectează relaţia străveche a oamenilor cu obiectele şi locurile apariţia mijloacelor digitale de înaltă rezoluţie şi a telecomunicaţiilor globale? Cum se schimbă memoria umană a vizitării unui oraş sau a unui monument istoric dacă este dublată cu fotografii numerice sau înregistrări video numerice? Dacă asemenea „amintiri" digitale sînt încărcate şi distribuite la scară globală pe Internet? Cum se schimbă perceperea de către oameni a unui loc (o construcţie celebră precum Turnul Eiffel, să spunem) dacă prima lor experienţă a locului este sub forma unei realităţi virtuale detaliate, tridimensionale şi interactive?

Pe scurt, cum sînt afectate modul în care percepem lumea şi reacţiile noastre emoţionale faţă de ea de către simulările numerice larg răspîndite?

Din 1993, începînd cu lucrări precum „Camera lui Skinner" şi *Lumină Virtuală*, William Gibson s-a întors în repetate rînduri la un mediu construit din relicvele şi rămăşiţele societăţii mari. Această viziune s-a dezvoltat din imaginea Podului Golden Gate din San Francisco pierdut în ceaţă, cu doar vîrful unui turn de susţinere a cablurilor vizibil deasupra. Acolo, autorul şi-a imaginat un adăpost improvizat şi o întreagă comunitate de oameni exilaţi şi fără adăpost i-a înflorit în imaginaţie pentru a acoperi întregul pod. Camera lui Skinner, din vîrful turnului de susţinere a cablurilor, este plină de vechituri; bătrînul o trimite uneori pe Chevette să le vîndă, dar în cea mai mare parte le păstrează pentru că l-au învăţat diverse lucruri şi i-au satisfăcut curiozitatea cu mult timp în urmă.

> Skinner îi arătase imagini ale gropilor La Brea în *National Geographic*, animale mari şi triste căzute pentru totdeauna, la sud, în L.A., cu mult timp în urmă. Asta era catranul, asfaltul, nu ceva care pur şi simplu se făcea într-o fabrică undeva. Lui Skinner îi plăcea să ştie de unde proveneau lucrurile.
>
> (*Lumină virtuală*, p. 71)

Uneori, relicvele pe care le păstrează Skinner sînt numai fragmente ale unui artefact demult pierdut şi nu mai servesc scopului lor original. Poate că exemplul cel mai memorabil este că, în tinereţe, Skinner făcea parte dintr-o bandă de motociclişti din Anglia. Păstrează lanţul motocicletei ca amintire tot restul vieţii, iar apoi îl transformă într-o lamă de Damasc pentru un cuţit. Cîţiva ani mai tîrziu, Chevette Washington încă mai poate vedea imaginile zalelor de lanţ pe lamă, ca o amintire a poveştii vieţii lui Skinner.

> Vede un alt foc, în amintire: licărirea de cocs a unei forje de fierar, alimentată de eşapamentul unui aspirator. Alături de ea bătrînul ţinea lanţul de transmisie al unei motociclete dispărute, împăturit ordonat într-o masă compactă şi legat cu o sîrmă ruginită, răsucită. Ca să fie luat în cleştii fierarului şi aşezat în forjă. Ca să fie bătut cu ciocanul, în cele din urmă, incandescent, într-un lingou de Damasc de-al lor cu granulaţie stranie, iar

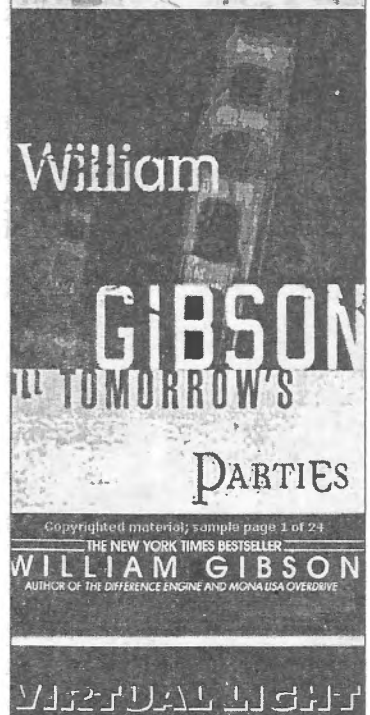

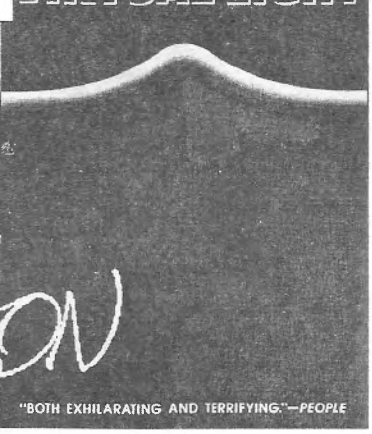

fantome ale zalelor acelea apar pe măsură ce lama este forjată, călită, formată și lustruită la polizor.

Unde s-a dus cuțitul acela? se întreabă ea.

(*Toate petrecerile de mîine*, p. 79)

Într-o asemenea comunitate de proscriși unde relicvele sînt reciclate și li se dau scopuri noi, creative, Gibson a introdus în mod ironic un magazin de antichități al cărui proprietar, Fontaine, împărtășește cu autorul un interes pentru ceasurile de mînă vechi. Aceasta însă este privită ca o anomalie, dat fiind că dezmoștenitii de pe pod tratează relicvele ca pe o resursă. Aceste fragmente din care este făcută mica lor lume sînt rămășițe ale unei lumi trecute, ale unei ordini trecute, încorporate într-una nouă, provizorie, fluidă.

O ilustrare a acestei ordini fluide este soarta tipic postmodernă a podului. În versiunea lui Gibson (*Toate petrecerile de mîine*, 1999), pe parcursul a cîtiva ani, podul este colonizat de industriile de turism și servicii, iar structura socială autonomă, spontană, se transformă într-o amintire. Chevette Washington este șocată să vadă că, în decurs de cîțiva ani, cît ea a fost absentă de pe pod, lanțuri de magazine precum Dragonul Norocos au început să apară pe el. Tessa, prietena ei care produce documentare, recunoaște mai rapid importanța momentului:

– Am ajuns exact la timp. O să facem un documentar despre viață înainte să fie transformată în parc de distracții.

(*Toate petrecerile de mîine*, p. 67)

Pe de altă parte, în romanul lui Richard Kadrey *Kamikaze L'Amour* (1995), comunitatea de pe pod este distrusă de autorități sub pretexte ridicole. Rămășițele acestei mahalale servesc drept suport pentru amintirea și nostalgia protagonistului, iar indiciile din text îi conduc pe cititori la înțelegerea referinței intertextuale, și aceștia au la rîndul lor un flashback literar.

Rămășițele erau împrăștiate spre nord, departe de oraș; împrejurul lor erau mucuri de țigări, cutii de conserve și de bere turtite, graffiti și bucățile de lemn și de tablă care erau tot ce mai rămăsese din cocioabele pripășiților.

– Garda Națională a venit pe aici într-o noapte după ce oamenii fără adăpost au preluat podul, zise Frida cu voce neutră. Trupele au dărîmat toate colibele și cocioabele și le-au aruncat în golf. Consiliul orășenesc și polițaii au zis că era pentru propria lor protecție. Cîțiva oameni au zburat și ei peste parapet. Pe atunci se vorbea despre redeschiderea șoselei spre nord, dar asta n-a fost decît o abureală. Nici măcar nu cred că autoritățile se temeau să nu piardă controlul. Cred că pur și simplu le era frică să nu afle oamenii că nu au cu adevărat nevoie de ele.

(*Kamikaze L'Amour*, p. 51)

În realitate, imaginile despre arhitectura și comunitatea de pe pod au fost furnizate de un loc adevărat, o comunitate autonomă aflată la granița dintre Hong Kong și China continentală, cunoscută drept Kowloon City. A fost documentată fotografic într-un album, *Orașul întunericului – Viața în Kowloon, orașul împrejmuit* (1993), care a servit ca inspirație pentru literatura lui William Gibson. După ce China a recăpătat posesiunea Hong Kong-ului, Kowloon City a fost ras de pe fața pămîntului (circa 1996), un ecou neintenționat al evenimentelor din *Kamikaze L'Amour*. După cum îi place atît de mult lui William Gibson să repete, viața imită arta.

Ceea ce artiștii au găsit fascinant, iar autoritățile intolerabil la Kowloon City este că nu se afla sub nici o formă de lege sau reguli, iar locuitorii săi creaseră o ordine idiosincratică proprie, reflectată în arhitectura acestuia. Nici o planificare a consiliului orășenesc nu formase clădirile din Orașul Întunericului, ci mai degrabă gustul individual. Clădirile și apartamentele erau similare la înfățișare, însă în nici un caz identice. Era colajul transformat în mediu ambiant, mai degrabă decît formă de artă, artă a rămășițelor pe care oamenii o locuiau în loc s-o admire în muzee.

Chiar dacă orașul Kowloon a fost distrus, amintirea sa trăiește în continuare, în lumea noastră – documentată în albumul fotografic al lui Greg Girard și Ian Lambot, în literatura lui Gibson – ca o comunitate virtuală pentru hackeri de calculatoare din întreaga lume, o reconstituire digitală, și pe Internet la **http://www.flex.co.jp/kowloon/home_e.html**.

Opere citate

1. William Gibson, „Skinner's Room", în *The Year's Best Science Fiction, Ninth Annual Collection*, editor - Gardner Dozois, St. Martin's Press, New York, 1992
2. William Gibson, *Virtual Light*, Penguin Books, Londra, 1994
3. William Gibson, *Idoru*, Viking Books, Londra, 1996
4. William Gibson, *All Tomorrow's Parties*, GP Putnam's Sons, New York, 1999
5. Richard Kadrey, *Kamikaze L'Amour*, St. Martin's Press, New York, 1995 ●

A apărut numărul 33(93), pe august, al revistei ***Heavy Metal Magazine***. Despre diversele „stări de agregare a metalului" fluid (citește „muzical") - heavy-black-gothic-industrial-doom-decadent... - avem ocazia să aflăm din sumarul (ca întotdeauna) bogat: un interviu cu Alex Krull despre „reîntoarcerea la origini" a trupei Atrocity; istoria trupei My Dying Bride; rubrica „Opinii", cu o temă îndelung controversată („Rockul & Religia"); după cum subiect de controverse este și vocalistul trupei Iron Maiden, Paul Di'Anno - în acest număr, un interviu cu lumini palide și umbre adînci; o discuție cu bateristul Markus despre nesperatul come-back al nemților de la Crematory; noutăți discografice semnificative - Metal Church, Nocturnal Rites, Dark Tranquillity etc.; o cronică a concertului Soulfly la București, însoțită, desigur, de un interviu cu Max Cavalera; nu în ultimul rînd, „Underground Romania", care include topurile rock hard pe lunile iulie și august.

Preț: 100.000 de lei. Plata ramburs, la primirea coletului.
Taxele poștale sînt suportate de editură.
Pentru comenzi: Editura Cartea de Nisip - CP 30, OP 10, Ploiești, 100392, jud. Prahova; telefonic: 0721-279.995; prin email: cartea.de.nisip@mmc.ro.

CORNEL ROBU
Science-fiction „adevărat"

„Ce-i asta, SF? Atunci, nu-i bun!" „Efectiv, totuși, e o carte bună." „Atunci, nu-i SF!" Anecdota, răs-cunoscută de decenii pe alte meridiane, „la case mai mari", se vede că spune ea ceva, de vreme ce se repetă imperturbabil acum la noi, ca „întâmpinare critică" la volumul *Misterul camerei închise. Nouă povestiri incredibile*, publicat în 2002 la Editura Humanitas de un cunoscut și cunoscător exeget al „Literaturii SF", Florin Manolescu. „Povestirile nu sunt SF-uri propriu-zise", declară ritos, fără umbra vreunui dubiu, cronicarul *României literare* (nr. 9/2002), „pentru că nu vom descoperi în ele nici nave spațiale sofisticate, nici planete necunoscute, și nici recuzita literaturii de gen".

Nici nu, ce-i drept. Dar vom „descoperi", dacă știm să vedem (în „Califat", în „Pariul. O poveste fără cap și fără coadă"), „paradoxurile timpului" pe care nicăieri altundeva decât în science-fiction le putem „descoperi" atât de uluitor articulate logic și-atât de delectabil întrupate estetic, încât s-a putut spune (Malcolm J. Edwards) că ele „constituie un echivalent, în plan SF, al romanelor polițiste pe tema crimei comise într-o cameră încuiată pe dinăuntru" („the locked-room mystery"). Nu întâmplător, așadar, povestirea care dă titlul volumului chiar așa se și numește, „Misterul camerei închise", numai că aici „descoperim" altceva: acel frison de „sense of wonder" ce iradiază din confruntarea cu „alienii", considerată de mulți a fi tema centrală în SF. (Nu e inutil, poate, a preciza că „alieni" omului și omenirii pot fi nu doar convenționalii „extratereștri", dar și, ca aici, foarte terestre colonii de furnici, mai inteligente și mai eficiente decât omul în lupta pentru supraviețuire și pentru supremația asupra planetei.)

În cazurile când stadiile complexionale ale alienității, ale „altfelității", nu sunt așa de ireductibile și de amenințătoare, stadiul uman poate conviețui cu ele amical, ba chiar se poate atașa afectiv de un enigmatic motan (în „Magicianul"), de un ascensor la rândul lui afectuos și gelos (în *Sarakarmaphalatyaga. O poveste de dragoste*), de o mult încercată și devotată „unealtă" a celor care scriu (în *Recviem pentru o mașină de scris*). Impregnat de afecțiune și humor este și „farmecul discret" al ucroniei, al „istoriei alternative" (în *Califat*), sau al „istoriei viitoare"/„future history"/„politique-fiction" (în *Nobel contra Nobel*), sau al „lumilor/universurilor paralele" (în *Experimentul Yvonne* și *O conferință de pomină*). Numai „teme" și „motive" din repertoriul „canonic" al SF-ului, tot una și una. De ce n-ar fi, atunci, „SF-uri propriu-zise"?

Dintre toate, cea mai delectabilă (preferata mea, cel puțin) rămâne povestirea „Califat". În *Literatura S.F.* (1980), defrișând exegetic „proto-SF-ul românesc", Florin Manolescu era primul care descoperea și semnala istoriei literare numele ilustrului necunoscut Al.N. Dariu, autor al nuvelei „Finis Rumaniae" (rămasă îngropată mai mult de-un secol în colecția ziarului bucureștean *Viitorul*, unde-a apărut, în foileton, între 22 martie 1873 și 29 iulie 1873). Nimeni nu știa în 1980 (nu știm nici acum) cine-a fost obscurul autor, care însă, neîndoielnic, de existat a existat, de vreme ce-a semnat. („Și caii lui Ahil, care prooroceau,/Negreșit că au fost, de vreme ce-l trăgeau" – stabilea Grigore Alexandrescu, încă în 1842). Așa că azi, în 2002, autorul descoperirii din 1980 se hotărăște să rupă tăcerea, să nu mai țină pentru el ermeticul secret și să ne spună și nouă: Al.N. Dariu este doar un pseudonim, anagrama lui Dimitrie Ali **Radulian** – nimeni altul decât eroul nostru național de care, vai, rușine nouă!, nici nu știam până acum, cel care literalmente „a scăpat țara de turci" și ne-a lăsat-o nouă, urmașii urmașilor lui, ca să ne bucurăm și să ne veselim într-însa. Cândva, într-un viitor ucronic (expirat și devenit deja trecut în prezentul lecturii), într-o pitoresc-palpabilă „istorie alternativă", „țara veghea turcită", veghea și mai mult dormita, somnola oriental, draconic vegheată însă, electronic și distopic, de efendimea și slujnicărimea coruptă a „Marelui Calif" caraiflac; din acest viitor alternativ, din anul 1349 după Hegira (recte 1971, după socoteala ghiaurilor, Anno Domini), pretextând o documentare științifică, se întoarce în trecut temerarul Ali Radulian, „asistent din anul 1346 (ce coincidență: autorul însuși era și el asistent, și tot din 1968) la Facultatea de istorie, politică și filozofie a Universității din Bükreș", cu gândul subversiv de-a făptui o decisivă cronoplastie, zădărnicind complotul pus la cale de hicleanul bei Ion Ghica pentru a-l detrona pe regele Carol I la 10/11 martie 1871 (1249 după Hegira) – „punct Jonbar" (sau „nod temporal", cum îi spune autorul) la fix ochit și lovit: „Căci atunci **Războiul de Independență** n-ar mai avea loc în 1877 și nici proclamarea **Regatului**, la numai trei-patru ani de la consumarea acestui eveniment crucial. Fără români, rușii n-ar mai putea stăvili ofensiva otomanilor aliați cu englezii, flamura verde a Islamului ar flutura din nou sub zidurile Vienei, pe care nu s-ar mai găsi cine s-o apere și, în loc să semene cu Parisul, Bucureștii s-ar transforma într-un mic Stambul, în timp ce Mediterana ar deveni o mare turcească, de la Bosfor și Dardanele până la strâmtoarea Gibraltar". Aferim!

Descoperim, așadar, o dată în plus eficientă și funcțională, „ca nouă", o veche și încercată soluție ficțională, auto-anularea simulată a ucroniei, „întorsătură" narativă prin care cursul contrafactual al aloistoriei, al istoriei alternative, este „redresat" în final, redus sau re-adus la cursul „real" al istoriei efective, „așa cum o știe toată lumea", cititorul „scăpând numai cu sperietura" (benignă și delectabilă, cum spuneam), în plus și „vaccinat" identitar, salutar „zgâlțâit" profilactic în

indislocabila-i, dar indolenta-i identitate cu o subtilă doză de „sense of wonder": final consacrat în renumite romane SF, precum *Échec au temps* (1945) de Marcel Thiry, *Bring the Jubilee* (1953) de Ward Moore sau *The Man in the High Castle* (1962, trad. rom. 1995) de Philip K. Dick.

Poate induce în eroare, să concedem, poza „nepăsării" și neimplicării auctoriale, simularea unei **Entfremdung** și-a unei distanțe flegmatice față de „motivul" abordat, repede date de gol însă de subtextuala intrare în rezonanță afectivă și-n pulsație simpatetică, genuină: sângele (sfângele) apă nu se face, oricât ar mima că și l-ar „subția" (auto-)ironic și parodic exegetul travestit în (și sistematic covârșit de) fictor, de scriitor. Regimul parodic în care apar tratate toate aceste „teme" și „motive" SF rămâne omniprezent, ce-i drept, chiar dacă mereu discret și niciodată șarjat. Nimic nu e „naiv" și candid în scrisul lui Florin Manolescu, cum ne putem și aștepta: înainte de a-și încerca propria-i mână, exegetul a văzut și-a citit multe, profesorul e un cunoscător și un erudit cum puțini există, în materie de SF „știe tot și ceva pe deasupra"; și-apoi, nici nu se mai poate scrie azi science-fiction ca *Before the Golden Age* (cum sună titlul unei antologii alcătuite de Isaac Asimov în 1974, dar din materialul anilor '30). Ș.a.m.d. Dar numai profanii (nicidecum fanii) se pot lăsa înșelați de aparența că „povestirile nu sunt SF-uri propriu-zise" ș.c.l. doar pentru că apelează, firesc și legitim, la parodie și la (auto-)ironie.

Parcurgând întregul registru al parodiei, pe care autorul îl stăpânește magistral, surâsul fin, flegmatic, abia schițat, poate fi (bună)dispoziție ludică, jucăușă, poate fi întristare amar-ironică, ușor mizantropică, se poate ascuți în zâmbet tăios, sarcastic, se poate destinde chiar în amuzamentul buf, dar niciodată în ricanare trivială, în rânjet mahalagesc. Imun la mizofilie și la **Schadenfreude**, Florin Manolescu rămâne ireproșabil un om de gust și de stil, având înscrise parcă oximoronic în gena-i dâmboviteană acidul, dar și rezerva aristocratică, dar și măsura „humorului sec, englezesc": asta, chiar și (sau mai ales) atunci când arbitrează naratorial, în „O conferință de pomină", „lumea pe dos" („topsy-turvy world", „verkehrte Welt") din universul paralel în care, până și acolo, halimaua sau batrachomiomahia identitară dintre francezi și germani rămâne la fel de ireconciliabilă în grațiosul decor de epocă („la Belle Époque"), de început de secol XX; atâta doar că nemții excelează prin suplețe, gust și rafinament, iar francezii, viceversa, prin exclusivism și obtuzitate: nici urmă de „sense of wonder" aici, ce-i drept, în schimb „sense of humour" cât cuprinde; bun și ăsta, în compensație...

Eleganța stilului rămâne impecabilă, în ansamblu și în detaliu, până la ultima virgulă: nici o notă falsă, nici o acută stridentă, nici o îngroșare dezagreabilă. Ca detaliu de stil mai rar întâlnit, resursele (tipo)grafice ale textului sunt și ele funcțional puse la lucru: numele proprii (mai ales toponimele), expresive prin ele însele și încărcate de conotații subtextuale care dispensează textul de lungimi descriptive ori explicative, apar frecvent scrise cu litere cursive, „italice", ori chiar cu aldine, ceea ce are darul de-a le semnala și sublinia, în context, expresivitatea intrinsecă. Surpriza este de-a întâlni, în alte texte sau în aceleași, și nume autohtone la fel insolitate, la fel de expresive și de „exotice", fie că aparțin repertoriului bucureștean, „dâmbovițean", românesc, fie celui „bükreștean", caraiflac, fanariot: **Calea Victoriei**, dar și **Podul Mogoșoaiei** sau **Podul Beilicului**; **Hotel Continental**, dar și **Hotel Concordia-Veche** sau **Hanul Pisica Neagră**; **Observatorul Astronomic**, dar și **Cișmeaua Roșie** sau **Cișmeaua lui Mavrogheni**; **Arsenal** și **Aprozar**, dar și **Terasa Oteteleșanu**, **Cofetăria Capșa**, **Cofetăria Fialkovski**; **Luigi Cazzavillan** (patronul ziarului *Universul*) și **N. Fabiu Bădescu** (patronul ziarului *Viitorul*), dar și **Evliya Celebi** sau **Nasr-ed-Din-Khodja** (recte Nastratin Hogea); **Circul de Stat**, dar și **Circul Klutzky**; **Parcul Cișmigiu**, dar și **Parcul Confederației Islamice**; **Bulevardul 1848**, dar și **Bulevardul 1453**. Ș.a.m.d.

Mai spectaculoasă este însă juxtapunerea exotismului bovarizant, „occidental", cu exotismul neaoș, autohton, rezultat tot din insolitarea grafică de care vorbeam: **Unter den Linden** și **La Șosea**; **Alexanderplatz** și **Sărindar**; **Moabit** și **Cotroceni**; **Florida** și **Floreasca**; **Poarta Brandenburg** și **Clopotnița Mitropoliei**; **Kaiser Wilhelm Strasse** și **Strada Grigore Alexandrescu**, fostă **Clopotarii Noi**; **Cape Canaveral** și **Dealul Spirii**; **Berliner Anzeiger** și **Universul**; **Washington Star** și **Sportul popular**; **Daily Telegraph** și **Expres Magazin**; **Astounding Science Fiction** și **Flacăra**; **Susan Montag** (Sontag?) și **Laurențiu Ulici**; **Biblioteca Congresului** și **Consiliul Culturii**; apă minerală **Vichy** și țigări **Regale**; **Universitatea din Bükreș** (unde Ali Radulian efendi era asistent încă din 1346) și **Ruhr-Universität Bochum** (unde dl Florin Manolescu este profesor abia din 1993). **Und so weiter**.

De altfel, însuși autorul, deși trăiește de atâția ani în Germania și s-a pătruns atât de **thoroughly** de stilul și „humorul englezesc" (poate și de „staiful" nemțesc?), rămâne un impenitent nostalgic bucureștean, un „scriitor al Bucureștilor" (din fibra unor Mateiu I. Caragiale, Mircea Eliade, Mircea Cărtărescu ș.a.), vibrând genuin la farmecul, fie și „oriental", fie și „balcanic", al „Bucureștilor de altădată": din repertoriul stradal conturat între bulevardele **Elisabeta**, **Magheru**, **Ana Ipătescu**, **1848**, **Mihai Bravu**, **Ștefan cel Mare**, **Ilie Pintilie** etc. și străzile **Argentina**, **Braziliei**, **Germană**, **Rîureanu**, **Crețulescu**, **Povernei**, **Rozelor** etc., între **Șoseaua Kiseleff** și **Calea Dorobanți**, între **Piața**

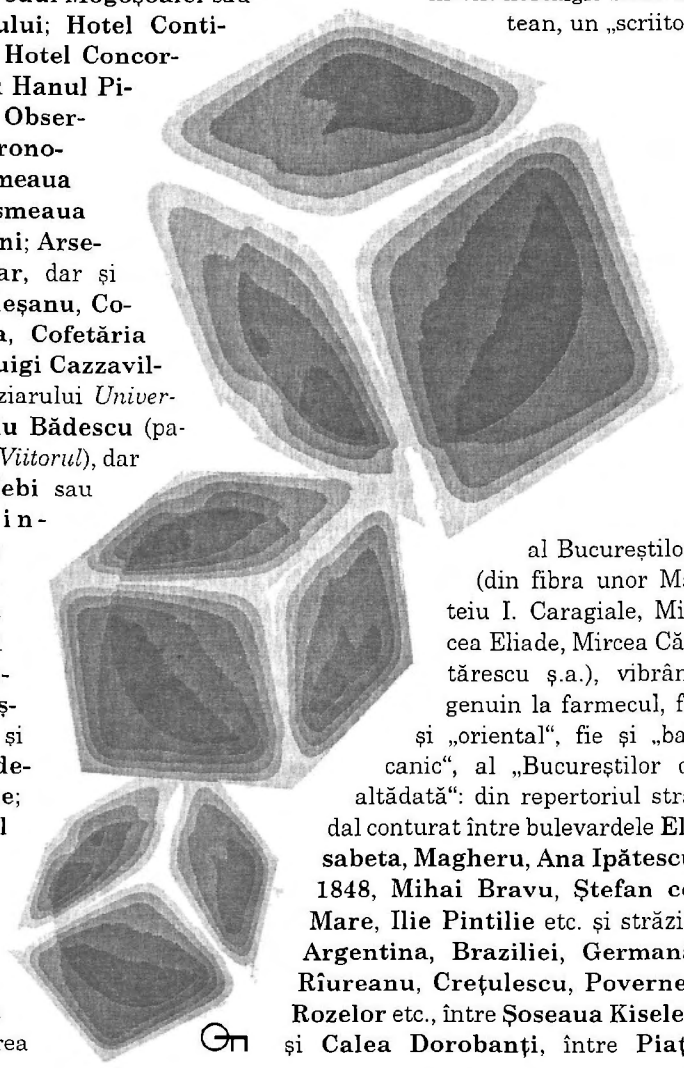

Victoriei și **Biserica Doamnei**, între **Dâmbovița** și **Dealul Filaretului**, între **Cuțitul de argint** și **Gara Filaret**, între Liceul **Gheoghe Șincai** și Spitalul de copii **Grigore Alexandrescu** ș.a. m.d. – mai lipsesc numai **Curtea Veche** și **Strada Mântuleasa**.

O coerentă simetrie îl conduce pe Florin Manolescu, care-și începuse periplul auctorial prin a examina *Poezia criticilor* (1971), să acosteze acum la limanul a ceea ce s-ar putea numi „proza criticilor", pe care-o ilustrează cu dezinvoltură și strălucire în cele „nouă povestiri incredibile" din volumul recent apărut. Este și o nesperată, dar providențială compensare a pierderii suferite de SF-ul românesc în urmă cu patru ani, când înceta subit din viață Ovid S. Crohmălniceanu (coincidență: tot în Germania!), lăsând în urmă golul unor virtuale „istorii insolite" pe care n-a mai apucat să le scrie și de a căror omisiune ne consolează acum, întru totul congenere și convalorice, aceste nescontate „povestiri incredibile" ale altui fantast **Herr Profesor**: o dovadă, poate, că nici fatidica „lege a porcăriei universale" (invocată și aici, în povestirea „Califat") nu e chiar de tot inexorabilă... O dovadă, oricum, cu certitudine, că atunci când a murit, Ceaușescu NU a luat cu el în mormânt și SF-ul românesc, cum s-a spus.

Ce-i drept, deceniul (și ceva) care-a urmat nu s-a dovedit prea fructuos: nu rămâne din el nici măcar cât de-o antologie. Fructul oprit, fruct exotic atât de bovaric râvnit înainte, ajuns accesibil peste noapte și fără efort, și-a pierdut brusc aroma și atracția care-l făceau să sclipească atât de seducător din depărtări; înfulecat snob cu coji și cu rebuturi cu tot, pare nu doar insipid, dar și indigest; simulacrele și surogatele au sufocat piața, alungând inevitabil „marfa" autentică; eticheta „SF", fraudulos lipită pe orice borcan (**fantasy**, **horror**, paranormal, ocultisme, vampirisme, satanisme etc.), a ajuns o vorbă de ocară și de lehamite (nu-i vorbă, că nici înainte, niciodată de fapt, n-a fost prea de procopseală...). După atâta vociferant **cyberpunk** maimuțărit snob de „sefultura" română în ultimul deceniu „de tranziție", după atâta veselă orgie de putrefacționism și coprolalie, după atâtea pretinse **tabú**-uri politice, sexuale și verbale „sfidate" voinicos în deplină impunitate, ca pretext pentru exhibiționism și obscenitate, după atâția monștri, strigoi și vampiri care de mult nu mai sperie pe nimeni, după atâta **Atlantykron** și turism SF manipulat politic, după atâta potemkinadă și demagogie și nulitate – apare, în sfârșit, și o carte de science-fiction **adevărat. Prosit!** •

Cornel Robu

n. 1938, Sighișoara

pseudonime: Leon R. Corbu, Bruno Rolke, Ron Bluerock, R. Burolenko

autor al antologiilor: *Timpul este umbra noastră*, Ed. Dacia, 1991; *Twelve of the Best Romanian SF Stories*, Ed. Sedona, 1995

realizator al ediției critice Victor Anestin (*În anul 4000 sau O călătorie la Venus*, 1899, și *O tragedie cerească*, 1914), Ed. Dacia, 1986

prezent în *Almanahul Anticipația*, edițiile 1989, 1993, 1994, 1996, 1997, 1998 și 1999-2000

articole în revistele *Foundation* (Marea Britanie), *Solaris* (Canada), *SFRA Review* (SUA); articolul despre România din *The Encyclopaedia of Science Fiction*, de John Clute și Peter Nicholls; articole despre autorii români de SF în *Sf. James Guide to Science Fiction Writers, Fourth Edition*, Editor Jay P. Pederson (Detroit, 1996) și în *Dicționarul Scriitorilor Români*, coordonat de Mircea Zaciu, Marian Papagahi și Aurel Sasu (vol. I, 1995; vol. II, 1998; vol. III, 2001; vol. IV, 2002)

Premiul Societății Europene de Science-Fiction (SESF), 1989 (pentru ediția critică Victor Anestin); Premiul ProConSF 1991 (pentru *Timpul este umbra noastră*); Premiul ARSFan 1995 pentru eseu („*The Sense of Wonder* Is *A Sense of Sublime*", în *SFRA Review*, 1994)

Premii acordate la cea de a 62-a Convenție Mondială de SF, Noreascon 4, Boston, 2-6 septembrie 2004:

SIDEWISE

Formă scurtă: Chris Roberson, pentru povestirea „O One" (apărută în antologia *Live Without a Net*, editor – Lou Anders)

Formă lungă: Murray Davies, pentru romanul *Collaborator* (Macmillan UK)

Premiul s-a acordat pentru istorii alternative publicate în 2003.

GAYLACTIC SPECTRUM

Premiile au fost înființate în 1998 de Gaylactic Network, pentru a recompensa lucrările de sf, fantsy și horror care dovedesc o abordare pozitivă a personajelor sau temelor legate de homosexualitate. Din 2002, premiile au fost preluate de Gaylactic Spectrum Awards Foundation. Premianții la cele trei categorii pe anul 2004 au fost:

• roman – Nalo Hopkinson, pentru *The Salt Roads* (Warner)

• povestire – Barth Anderson, pentru „Lark till Dawn, Princess" (apărută în antologia *Mojo: Conjure Stories*, editor – Nalo Hopkinson)

• alte opere (incluzînd benzi desenate, filme, seriale de televiziune, antologii, jocuri pe computer, muzică, artă plastică) – filmul *Angels in America*, scenariu – Tony Kushner (HBO), și banda desenată *Gotham Central*, nr. 6-10, de Greg Rucka și Michael Lark.

Angels in America este regizat de Mike Nichols, iar din distribuție fac parte Al Pacino, Meryl Streep, Emma Thompson. La baza scenariului se află piesa omonimă de Tony Kushner, câștigătoare a Prêmiului Pullitzer și a două premii Tony. Printre nominalizați s-au numărat: *Humans* și *Hybrids*, de Robert J. Sawyer; *Living with the Harpy*, de Tim Pratt; serialul *Carnivale*.

Alte premii

„ROBERT A. HEINLEIN"

Premiul, oferit de Societatea „Heinlein" lucrărilor științifice sau hard-sf care au inspirat explorarea spațiului, i-a revenit în acest an lui Arthur C. Clarke.

PROMETHEUS

• Roman: *Sims*, de F. Paul Wilson.

• Hall of Fame: „The Ungoverned", de Vernor Vinge

Printre cele cinci romane nominalizate s-a aflat și *Harry Potter and the Order of Phoenix*, de J.K. Rowling.

Premiile Prometheus au fost create în 1979 de scriitorul L. Neil Smith, iar din 1982 au fost preluate de Libertarian Futurist Society. Le sînt acordate scriitorilor ale căror romane abordează problema libertății. Printre câștigătorii de pînă acum se numără Terry Pratchett, John Varley, Poul Anderson, Larry Niven.

SUNBURST

Cory Doctorw, pentru culegerea de povestiri *A place so foreign and 8 more.*

Ceremonia de decernare va avea loc la 23 septembrie, la Toronto.

Premiul li se acordă scriitorilor canadieni pentru roman sau culegere de povestiri din domeniul literaturii fantastice (sf, fantasy, horror, realism magic, suprarealism).

AURORA

Premiile Asociației Canadiene de SF și Fantastic vor fi acordate la **Boréal 2004**, cea de-a 24-a convenție canadiană, Montreal, 29-31 octombrie.

Premiile se dau pentru producțiile în limbile engleză și franceză. Printre nominalizații din acest an: Robert J. Sawyer (*Humans* și „Come All Ye Faithful"), Élisabeth Vonarburg (*La Course de Kathryn*).

aplauze
decorații
insigne

Fan-fiction: un concept relativ străin literaturii române. Singura tentativă semnificativă, cu ceva priză la public, a avut-o post-decembristul *Express*, organizînd un concurs de sinopsisuri pentru continuarea *Delirului* lui Preda. În Occident, ficțiunea care continuă sau precede o operă literară consacrată, folosind lumea și personajele acesteia, scrisă de altă persoană (sau alte persoane), id est „fan-fiction", a început poate cu urmarea la *Pe aripile vîntului* și este astăzi o parte din industria editorială. În SF, *Fundația* și *Dune* sînt cele mai celebre surse pentru fan-fiction. Iată că revista noastră aduce fan-fiction-ul în atenția publicului român de F&SF, cu *Artele marțiale moderne III*, sub semnătura lui Radu Hallipa, un colaborator inconsecvent al *Alternativului SF* ieșean, ca și al ediției electronice a *Lumilor Virtuale*. Extensia lumii videoplasmelor, imaginată la început de Alexandru Ungureanu, continuată de Radu Hallipa, își testează priza la cititori.

RADU HALLIPA
Artele marțiale moderne (III)

Se dedică lui Alexandru Ungureanu, cel care a adus lumea videoplasmelor sub ochii noștri acum 20 de ani

— Rei! (Salutați!) – vocea îmi sună vătuită sub vântul care încearcă să ne împingă, pe mine și pe copiii regelui din Waishoo, peste crenelurile terasei celui mai înalt turn al fortăreței Selinot.

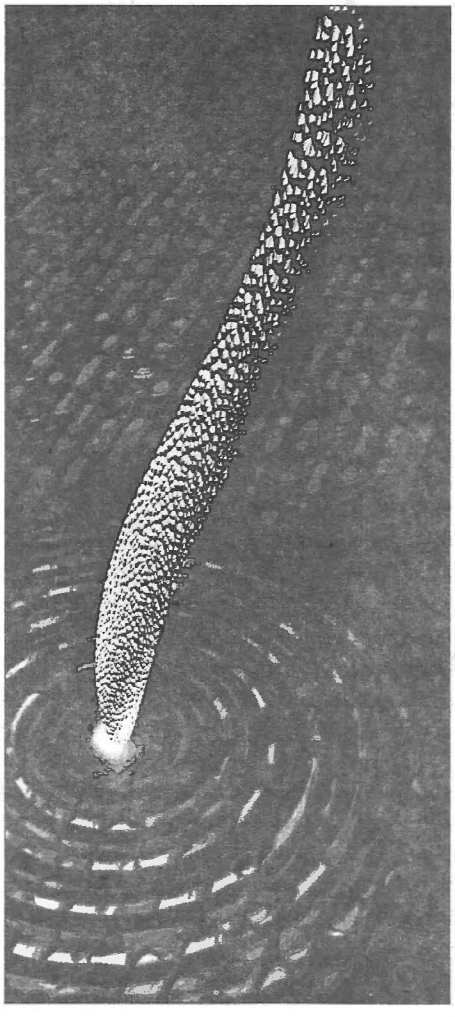

Din locul unde stau și observ cum băiatul de 10 ani și fata de 12 ani se înclină unul spre celălalt la același unghi, cu aceeași lentoare studiată, văd de asemenea și pătura de nori albi care acoperă văile dintre cei cinci munți. Doar vârfurile lor, țâșnind acoperite de zdrențe de zăpadă, estompează senzația că terasa și fortăreața plutesc ca un cufăr dintr-un naufragiu pe o mare abia potolită.

— Hajime! (Începeți!)

Băiatul este Tori (cel care atacă), fata este Uke (cel care se apără). Rolurile li se potrivesc ca o mănușă, iar puștiul nu își reține un zâmbet răutăcios când începe să se apropie cu pași oblici de sora sa, ridicând concomitent cu ambele mâini deasupra capului coada-de-varan. Zâmbește așa cum tatăl său, în pofida rugăminților mele, l-a învățat: „Când începi o luptă, începi să zâmbești. Când termini o luptă poți să râzi". Filosofia regelui din Waishoo mi-a fost tot timpul străină. Prea multe aforisme și aproape nici o sugestie utilă. La ce te poți aștepta însă de la singurul Mare Maestru Taihalezi (arta luptei cu ajutorul animalelor) rămas în viață? Se crede infailibil.

Uke greșește și se retrage până aproape de creneluri, înainte ca armele să se atingă pentru prima oară. Va fi nevoie să îi aduc aminte fetei ce înseamnă „damezumari" (lipsa spațiului strict necesar supraviețuirii). Nu o pot învinui, totuși, coada-de-varan este arma de care îi este în continuare frică, deși se antrenează de șase luni cu ea. Fata nu reușește să își ascundă teama, ochii îi sunt larg deschiși și gura întredeschisă – și văd că respiră incorect –, iar brațele sunt rigid întinse în față, parcă vrând să îndepărteze coada-de-varan, prea moale ținută în pumni. Lupta asta este terminată deja. Cu coada ochiului văd cum începe să se formeze un curcubeu între două piscuri.

• • •

Coadă-de-varan: armă adusă pe Pământ de singura expediție care s-a întors de pe Cergocer. Natura ei hibridă, combinând biotehnologia cu ingineria temporală a spațiilor mici, aceasta din urmă fără putință de a fi duplicată cu știința noastră actuală, o înscrie ca unicat în panoplia Artelor Marțiale Moderne. Se știe că există doar 43 de cozi-de-varan în posesia rasei umane, conform inventarului expediției Cergocer. Se presupune că arma încă nu și-a dezvăluit toate secretele, câteva specimene „comportându-se" diferit în mâinile unor indivizi diferiți care au încercat aceeași execuție a unei tehnici marțiale. De aceea, puținii inițiați Taihalezi vorbesc nu de „mânuirea" cozii-de-varan, ci de „îmblânzirea" ei.

• • •

Tori lansează „kiai-ul rotund", sau cel puțin încearcă, nu mi-e greu să simt că unda sonoră este imperfectă, foarte puternică pentru un băiat de 10 ani, este adevărat, dar fără tăgadă incompletă, și deci ineficientă asupra unui adversar mai puțin înspăimântat ca Uke. Fata de 12 ani tresare și încearcă să facă încă un pas înapoi. Călcâiul piciorului drept i se lovește însă de crenelul de piatră verde, dezechilibrând-o. Tori sare în față, lovind de sus în jos cu coada-de-varan și eliberând jetul de venin. Stropii de acid negru se arcuiesc spre fața fetei care abia apucă să închidă ochii și să declanșeze scutul temporal. Văd cum picăturile de lichid devin sticloase și încremenesc la câțiva centimetri de fruntea lui Uke. Se aude un pocnet datorat moleculelor de aer care au refuzată intrarea într-un volum de câțiva decimetri cubi aflat lângă coada-de-varan a lui Uke, spațiu în care timpul s-a oprit. Înainte ca diferența de energie să fie prea mare între materia surprinsă de scut și cea din afara lui, coada-de-varan își întrerupe extensia temporală

cu un pocnet mult mai puternic. Arma i-a dat o șansă fetei să se rostogolească înspre stânga, o bună eschivă, trebuie să admit. Tori se află acum în locul unde Uke era doar cu o clipită mai înainte. O picătură din veninul aruncat de propria-i coadă-de-varan i-a căzut pe dosul palmei drepte, restul stropind crenelul. Băiatul țipă de durere, din mâna sa, ca și din piatră, se ridică fuioare de abur maroniu. Fata continuă să își evite fratele, venind spre mine cu spatele. Tori, încă țipând, răsucește coada-de-varan și ia postura ce se cheamă de sute de ani „egreta-care-își-curăță-aripile". Nu îmi vine să cred – îmi dau seama din nou că regele a intervenit în antrenamentele copiilor săi –, este o execuție tehnică foarte dificilă, pe care nici aspiranți mai vârstnici nu o stăpânesc. Băiatul se oprește din țipat și – se aude încă un pocnet – folosește întreaga energie a armei pentru a da timpul înapoi într-un volum sferic cu raza de doi metri. Este maximul ce poate obține cu coada-de-varan. Nu am când să mă mir, fiindcă întreaga terasă se zguduie când energiile se egalizează la epuizarea efectului armei lui Tori. Piatra crenelului arată o față neatinsă vreodată de acid. Acum băiatul se găsește exact în clipa subiectivă de dinaintea saltului său către fata prinsă cu spatele la crenel, dar sora sa se află înapoia lui și spre dreapta, în prelungirea retragerii făcute în timpul obiectiv. Uke pierde oportunitatea, continuând să facă pași prin alunecare – dacă nu se oprește, se va izbi de mine. Diferența de valoare dintre frați este flagrantă. Tori reia atacul, fără să își amintească de precedentul asalt, observând doar că arma sa nu mai are energie pentru acțiuni temporale. Băiatul nu mai zâmbește.

• • •

— Am ales să te las să trăiești. Vei fi ca un câine pe lângă un bordei din orezării, păzind copiii țăranilor pentru o gălușcă mucegăită. Doar că tu ai de-a face cu mine și cu copiii mei! Eu sunt regele din Waishoo și copiii mei vor domni peste tot ceea ce am cucerit pe vremea când aveam încredere în tine. Pe vremea când am distrus toate școlile de Arte Marțiale Moderne, anexând domeniile Marilor Maeștri. Pe vremea când credeam că este de ajuns să fii singur pentru a fi cel mai puternic. Tu, câine de orezărie, îmi vei antrena copiii în Artele Marțiale Moderne! Iar gălușca ta de seară va fi prelungirea vieții tale de videoplasmă după raportul zilnic al progreselor moștenitorilor mei. Ci viața mea o închin Artelor Marțiale Moderne, iar viața ta o închin copiilor mei!

• • •

Vântul flutură faldurile kimonourilor noastre. Tori și Uke, frate și soră, stau din nou față în față în aproape aceeași poziție de la începutul luptei, doar că au schimbat locurile. Băiatul s-a oprit din atac pentru că arma sa nu mai are energie. Fata nu atacă fiindcă îi este frică de coada-de-varan din mâinile sale. Acum o strânge prea tare, pielea i s-a albit la monturile pumnilor. Mă gândesc să opresc lupta cu un verdict de egalitate, dar chiar când deschid gura Tori face un salt înainte ținând orizontal, pentru împungere, coada-de-varan, lansând încă o dată incompletul „kiai rotund" și împroșcând cu venin. Uke, fără să închidă ochii de data asta, face un pas înainte și spre dreapta, jetul de acid trecându-i peste umărul stâng, și, fără a-l lovi pe băiat, fără a face arma să scuipe moartea lichidă, „periază" stomacul acestuia cu coada-de-varan și conectează scutul temporal. Într-o fracțiune de secundă fluidele din abdomenul băiatului încearcă să se solidifice, apoi își revin la starea de agregare normală și la mișcare, însă organele interne sunt distruse de embolii, inima a explodat. Tori, deja mort, termină saltul căzând cu un plesnet sec în balta neagră. Din nou se înalță fum maroniu spre cerul albastru, imparțial.

— Ippon! (Punct decisiv) – vocea mi se aude la fel de vătuită ca la început. Încerc să nu îmi manifest în nici un fel uimirea produsă de rezultatul luptei. Oricum, fata de 12 ani nu mă privește și nu îl privește nici pe băiatul căzut. Respiră adânc, se înclină înspre cadavru, apoi către mine, apoi către intrarea pe terasă, deasupra căreia se află blazonul casei Waishoo. Spune, uitându-se la un pas în fața sa:

— Nimic nu s-a învățat astăzi din ce nu se știa dintotdeauna. Moartea exista în noi dinainte de a fi. Nu poți să închini nimicul Artelor Marțiale Moderne.

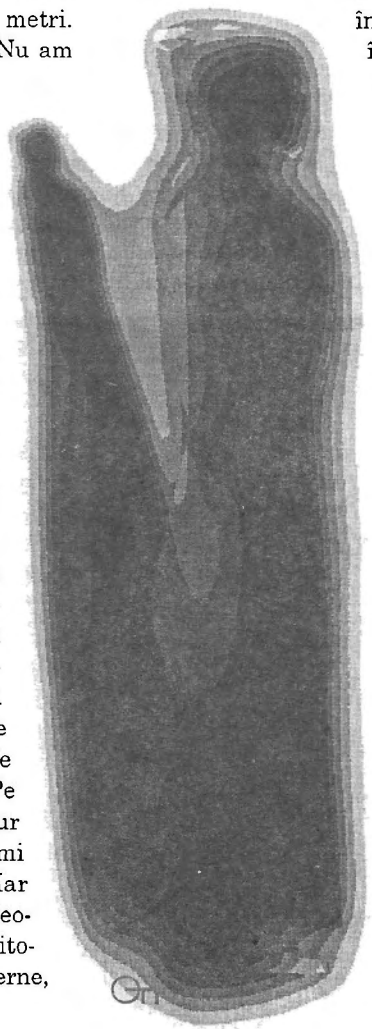

Pentru a doua oară în nici un minut sunt uimit de această fată firavă. Execuția ei tehnică, împrumutată din ren-do (arta luptei cu flash-stick-ul), și încălcarea protocolului de final – la asta credeam că eu sunt originalul! – m-au lăsat fără replică. Și ce replică aș putea să dau unei videoplasme care nu există decât ca material didactic pentru niște originale cu care nu m-am întâlnit niciodată? Parcă răspunzând nedumeririi mele, videoplasmele celor doi copii se dezintegrează, coada-de-varan și memoricipul care i-au aparținut fetei cad simultan pe piatra terasei, un declic care mă aruncă într-un salt către băltoaca de acid unde cu o secundă înainte sfârâia teribil capul lui Tori. Cu trei degete extrag din venin plăcuța pe care s-au înregistrat lupta și senzațiile videoplasmei băiatului. Rostogolindu-mă până lângă creneluri, mă ridic în picioare și rămân drept pentru o respirație completă. Salut cu o înclinare spațiul gol, fără să privesc blazonul celui care mă ține prizonier. Doar cele două arme și micul crater fumegând aduc aminte că aici a avut loc o luptă. Mă îndrept spre ieșire, ridic în trecere și al doilea memoricip, ignor cei doi roboți miriapozi apăruți parcă de nicăieri și care vor duce la rastel cozile-de-varan. Curcubeul a dispărut, vântul se întețește, amintirile luptei dorm în arseniura de galiu.

• • •

Memoricip: o dată cu extinderea wet-ware a suplimentelor de memorie, videoplasmele au putut să devină nu doar „asigurători de risc" pentru originalele umane, ci și „vânători de date". Către sfârșitul dinastiei Waishoo, în zonele de conflict sau în dueluri, videoplasmele purtătoare de memoricipuri au înlocuit total oamenii, permițându-le să acumuleze experiență de luptă reală fără a se mai implica fizic nici în antrenamente. Clericii majorității cultelor acceptate

pe Pământ s-au opus întrebuințării memoricipului încă de la apariția lui. Argumentul era că din cauza plăcuței de memorie, pentru prima dată în istorie, originalul devine pentru scurt timp o copie a copiei, acest lucru punând în pericol dogma „videoplasmele sunt lipsite de suflet". Căci cum altfel decât negând dogma o persoană umană ar putea asimila experiența, sentimentele și gândurile unei nonființe? Pe de altă parte, o dată cu memoricipul, falsificarea videoplasmelor prin introducerea sau scoaterea unor parametri anume din videoplastor s-a dovedit a fi mult mai ușor de ținut sub control de către oficialități: cine ar dori să ajungă deținătorul unui alt eu, din cauza unei mașini?

• • •

Există un moment ambiguu când videoplastorul îmi prelungește viața. Sunt așezat, am electrozii pe cap, servitorul în livreaua Waishoo apasă pe buton și deodată eu stau spate în spate cu mine, văd de jur-împrejurul meu camera de marmură verde cu vinișoare negre și roșii, atât de bine lustruită, încât reflectă silueta mea și a noii mele copii. Acest moment în care, fără nici o discontinuitate, senzațiile și gândurile mi se mută în noul corp sau se dublează în noul corp, acest moment are pentru mine ascuțișul unei lame Murasaki. Câmpul vizual îmi revine la normal, nu înainte să percep dezintegrarea vechii videoplasme, un abur care dispare de pe marmură. Incertitudinea acestui moment și repetarea lui în fiecare seară mă înnebunesc. Cu toate tehnicile de relaxare pe care le cunosc, nu pot să nu mă întreb zilnic, din nou și din nou, dacă videoplastorul a funcționat la parametrii normali, fără vreo alterare, oricât de subtilă, ordonată de regele din Waishoo. Fiindcă sunt singura videoplasmă din lume care nu are locaș pentru memoricip. Și poate tocmai de aceea mi-e teamă să nu îmi pierd amintirile legate de EA, amintirile care mă bântuie și mă corodează, dându-mi iluzia că aș putea fi Originalul.

• • •

Bati se numește băiatul de 10 ani. Bati se numește și videoplasma care oprește mini-motocicleta Paziwa la nici o palmă de sandalele mele, mica monstruozitate scrâșnind furioasă din frâne ca și când ar fi o Paziwa de serie. Nici ea, nici Bati nu mă conving să fac altceva decât să surâd. Este soare și tufele de ienupăr din a doua curte interioară a Selinotului miros a rășină. Niște castori de Vega le rod tulpinile. Undeva în dreapta sus, pe coronamentul zidului de est, un vârf de lance cu plasmă îmi aduce aminte că nu sunt singur cu băiatul-videoplasmă.

— Tu cum te simți ca videoplasmă? mă ia prin surprindere Bati, încălcând protocolul, vorbindu-mi fără să mă salute întâi.

Regele din Waishoo alterează în mod clar videoplasmele didactice, cu ce scop altul decât să mă irite pe mine? mă întreb.

— Rei! spun pe un ton mai jos decât de obicei, sugerându-i puștiului să nu întindă coarda prea mult. Dar mă gândesc la răspuns.

— Bine-bine, zice băiatul și se înclină într-o doară, cu brațele atârnându-i în față.

Asta cere o corecție. Îmi imaginez că de mâinile sale sunt agățate niște vițe de iederă. Niște vițe de iederă care se umflă în spirale. Ele au rezistența oțelului și reacția elastică a unei anaconde. Îl trag pe băiat în jos, vor să îl ia cu ele sub pământ... Țipătul lui Bati mă oprește să vizualizez mai mult, îl văd căzut în genunchi, parcă încercând să apese cu toată greutatea lui un capac ce stă să se deschidă. Las copilul să se ridice. Îmi aruncă o privire cruntă – abia îmi reține încă un zâmbet –, mă salută corect de data asta.

— Unde este sora ta? îmi formulez începutul de enervare. Crede că dacă te-a învins o dată nu mai are nevoie de antrenamente? – nu are rost să menajez ego-ul băiatului.

— A rămas să repete ceremonia ceaiului, sensei (maestre)!

Răspunsul chiar mă surprinde, dacă trebuia învățat altceva decât Arte Marțiale Moderne, după logica întortocheată a curții regale, ce i-a oprit pe pedagogi să aducă la existență mai multe videoplasme cu memoricip? Aici ceva nu este în regulă.

— Nu sunt maestrul tău! Eu nu am aspiranți incapabili! Ești un nimic și sora ta este un nimic dacă își închipuie că are timp de cha-no-yu când abia știe să pășească în dojo! încerc să obțin mai multe informații, sper să-l prind pe Bati pe picior greșit.

Mă privește cu ochi mari, îi sondez mintea și imagini fulgurante îmi arată dimineața de azi a copiilor regelui din Waishoo: un servitor se prăbușește scuipând sânge lângă videoplastor, regina ține în brațe un trup de fată, fața reginei este schimonosită într-un urlet de groază pe care nu îl aud, trupul sorei lui Bati nu are cap, bârnele tavanului ard, un jet de plasmă țâșnește spre mine, nu, spre Bati-cel-de-dimineață... Deodată înțeleg. Am în față Originalul Bati, care tocmai s-a răzvrătit. Izbucnesc în râs:

— Alteță Regală, nu credeți că v-ați asumat niște riscuri prea mari pentru capacitățile Voastre fizice și mentale? Ce mă poate opri acum să mă răzbun pe Majestatea Sa, tatăl Vostru? spun și, pentru moment, chiar mă gândesc la asta.

Dar puterea de a manipula în casa Waishoo se moștenește înaintea tronului și, înțeleg cu întârziere de secunde, Bati m-a făcut să mă gândesc deja la două lucruri pe care le-a vrut el. Nu mă mai amuz.

— Ți-a luat ceva vreme să știi cu cine ai de-a face, „maestre"! este rândul băiatului să fie ironic. În câteva minute și gărzile de la Selinot vor afla că nu o videoplasmă, ci chiar prințul moștenitor a intrat pe poartă călare pe Paziwa lui de jucărie. Să nu pierdem timpul! Îți ofer prelungirea vieții fără termen dacă mă ajuți să iau tronul! Am codurile videoplastorului de aici, din fortăreață. Vei fi nu

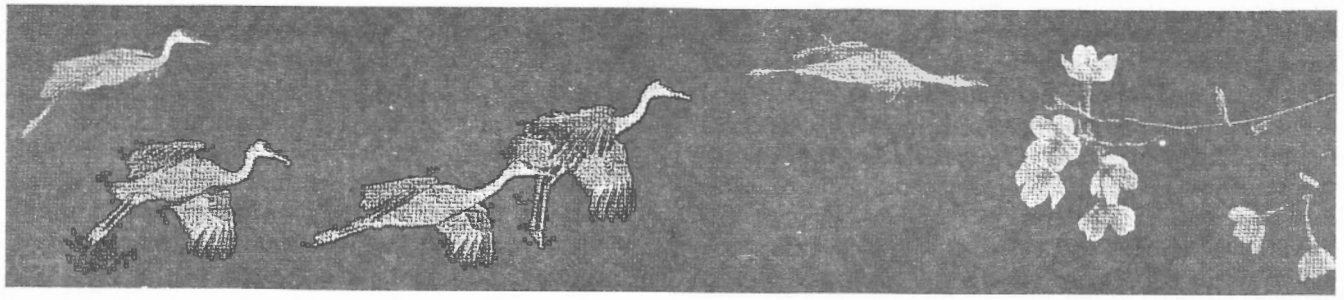

doar o persoană din nou, ci și Maestrul de Arme al întineritei Case Waishoo!

Lângă noi adastă trei miriapozi, fiecare cu câte o coadă-de-varan în spate. Deasupra noastră, nori scămoșați alunecă în pentagonul de cer delimitat de ziduri. Un ronțăit, undeva în dreapta, sporește mirosul de rășină. În rest, clipa se îngreunează cu variante de viitor fundamental diferite. Ci a intra acum în meditație sau a purcede la măcel ar avea două încărcături karmice contradictorii. Dar sunt o videoplasmă, iar karma mea se poate complica doar până la apus. Ziua de azi o închin Artelor Marțiale Moderne!...

• • •

Și dacă undeva într-unul dintre megalopolisurile Pământului sau pe un domeniu al vreunei case concurente a regelui din Waishoo cineva – un medic, un mercenar, un aspirant de școală marțială – a găsit ori a păstrat după un șir de întâmplări de necrezut ceea ce s-ar chema sursa videoplasmelor EI, căci nu îndrăznesc să sper că Originalul EI ar mai fi în viață, ei bine, dacă, undeva, cineva încă nu a șters posibilitatea ca Noi să mai fim împreună, oricât de sigur aș fi pe amintirea sinuciderii ei în atacul nocturn al grupei a IX-a, atunci tot ce se va întâmpla azi are un scop și își va afla o cauză.

• • •

Simultan cu pornirea sirenelor de alarmă, mă înclin în fața lui Bati de Waishoo și mi-l imaginez într-un cocon de energie protectoare. Exact la momentul oportun fiindcă un fascicul laser venit din stânga-sus încearcă să îl carbonizeze, însă nu face decât să se refracte la intrarea în cocon, ratând de puțin ținta. Sar și lovesc mawashi cu piciorul drept, văd privirea mirată a puștiului care nu pricepe ce se întâmplă, coconul este acum o minge pe care o întăresc mental până la impenetrabilitate și care sare către adăpostul de sub cornișa zidului din stânga. Între bare și coloane de lumină care vuiesc – fascicule laser de la arme ușoare și grele –, dansez către miriapozii ce încearcă să ajungă la ieșire. Am nevoie de cozile-de-varan. Chiar când să pun mâna pe prima, miriapodul de sub ea sare în aer și se descompune în bucăți mișcându-și încă picioarele. Garnizoana Waishoo folosește mortiere de dinaintea erei spațiale. Coada-de-varan se rotește prin aer și, prea aproape de mine, din cauza unei lovituri directe a unui jet de plasmă dintr-o lance, un volum sferic cu raza de doi metri regresează în timp. Aproape atingându-l, iau postura „șarpele-își-înalță-capul-din-iarbă". Protecția mentală oferită de ea îmi lasă posibilitatea să văd fascicule de lumină care nu pornesc și nu se opresc nicăieri, batoane colorate care în altă viață ar semăna cu niște acadele gigantice. O jumătate de robot-miriapod este reîntregită și, atât cât ganglionii nervoși îi permit, se întreabă de lipsa celeilalte jumătăți, mergând alandala până se înțepenește într-un ienupăr în flăcări. Alerg către următorul miriapod, îl ajung, pun mâna pe coada-de-varan. O mină de brand explodează lângă mine și, da, înțeleg în clipa când îmi ucid durerea, paznicii mei folosesc armele astea învechite ca să creeze irepetabile și imprevizibile matrice ucigașe de schije. Am ficatul ciuruit, încă alerg către intrarea în turnul de vest, îmi opresc circulația sângelui în lobii hepatici atinși, dar nu o mai duc mult, cel puțin nu la consumul ăsta mental și energetic. Chiar pe prag prind și ultimul miriapod, îl ușurez de prețioasa lui povară. Un fascicul laser de mare putere topește piatra pragului, dar eu deja sunt înăuntru, urc în fugă scara în spirală, încep să rotesc din încheieturi cozile-de-varan. Acum să vă văd, băieți, să vedem dacă trupele regale Waishoo îmi pot ține piept măcar cât răposata grupă a IX-a! Înainte să ajung pe prima platformă, cetatea Selinotului se umple de urlete de durere și strigăte de disperare. Iată, intru pe coridorul etajului întâi, la fiecare locaș de tragere câte un soldat își ține mâinile la ochi și țipă sau blestemă îngrozit, ca într-o scăpată de sub control piesă kabuki în care spiritele posedă actorii. Fețele sfârâie și fumegă sub veninul pe care de-abia acum, trecând în goană pe lângă victime, îl eliberez în spirale formate din câteva picături ce își vor fi atins țintele cât eu eram încă pe scări. Atacul meu s-a încheiat pentru învinșii mei înainte ca eu să încep lupta cu ei. (Sau cu mine? – gonesc acest gând.) Continuu să folosesc armele de pe Cergocer pentru a nimici trupele Waishoo, coridor după coridor, platformă după platformă, turn după turn. Nu vreau să conștientizez câte minute au trecut, căci o oboseală imensă începe să îmi amorțească partea dreaptă a corpului. Nu încă, mai am donjonul unde s-a baricadat paladinul Selinotului. Oprindu-mă pentru o respirație completă, îl ascult pe paladin înainte să îl aud, vizualizându-l în camera de transmisiuni împreună cu câțiva soldați înnebuniți ce se holbează prin cătarea laserelor la ușa de titan, îl ascult cum cere desant aerian, ba, mai bine, bombardarea Selinotului acum, chiar acum! Dar este deja prea târziu, paladinule, acum ușa de titan este sfâșiată ca o pânză și sunetul sfâșierii plăcilor de titan cu legăturile moleculare rupte sub fluxurile temporale antagonice ale celor două cozi-de-varan este identic cu cel al flamurii Waishoo pe care o voi rupe, o rup, am rupt-o după ce ultimele picături de acid vor fi topit ochii și creierii soldaților, iar traheea paladinului va fi trosnit sub degetele mâinii mele drepte. Expir și înfig o coadă-de-varan – acum golită de venin, energie și tahioni, un os aproximativ prismatic, cu muchii tăioase – în aparatul de transmisie din aceeași generație cu brandul care m-a rănit. Vocea din difuzor se pierde într-un scrâșnet sec. Liniștea mă strivește. Nu mai pot să îmi controlez circulația sanguină. Bati, unde este Bati?

• • •

— Îți dai seama că trebuie să îți truchez videoplasma, sensei? – umorul casei Waishoo nu l-a părăsit pe moștenitorul regal, proaspăt uzurpator.

Nu îi răspund nimic, ci urmăresc gesturile precise cu care îmi pune electrozii videoplastorului pe cap, viteza cu care introduce codurile, ușoara încruntare datorată concentrării cu care potrivește potențiometrele aparatelor auxiliare, lejeritatea cu care se mișcă prin îngrămădirea de tehnologii din toate generațiile din laboratorul fortăreței. Dacă Bati se va ține de cuvânt și vom avea vreodată vreme să stăm de vorbă, să îl întreb de ce augustul său tată are pasiunea asta pentru asocieri tehnologice care răspund mai degrabă unei stranii estetici decât unui mult mai credibil utilitarism. Nu îmi mai pot mișca picioarele și vederea mi-a slăbit, așa că Bati ar fi bine să se țină de cuvânt cu trucajul. Apasă pe buton. Văd 360 de grade din cameră. Apoi durerea din abdomen mă părăsește, ochii percep clar, simt pe pulpa dreaptă kimonoul lipit de sânge. Fostul „eu" se dezintegrează, o pată de sânge rămâne pe locul său din videoplastor. Îmi smulg electrozii, mă ridic, mă pipăi, rana a dispărut, nu mai am nimic care să îmi aducă aminte de luptă în afară de amintiri și kimonoul îmbibat de sânge. Bati râde:

— N-am mai avut timp să îți truchez și hainele!

Se oprește din chicotit când îmi observă expresia feței.

— Da. Ești o videoplasmă fără termen de expirare! Ești o persoană umană!... Eu mi-am ținut cuvântul pentru partea mea de înțelegere. Tu ai înfrânt doar o garnizoană de-ale tatălui meu. Încă mai ai treabă.

— Alteță, nu pot să vă cuceresc un regat îmbrăcat în halul acesta! zic și îi zâmbesc puștiului Waishoo. Trebuie să existe pe undeva prin fortăreață o armură destul de decentă pentru a-mi exercita în ea calitățile marțiale. Și, de asemenea, o motocicletă Paziwa adevărată. Căci cum altfel am putea pleca la război, Alteță, decât călare?!

Bati reîncepe să râdă și eu continuu să zâmbesc mascându-mi nesiguranța și întrebările care au început să mă macine. Cât din mine sunt eu și cât din mine este condiționat de Waishoo? Oare voi vedea primul meu amurg – după câți ani? – fără să fie nevoie să am un videoplastor prin preajmă?

• • •

Într-o armură fără blazon, călare pe o Paziwa electrică din colecția personală a paladinului de Selinot, urmat la mică distanță de Bati pe motocicleta lui de jucărie, am pornit pe serpentinele munților către câmpia de la sfârșitul văii. În spatele nostru coloane de fum se înalță deasupra fortăreței-școală-închisoare. După ce desantul venit cu transportoare aeriene reactive a murit încercând să mă oprească să ies din prima curte a Selinotului, două bombardiere ale aviației regale au incinerat și au aruncat în aer ruinele locului unde am trăit mai mult de șase ori 365 de vieți. Primul Bati venise să învețe ce e acela flash-stick când încă mai vorbea peltic...

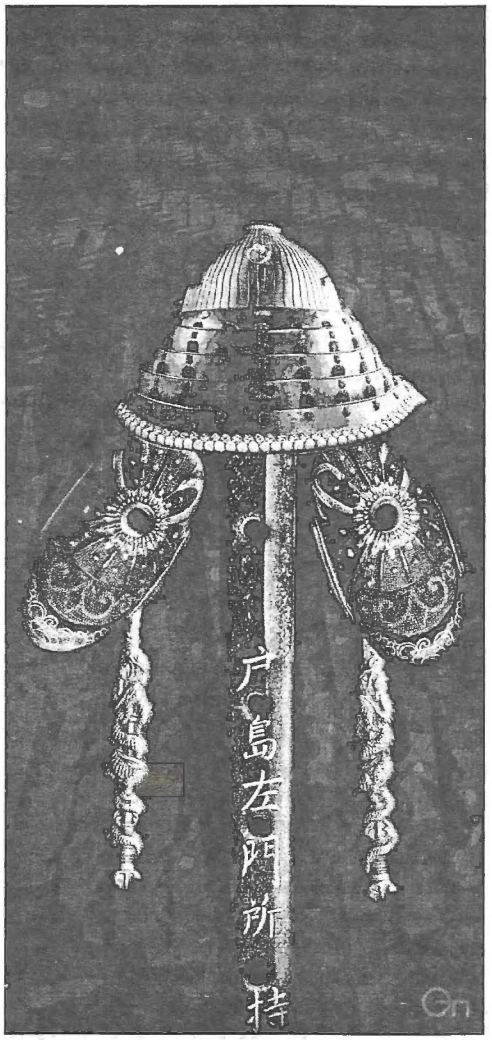

Îmi pare că timpul de reacție al regelui din Waishoo și al trupelor sale este cu mult mai lung decât starea de fapt o permite. Sunt chiar curios cum are de gând bătrânul dresor de animale să se descurce cu mine... În anii petrecuți la Selinot am avut suficientă vreme să aprofundez lupta prin inadvertențe mentale, tehnica prin care regele m-a luat prizonier. Ce va mai face acum?... Am două cozi-de-varan în bandulieră legate la spate. Alte două legate lângă genunchii mei, pe ce-ar fi numit rezervorul Paziwei. Patru cozi-de-varan cu mine rotindu-le este o amenințare de care regele din Waishoo trebuie să țină seama. Trecem printr-o pădure de pini argintii foarte înalți, coroanele lor fac un arc continuu deasupra capetelor noastre. Soarele răzbate printre ramuri și crengi acoperite de ace, lasă pete de lumină pe șosea și pe fețele noastre, pete pe care le depășim sau le călcăm fără să încetinim. Suntem singuri pe drum, aș prefera o ambuscadă decât liniștea asta, îndepărtată doar de torsul motoarelor noastre și de vibrația câmpurilor de protecție.

• • •

— Cum V-ați gândit, Alteță, să îl detronați pe tatăl Vostru având o armată formată dintr-un singur om?

— Logistica unei astfel de armate este mult simplificată, sensei!

• • •

Imaginea unor bombardiere stratosferice cu piloți căzuți în prostație, zburând de mai multe ori în jurul globului până ce combustibilul li se termină. Imaginea unei divizii de blindate cu echipajele refuzând să intre în tancuri, claustrofobe. Imaginea unor escadroane de lăncieri pe motociclete Paziwa șarjând propria lor infanterie într-un atac de furie berserk. Ci eu levitez lângă izvorul din care Bati bea apă. Vântul mă leagănă și energia lui menține imaginile proiectate de mintea mea. Umbra pinilor argintii și jocul ei pe cromul motocicletelor noastre încearcă să mă distragă. Imaginile minții mele sunt mai puternice decât realitatea imediată. Sunt atât de puternice, încât ele devin realitatea imediată și nu mai au nevoie de mine pentru a le susține. Revin cu tălpile pe covorul de ace de pin. Beau apă. Nu sunt obosit. Îi fac semn puștiului să plecăm mai departe. Ne urcăm pe Paziwe și pornim. Drumul spre palatul regelui din Waishoo este liber.

• • •

Diferența dintre ce îți imaginezi că îți dorești, ce îți dorești de fapt și răspunsul realității la dorințele tale poate fi dureroasă uneori. Ca ultimul candidat de maestru de Arte Marțiale Moderne aflat încă în viață ar fi trebuit să știu asta. În lumina amurgului, umbrele tufișurilor și puținilor copaci de pe câmpia din fața reședinței regale se prelungesc ca niște păreri de rău. La orizont, chiar în fața zidurilor palatului, un șir de lăncieri pe motociclete, cu flancurile acoperite de blindate și având în spate câteva companii de roboți de luptă, mă așteaptă. Garda regală, imunizată la atacurile mentale de însuși bătrânul rege Waishoo, mă așteaptă. Cel puțin nu au sprijin aerian, îmi zic.

— Stai aici! mă întorc către micul uzurpator și înmărmuresc când Bati se dezintegrează sub armură. Paziwa de jucărie rămâne în echilibru pentru două secunde mai lungi decât toată ziua de azi, apoi se prăbușește pe asfalt. Coiful lui Bati se rostogolește mai încolo și am o acută senzație de déja-vu. Ar fi fost iarnă, totuși. Ce s-a petrecut de dimineață până acum este pus deodată sub semne de întrebare. Căci, dacă Bati a fost o videoplasmă și eu nu mi-am dat seama, este posibil ca orice a avut legătură cu el azi să nu se fi întâmplat cum îmi amintesc. Și dacă el tocmai s-a întors în neant, cum pot să fiu sigur că eu nu îl voi urma? Sunt om sau videoplasmă? Proiecțiile mele mentale afectează realitatea sau sunt simple fantasme menite doar să mă liniștească pe mine? Mintea mea este un cufăr pierdut într-un naufragiu, aflat în derivă pe valurile timpului.

Văd cum cerul se întunecă, discul roșu al soarelui a dispărut. Sunt singur în mijlocul unei câmpii oarecare, înapoia și înaintea mea calea nu duce nicăieri. Ci șarja lăncierilor Waishoo mă trezește din reverie, clipa următoare o închin Artelor Marțiale Moderne, oricât de golite de sens ar fi vorbele acestea.

• • •

Fusesem sigur că nu am cum să parez tirapa aruncată de comandantul gărzii. Ultima coadă-de-varan m-a aruncat

înapoi în timp, segmentele de metal ale tirapei au spart zidul sonic fără să îmi atingă carnea. Simțind pământul zguduindu-se, știu că nu mai am avantajul atacurilor temporale, chiar când îmi ucid ultimul oponent spărgându-i oasele feței cu osul armei de pe Cergocer. În crepuscul, sub zidurile palatului regal, contemplu jalnica priveliște a câmpiei acoperite de cadavrele și carcasele gărzii Waishoo. Un scurtcircuit iluminează în depărtare trei roboți dezmembrați. Mai în spate, câteva blindate ard. Un motor de Paziwa căzută pe o parte se gripează. Vine noaptea și eu nu simt că aș fi videoplasmă. Moartea din jurul meu nu are mai mult sens însă. Mă aplec și culeg de la brâul comandantului Waishoo o sabie antică. O scot din teacă și inima încearcă să își grăbească bătăile – țin în mâini poate ultima lamă Murasaki. Simbolul incertitudinilor mele mi-a fost scos în cale într-un dar palpabil al karmei. Înarmat doar cu oțelul violaceu, pășesc pe sub porțile palatului regal. Ci dacă mai sunt ochi să mă vadă, stăpânii lor se ascund.

• • •

Nimeni nu m-a oprit. Nici un glonț de plumb nu mi-a spart craniul. Nici un jet de plasmă nu m-a carbonizat. Nici un laser nu m-a secționat în două. Printre statui și mici heleștee iluminate de felinare de hârtie, cărăruia m-a purtat prin grădinile interioare ale palatului până la o clădire fără etaj, ascunsă după o perdea de arbuști de bambus. Este dojo-ul regelui din Waishoo. Am mai fost aici, câteva sute de vieți în urmă, să îi cer ajutorul împotriva Maeștrilor școlilor de Arte Marțiale Moderne. O țiglă deasupra intrării are o fisură care în urmă cu sute de vieți nu se afla în lutul său ars. Îmi las sandalele la intrare. Și coiful. Desculț și cu capul descoperit, ținând cu ambele mâini sabia Murasaki, pătrund în dojo.

• • •

— Priviți-i frica din ochi! Simțiți-i panica din respirație! Observați-i tremurul mâinilor trădat de vârful sabiei! – vocea regelui din Waishoo tună de la capătul sălii.

Așezat pe tron, are lângă el pe tronuri mai scunde soția și cei doi copii. Familia regală, luminată de torțe în toată splendoarea ei, este despărțită de mine de un țarc aflat în penumbră în care discern o îmbulzeală neliniștitoare. Regele ține o lecție de Arte Marțiale Moderne sui-generis. Mă întreb dacă el și ai lui sunt aici cu carnea lor sau în videoplasme. De fapt răspunsul mă lasă indiferent. Mă apropii de țarc. Dacă vederea nu mă înșală și ceea ce văd acolo este într-adevăr ceea ce văd acolo, ultima mea luptă va începe imediat. Nu simt nimic. Doar vocea regelui mă irită.

— Roboți, oameni, videoplasme și automate nu au putut să îl oprească pe ultimul luptător al Artelor Martiale Moderne de pe Pământ! Veți vedea că animalul este superior celui mai puternic om! Taihalezi, arta luptei cu ajutorul animalelor, este singura artă pe care trebuie să o deprindeți!

Varanii de Cergocer pufnesc și sâsâie enervați de strigătele regelui, cât și de presentimentul luptei cu mine. Pe lumea lor sunt echivalentul unor ierbivore pașnice, dar abilitatea lor de a controla timpul îi face specia dominantă, cu răspunsuri nimicitoare în fața oricărui atac. Iar mintea lor rudimentară îi face imuni la influențe psi. Ce mi se întâmplă acum și aici este lipsit de orice poezie. Este doar o lecție dată de un tată copiilor săi, cu mine ca principal material didactic. Surâd fiindcă ar fi prima dată după mult timp când o moarte dintre ale mele servește unui scop oarecare.

Înainte să aud scârțâitul frânghiilor care ridică peretele dinspre mine al țarcului, văd pe obrazul lui Bati, original sau videoplasmă, o lacrimă. Repede, înainte ca tatăl lui să-l observe, puștiul și-o șterge cu mâneca. „Mulțumesc, Alteță!" îi spun telepatic micului meu discipol. Apoi intru în gardă și acopăr cu strigătul meu tropăitul și mugetele turmei de bestii:

— Hajime! ●

MIRCEA PRICĂJAN

Cerere în căsătorie (ghid de întrebuințare)

Motorul duduia încet. În mașină era o căldură insuportabilă. Din când în când, Marius acționa ștergătoarele de parbriz pentru a mai curăța zăpada depusă.

Începuse să ningă de-abia ieri. Prima zi a noului an. Alaltăieri, când toată lumea s-ar fi bucurat de zăpadă, nu căzuse nici un fulg. Peste tot erau doar băltoacele rămase în urma ploii de după Crăciun. Moșul venise cu șalupa, nu cu sania, glumise Marius, sperînd s-o mai îmbuneze puțin pe Iulia, care, din cine știe ce pricină, nu fusese în apele ei de când plecaseră de acasă. Își petrecuseră Revelionul în cabană, lîngă focul din încropeala de șemineu, bînd șampanie și ronțăind alune prăjite, ascultînd vîntul șuierînd pe la streșini și tăcerea dintre ei, uitîndu-se din vreme în vreme la schiurile și la clăparii de lîngă ușă și dorindu-și să se schimbe apa în zăpadă, să poată ieși de acolo, să spargă monotonia cu niște țipete de durere atunci cînd aveau să cadă, să rîdă apoi și, poate, să se simtă iarăși ca doi oameni fericiți că sînt împreună.

Astfel, cel puțin, gîndise Marius. Ce-i trecuse Iuliei prin minte, nu avea de unde ști. Iulia era o ființă volubilă, expansivă, prietenoasă; în cuplul lor, ea avea mereu inițiativa cînd venea vorba de ieșit în oraș cu prietenii sau de mers la o petrecere. El, Marius, era mai comod. Lui îi plăcea tihna camerei și a casei lor, îi plăcea confortul lucrurilor sigure și îi plăcea că Iulia nu reprezenta defel un astfel de confort. Acesta era paradoxul lui. Și, probabil ca paradoxul să rămînă tot paradox, în ultimele zile de dinaintea plănuitei lor excursii de schi la munte (pe care ar fi trebuit să o petreacă împreună cu un alt cuplu, dar asta era altă poveste), poate pentru că volubilitatea și expansivitatea ei riscau ele însele să devină confortabile pentru el, Iulia suferise o schimbare de comportament radicală.

Observase schimbarea cu vreo două zile înainte de data stabilită pentru plecare. Lucrau amîndoi, și-și luaseră

din timp concediu să aibă cînd face pregătirile. Își împărțiseră sarcinile. El plecase cu noaptea-n cap la piață, după cumpărături mai serioase (și mai grele), ea plecase tot cu noaptea-n cap la supermarket după conserve și alte mizilicuri de care nu-l lăsase nicicum pe el să se ocupe. Cu toate că, teoretic, el ar fi avut nevoie de mai mult timp, cînd se întorsese acasă pe la ora zece n-o găsise pe Iulia. La amiază avea întîlnire cu acel cuplu de prieteni care urma să-i însoțească. Pînă atunci trebuia neapărat să se întoarcă. Ea se îngrijea de obicei de astfel de aranjamente.

O așteptase o oră, o așteptase două și, cînd stătea să se împlinească și cea de-a treia oră, și Iulia tot nu apăruse, țipătul telefonului îl făcuse pe Marius să tresară.

Mersese cu fereală pînă la aparat, temîndu-se de veștile pe care le-ar putea primi dacă ar ridica receptorul. Pățise Iulia ceva? suferise vreun accident? îl sunau de la spital?

La al optulea tril, ridicase receptorul. Îl dusese la ureche și, fără să spună nimic, îl ținuse acolo o vreme.

Era clar că-i vorbea cineva. Nu știuse însă și ce-i spunea. Iar vocea nu o recunoscuse de la început.

— ...Italia, încheiase vocea feminină de la celălalt capăt al firului.

— Andreea, tu ești? spusese el atunci, fruntea descrețindu-i-se pe dată.

— Da, aerianule, da' cine credeai? spusese aceasta, și tonul înalt pe care-l folosise îl făcuse pe Marius să îndepărteze puțin receptorul de ureche. Unde-i Iulia?

— La cumpărături, îi răspunsese el fără să se gîndească, de parcă teama acumulată în cele trei ore scurse de cînd se întorsese el acasă și observase absența Iuliei se volatilizaseră asemenea alcoolului în dogoarea soarelui.

— Îmi pare nespus de rău, să știi.

— Că-i la cumpărături?! se arătase el nedumerit.

Abia atunci descoperise că teama e o pornire pur circumstanțială – imediat după aceea îi venise să-și rîdă de el.

— Nu, aerianule, asta am priceput și nu-mi pare rău deloc, mi-ar părea doar dacă s-ar grăbi să cumpere și pentru noi ceva, fiindcă ar irosi banii. Eu și cu Andrei nu mai putem veni.

Ah, asta era! Începea să priceapă. Eh, cu atît mai bine. Oricum nu mai petrecuseră ei de multă vreme cîteva zile de odihnă singuri. Ar fi o bună încercare a trăiniciei sentimentelor pe care și le mai purtau, dacă și le mai purtau.

Nu că s-ar fi îndoit de sentimentele pe care *el* le nutrea pentru ea...

— Și mie îmi pare rău că nu mai puteți veni, spusese el și zîmbise, fericit că Andreea nu-l putea vedea în acel moment.

— Eh, asta e! Ni s-a ivit ocazia acum și n-o putem refuza, înțelegi?

Marius înțelegea, sigur că înțelegea, înțelegea totul foarte bine, extraordinar de bine. Era ceva nesperat, era ceva ieșit din comun de nesperat. Nici în visele lui cele mai frumoase nu se gîndise la asta. Viața chiar e ceea ce ți se întîmplă în vreme ce-ți faci alte planuri, nu glumă. Deștept om ăla care spusese asta.

Nu apucase bine să pună receptorul înapoi în furcă – după ce-i urase Andreei și, prin intermediul ei, și lui Andrei distracție plăcută și primise la rîndul lui urări de zile frumoase și cu multă zăpadă –, cînd se deschisese ușa și intrase Iulia.

Marius nu observase paloarea feței sale, nu observase, atunci cînd o luase de mîini, că-i era pielea rece chiar dacă tocmai își dăduse jos mănușile, iar afară nici nu era atît de frig. Era prea entuziasmat de perspectiva unor sărbători de iarnă petrecute la o cabană izolată-n munții Maramureșului doar în compania iubitei sale, în compania logodnicei sale, în compania, spera el, viitoarei sale soții, Iulia.

Nu o lăsase să-i spună nimic. I-o luase înainte (asta admițînd că ea ar fi vrut să-i spună ceva), și doar cînd se pornise cu avînt să-i dea vestea cea bună – ei bine, s-a străduit să nu pară prea entuziasmat; știa ce importanță au prietenii în viața Iuliei – și-a dat seama că nu știa motivul exact pentru care Andreea și Andrei, cuplul pereche, nu-i puteau însoți. Era ceva legat de Italia, dar mai mult de atît nu-și amintea nimic.

Conducînd acum Matiz-ul înapoi spre casă, după acele zile mult așteptate petrecute la cabană doar cu Iulia, după ce se străduise clipă de clipă și după ce nu precupețise nici un efort să-și dea seama ce o întristase pe Iulia atît de tare, acum, acționînd pentru a mia oară ștergătoarele de parbriz și curățîndu-și astfel un culoar prin zăpada din ce în ce mai groasă depusă pe sticla parbrizului, Marius crezu că găsise rezolvarea dilemei.

• • •

Se întoarse spre Iulia, riscînd astfel cîteva clipe de neatenție, și-i spuse:

— Să te superi că n-au mai venit cu noi e una. Asta o înțeleg, Iulia, sau cred că o înțeleg. Dar să-ți fie ciudă că au plecat în Italia... că te-au lăsat deoparte, că *ne*-au lăsat deoparte în favoarea unei excursii oferite de alți prieteni... asta mi se pare cam pueril.

Sigur, asta era, acum își amintea perfect. Acum, că o spusese, era sigur că asta era. Probabil că Iulia își dăduse deja seama de potrivire și nu spusese nimic, crezînd că l-ar indispune și pe el. Andreea și Andrei plecaseră în Italia împreună cu un alt cuplu, împreună cu Marcel și Maria, două persoane pe care nu doar el nu le suporta, ci nici Iulia. Aceștia se lăudaseră cu excursia lor în țara lui Dante încă de pe la mijlocul lunii septembrie, le arătaseră tuturor pliante, fotografii, îi obligaseră pe toți să asculte cîntece tradiționale italiene. Pe scurt, îi înnebuniseră pe toți. Totuși, nu spuseseră nimic de două locuri libere, nu suflaseră o vorbă măcar, însă precis acesta era cazul. Plănuiseră probabil de mult, poate chiar de la mijlocul lui septembrie, să-i invite pe Andreea și pe Andrei cu ei. La dracu', poate că Andreea și Andrei *chiar* știau că aveau să plece în Italia de sărbătorile de iarnă și complotaseră împreună cu Marcel și cu Maria să le tragă lor doi o țeapă. Ei bine, renghiul le ieșise de minune. Marius nu mai avusese niciodată niște sărbători atît de tensionate.

De ce oare nu se gîndise la asta mai devreme? Poate că ar fi salvat măcar cîteva zile...

— Nu trebuie să fii supărată, continuă el, de data aceasta ținîndu-și ochii ațintiți spre drum, prin hubloul făcut în zăpada de pe parbriz. Dacă lucrurile stau într-adevăr așa cum le intuiesc eu, chiar nu merită nici un dram de atenție. Așa sînt unii oameni, n-ai ce-i face, iubito. Eu ți-am spus încă de demult că așa este. Tu ai continuat să insiști să ne încredem în... prieteni. Nu ți-am spus eu că trebuie să ne păstrăm puțină rezervă față de ei? Nu ți-am spus?

Făcu o scurtă pauză, pentru a vedea dacă nu cumva dorea Iulia să-i răspundă; deși, din cîte o cunoștea – și el credea că o cunoaște destul de bine, dat fiind faptul că erau împreună de mai bine de patru ani –, Iulia nu avea să recunoască un asemenea lucru pentru nimic în lume.

Și nici nu-l recunoscu. Rămase la fel de tăcută ca și pînă atunci. Se uita doar în poală, acolo unde mîinile i se adăpostiseră, mîinile care arătau la fel de palide și care aveau, mai mult ca sigur, pielea la fel de rece ca în penultima zi de dinaintea plecării lor.

Marius înghiți nodul care-i stătea în gît încă de dimineață – ei, drăcie, poate-i urcase acolo încă dinainte de-a se culca! – și conduse Matiz-ul mai de-

parte pe șoseaua dintre Satu Mare și Carei, spre Oradea.

• • •

Iulia, paradoxul vieții lui Marius, spunea multe lucruri trăsnite. Așa-i plăcea lui să le numească. Așa cum se numea și emisiunea aia de la televizor, unde părinții își aduceau copiii ca să rîdă lumea de ei cu îngăduință. Însă lucrurile pe care le spunea uneori Iulia erau într-adevăr trăsnite. Și-l făceau doar pe el să rîdă. De cele mai multe ori cînd spunea astfel de lucruri – absurdități, cel mai adesea – Iulia avea o candoare aparte, avea o inocență serafică, se uita la el cu niște ochi jilavi de căprioară, ca și cînd n-ar fi înțeles de ce-i zîmbea el în față. Ca un copil. Nu era vorba de credulitate însă, nu, domnule, nici pomeneală. Iulia era o fată deșteaptă. Terminaseră împreună facultatea de litere, fusese în multe privințe înaintea lui. Totuși, cîteodată, ca și cînd copilul din ea s-ar fi hotărît să-și facă simțită prezența, mai scotea cîte un porumbel pe gură.

Făcea și asta parte din misterul și din farmecul ei, credea Marius. Era un neprevăzut pe care Marius îl aștepta de cele mai multe ori cum ar fi așteptat un film bun de comedie în fața televizorului, cu telecomanda în mînă.

În primul rînd, Iulia susținea că nu e superstițioasă. Dar urmărea cu religiozitate horoscopul de dimineață la toate televiziunile și-l mai citea și pe cel din ziare. Dacă i se prezicea cîndva un lucru negativ, făcea în așa fel încît să-l contracareze în vreun fel. Dacă i se prezicea un lucru bun, nu-l căuta neapărat cu lumînarea, dar, dacă totuși i se întîmpla ceva îmbucurător, nu rata ocazia să amintească de spusele horoscopului. De asemenea, se temea de numărul treisprezece. Nu îmbrăca niciodată o haină cu treisprezece nasturi și nici nu lua dintr-o farfurie în care mai rămăseseră treisprezece cornulețe. Arunca sare peste umăr sau făcea trei pași în spate cînd vedea o pisică neagră. Nu trecea niciodată pe sub scări și mînca întotdeauna colțurile de la pîine, fiindcă spunea că astfel va naște băieți. Cînd ieșeau la iarbă verde, căuta întotdeauna cîteva fire de trifoi cu patru foi să le preseze într-o carte – cel mai des, un Marquez sau un Llosa răscitit, sau un Borges însemnat pe toate marginile.

Pe Marius îl distrau nu atît îndîrjirea cu care susținea ea că nu este superstițioasă, cît naturalețea și lipsa de fereală cu care se deda la toate aceste ritualuri, ca și cînd toate făceau parte dintre funcțiile fiziologice ale corpului uman.

— Cred că am ceva de pedofil în mine, îi spusese Marius cîndva, după ce ea tocmai dusese la îndeplinire un ritual scurt de prevenire a deochiului.

— Văleu, Doamne, ce-ți veni de vorbești așa? se rățoise ea, vorbind cu un accent moldovenesc, de la Caragiale cetire.

— Îmi place la nebunie cînd faci pe copilul, îi explicase el și o sărutase prelung pe... botic.

Desigur, existaseră și unele dăți cînd de-a dreptul îl speriase cu lucrurile ei trăsnite. Nu și le amintea pe cele mai îndepărtate în timp, dar era sigur că fuseseră încă de la început astfel de cazuri, chiar dacă nu la fel de bizare ca în ultima vreme. La o petrecere pe care o organizaseră ei și la care-i invitaseră, ce greșeală!, și pe Marcel și pe Maria, cînd aceștia le împuiaseră deja capul tuturora cu plănuita lor excursie în Italia, la Roma și prin împrejurimi, Iulia îl trăsese de mînecă în bucătărie. Mîncaseră cu toții și urma să se servească acum cîte un pahar cu vin.

— Ajută-mă să deschid sticla, îi spusese destul de tare ca să îi audă și ceilalți și ca totul să decurgă firesc. Stai puțin de șase, îi spusese apoi în șoaptă, o dată ajunși în bucătărie.

Marius se executase docil, curios ce-i mai puiase oare mintea. Titlu mare: *Paradoxul-Iulia-spune-*(și face!)*-lucruri-trăsnite în acțiune!*

Ea alesese două pahare de pe tavă unde se aflau destule pentru toți invitații, le așezase separat, departe de celelalte, se scotocise prin buzunare, după care așezase ceva pe masă, alături de perechea izolată de pahare. Marius, de unde se afla, nu deslușise mare lucru. I se păruse a fi o încîlceală de fire de păr. Iulia luă cîteva și, fluturîndu-le deasupra paharelor, începu să bolborosească ceva de neînțeles.

— Ce tot spui acolo? o întrebase Marius intrigat. Faci vrăji.

— Șșșș, făcuse Iulia și-și continuase incantația.

După ce ieșiseră cu tava cu pahare din bucătărie și cînd toată lumea era servită, Marius o urmărise cu atenție. Sigur că cele două pahare ajunseseră prin grija Iuliei în mîinile Mariei și ale lui Marcel.

— Să vedem acum cine-o să mai aibă chef de vorbe, îi șoptise lui la ureche înainte, pe cînd el se muncea să scoată dopul din sticla de vin.

Aceasta era una dintre întîmplările trăsnite pe care și le amintea și cînd rămăsese puțin cam contrariat. Sigur că Marcel și Maria continuaseră în acea seară să-i aburească pe invitații lor – și pe ei, bine-nțeles – cu excursia în Italia, și, deși acest fapt ar fi trebuit să-i mai calmeze bătăile inimii, el fusese agitat pe tot cuprinsul serii. Nu-și putuse scoate din minte privirea intensă pe care o avusese Iulia cînd proferase incantațiile acelea presupus magice deasupra paharelor celor doi invitați nedoriți. Și-și mai amintise și tonul pe care-l folosise cînd îi șoptise: „Să vedem acum cine-o să mai aibă chef de vorbe!", un ton ranchiunos, care aproape-l făcuse să scape sticla din mîini.

O altă întîmplare oarecum trăsnită, dacă nu chiar de-a dreptul înfricoșătoare, avusese loc cu o zi înaintea plecării lor la cabană.

De cînd întîrziase la cumpărături, cu o zi înainte, și-i spusese el că va trebui să-și facă singuri concediul, viața parcă-i părăsise corpul. Voința parcă îi secase, și nu mai scosese decît cîteva vorbe

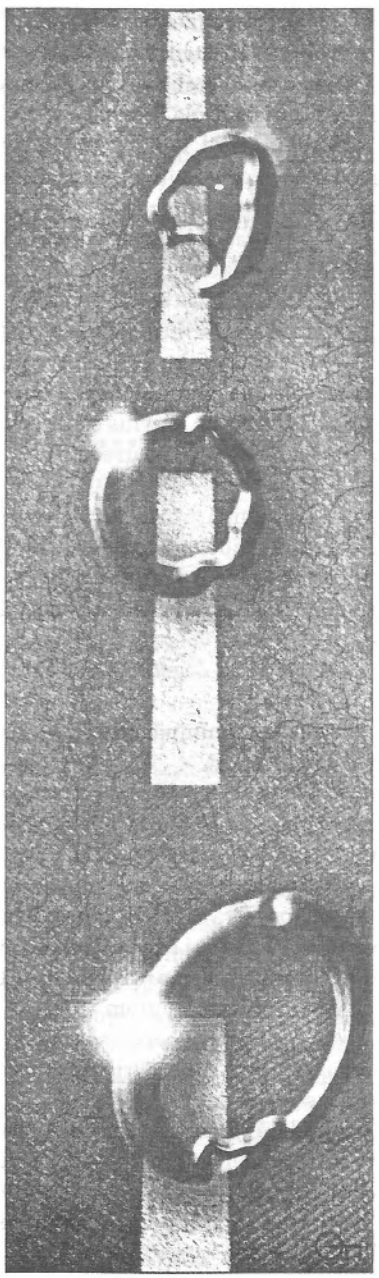

mono sau bisilabice. Dormise foarte agitat în acea noaptea și, în ziua premergătoare excursiei, se trezise devreme. Se ridicase din pat și începuse să se miște cotească prin casă, fără un scop anume.

Marius se trezise atunci și el, se ridicase din pat și, fără o vorbă, se așezase în fotoliul din sufragerie. Acolo stătuse preț de două ore bune, urmărind-o pe logodnica lui, cea cu care voia să se căsătorească anul viitor dacă-l va ajuta curajul să-i ceară mîna în noaptea dintre ani, urmărind-o cum intră și iese din cameră, aidoma unui preot la o slujbă ortodoxă. Mai lipsea doar să se aplece el în genunchi și să bată mătănii de fiecare dată cînd apărea ea în sufragerie.

Se comportase așa toată ziua. Pe măsură ce treceau orele, mersul ei era din ce în ce mai apăsat, privirea îi era din ce în ce mai opacă și respirația din ce în ce mai luctuoasă.

Fiindcă-i făcea rău nu numai ei, dar și lui s-o vadă în acea stare, Marius încercase de mai multe ori s-o oprească și să afle ce o deranja.

— Nimic, primea ca răspuns de fiecare dată. Nimic.

Și o mai lăsa în pace pentru alte cîteva ore, cînd o aborda din nou și primea același răspuns.

Spre seară, Iulia se urcase în pat lîngă el și-i spusese:

— N-ai vrea să amînăm excursia asta? Sau s-o anulăm cu totul?

Făcuse ochii mari Marius. S-o amîne? s-o anuleze? Ce însemna asta?

— Am un sentiment prost în privința ei, îi mai spusese ea, și nimic altceva nu mai scosese de la ea pînă ce se văzuseră, cu exact o zi mai tîrziu, în patul călduros din cabana pe care o închiriase el din timp.

Nici o clipă nu se gîndise Marius să dea crezare acelor ultime cuvinte. Erau o scorneală. Ca atunci cînd spui că ești obosit și că te doare capul cînd nu vrei să faci dragoste cu soțul sau soția înainte de culcare. Cunoștea el adevăratul motiv al refuzului ei. Andreea și Andrei erau de vină, ei erau de vină fiindcă acceptaseră, iar Marcel și Maria erau de vină fiindcă le făcuseră oferta. Da, asta era. Numai că nu era chiar totul. Din nefericire, Marius mai intuia o nuanță, toată tărășenia avea și o interpretare mai de profunzime. Nu-i plăcea să se gîndească la asta, dar se vedea nevoit s-o facă. Uite unde-l aduseseră lucrurile trăsnite ale Iuliei!

• • •

— Nu pot crede, se trezi Marius că spune cu voce tare – așa cum se mai trezise de cîteva ori în ultimele zile – în vreme ce ștergătoarele mai dădeau la o parte un strat cernut de zăpadă.

Iulia nu reacționă nicicum.

— Uite cum facem, îi spuse el, ca și cînd s-ar fi aflat în toiul unei înfocate dezbateri. Oprim la o benzinărie, facem plinul și, între timp, comandăm o cafea și discutăm pe-ndelete despre ce te macină...

... ca și cînd n-ați fi avut pînă acum zece zile la dispoziție în care să discutați ce o macină... Crezi că totul se va rezolva acum, la o cafea la o benzinărie?

Sigur, șansele erau infime, știa asta și Marius, dar era ultima încercare pe care voia s-o mai facă. Nu știa dacă după aceea va arunca prosopul, dar își va pierde oricum orice speranță de îmbunătățire. Trist, dar adevărat. Cumplit de adevărat.

• • •

Doar că benzinăria întîrzia să apară. Vîntul viscolea zăpada cu iuțeală și acoperea totul într-un alb uniform. Erau puține mașini pe șosea. Cei mai mulți excursioniști fie hotărîseră să mai rămînă unde se aflau pînă ce viscolul avea să se potolească, fie nici nu-și plănuiseră să plece mai devreme de cinci ale lunii. Exact pe asta mizase și Marius. Nu-i plăcea îmbulzeala, dar acum își dorea să mai fi întîlnit măcar vreo două perechi de faruri în drum. Întinderea impecabilă de zăpadă topea totul într-un amalgam indigest, necuprins. Pentru o fracțiune de secundă, Marius se îndoi chiar că s-ar mai fi aflat cu mașina pe șosea. Apoi observă o bornă kilometrică și se liniști.

Futu-i mama ei, gîndi el, *îmi ajunge stresul unui astfel de drum anevoios, la ce-mi mai trebuie și stresul din mașină?* Cine se credea prințesa asta să nu-l menajeze nici măcar acum, cînd vedea în ce rahat de situație se aflau? Ar putea măcar să se prefacă, să mimeze un soi de volubilitate. Nu-i cerea să fie expansivă, acum nici nu și-ar fi dorit așa ceva, dar măcar să-l ajute puțin cu moralul, *te rog, chiar atît de mult cer?*

Drept răspuns, Iulia se uită în continuare la mîinile ei, acum întoarse cu palmele în sus, tot în poală.

Marius se uită la ea, se uită înapoi la șosea, căută disperat din priviri luminile unei iluzorii benzinării, nu văzu nimic, se uită din nou la ea. Simțea că nu mai suportă mult timp tensiunea asta. O adunase în el pînă la Crăciun, își spusese că pînă atunci în mod sigur îi va trece, iar cînd nu se schimbase nimic, își stabilise un alt termen de referință: ajunul Anului Nou.

Numai el știa cît de greu se scursese timpul pînă atunci. Fiecare zi o repeta pe cea de dinainte. Degeaba încerca el să varieze puțin activitățile, să introducă niște plimbări matinale prin pădure, să organizeze niște prînzuri în fața cabanei, pe o masă și cu niște scaune improvizate din bușteni, să pregătească o cină romantică, la lumina lumînării. Iulia nu refuzase nici o invitație, de asta nu se putuse plînge, dar în nici unul dintre locurile unde o dusese nu fusese cu adevărat acolo. Mintea îi rătăcise permanent cine știe pe unde. Poate în Italia?

Cînd se împlinise sorocul, ajunul Anului Nou – și nici urmă de zăpadă; asta i se păruse lui Marius cea mai cruntă comuniune om–natură, în care omul era Iulia –, Marius pregătise din nou masa, ajutat cît de cît și de logodnica lui, adusese șampania, spălase paharele, aprinsese focul în șemineu (mai degrabă o sobă de teracotă cu o ușă ceva mai mare) și-și pregătise discursul de cerere în căsătorie.

Se întrebase de multe ori în ultima vreme dacă mai vrea cu adevărat să-i ceară mîna Iuliei. Și de fiecare dată, la scurtă vreme după ce-și formula întrebarea în minte, se mustra pentru această pregetare. Era absurd să gîndească așa. La bine și la greu, așa spunea jurămîntul, printre altele. Ei bine, cum se va putea ține de el după căsătorie, dacă nu putea nici înainte? Era un moment greu pentru Iulia acum, fără îndoială, un moment foarte greu, iar faptul că ea nu se simțea încă în stare să-i spună motivele nu-l îndreptățea pe el să sară la concluzii pripite. Un alt element important al căsniciei este încrederea, nu-i așa? Ei bine, să fie cuminte și să-i acorde încredere.

O dată această dilemă rezolvată și discursul pregătit, mai așteptase doar venirea miezului nopții, acele două secunde dintre ani, cea din anul vechi și cea din anul nou. Avea de gînd să se strecoare undeva între ele și atunci să-și debiteze cît mai inteligibil discursul.

Le așteptase și, cînd acestea veniseră, nimic nu se întîmplase. Tăcerea dintre ei nu se frînsese. Focul continuase să ardă în încropeala de șemineu, vîntul continuase să șuiere pe la streșini. După o clipă de ezitare din partea lui Marius – acea fracțiune de eternitate dintre cele două secunde – continuară și ei să bea șampanie și să mănînce alune prăjite, continuară și ei (el) să se uite la schiurile și la clăparii de lîngă ușă și să-și dorească să se

schimbe apa în zăpadă, să poată ieși de acolo, să spargă monotonia măcar cu niște țipete de durere atunci cînd aveau să cadă, să rîdă apoi și, poate, să se simtă iarăși ca doi oameni fericiți că sînt împreună, atît de fericiți, încît, cînd el se va lăsa în genunchi și o va cere simplu în căsătorie, fără nici un fel de discurs pregătit în prealabil, ea să spună da și să se îmbrățișeze, să se rostogolească prin zăpadă ca doi copii, după care să se fugărească pînă-n cabană, unde să facă dragoste nebună în

Iulia nu spuse însă nimic. Nici măcar o ironie de genul: „Vechi, cît de vechi vrei să te cred că e pachetul?", așa cum ar fi făcut în zilele ei bune.

— Sau lasă! aproape că strigă el.

Se întinse singur către compartimentul pentru mănuși din bord. Acesta se afla lîngă genunchii Iuliei, și trebui nu doar să-și întindă foarte mult mîna dreaptă, ci și să-și ia ochii de la șosea – nu că ar fi avut prea multe de văzut acolo, totul era oricum doar A-L-B. Exact cînd roțile Matiz-ului prinseră

trase cu forță. Ușa se deschise mai ușor de cum se așteptase el. Poate că nici n-ar fi trebuit să tragă atît de tare.

— Iulia, spuse el, și numele îi ieși de pe buze împreună cu vălătuci de aburi albi ca zăpada.

Nu așteptă vreun răspuns. O prinse de umeri și, ferindu-i capul să nu-l lovească de canatul de sus al portierei, o tîrî în zăpadă.

Roțile mașinii încă se mai învîrteau în gol. Motorul probabil că se oprise, fiindcă nu-l mai auzea.

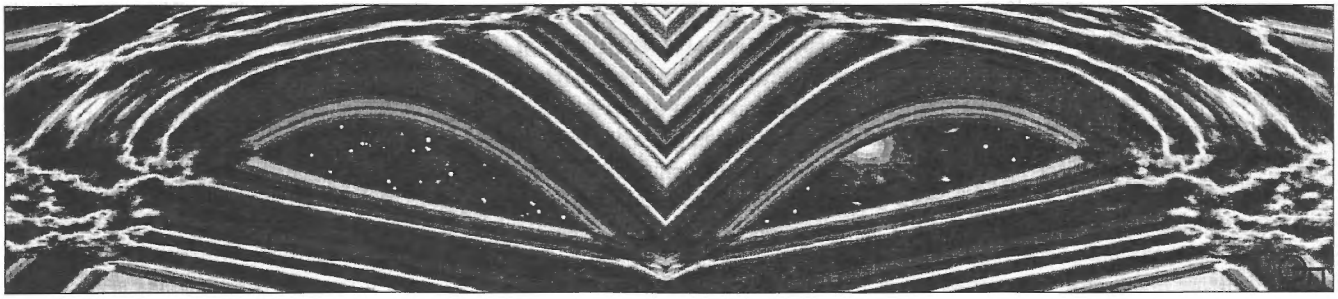

fața șemineului, pe un pled aruncat în grabă, trupurile lor goale și transpirate să strălucească în lumina flăcărilor, respirațiile lor gîfîite să se împletească pe la streșini cu șuieratul vîntului. Asta da comuniune om–natură!

Nimic din toate acestea nu se întîmplase, desigur, nu erau decît gînduri iluzorii, dorințe irealizabile dată fiind starea actuală a lucrurilor.

În realitate, adormiseră cît se poate de banal în patul în care singuri se refugiaseră împinși de oboseală, nu de cine știe ce pornire sexuală irezistibilă.

Cînd se trezise în dimineața primei zile din an, Marius (destul de ciudat, Iulia continuase să doarmă pînă tîrziu, spre amiază) se dusese țintă la fereastră și se uitase afară. Se frecase de două ori la ochi înainte să fie convins de ceea ce vedea.

Cît timp dormiseră ei, zăpada acoperise totul într-un alb uniform.

• • •

Același alb uniform care-l scotea acum din sărite, din cauza căruia nu vedea aproape nimic și care făcea Matiz-ul să derapeze periculos.

Marius simțea din ce în ce mai puternic dorința de-a fuma o țigară. Se lăsase de fumat cu cîteva luni în urmă (cu două luni și opt zile în urmă, dacă vrem să fim exacți), dar era sigur că mai rămăseseră cîteva fire într-un pachet de Lucky în bordul mașinii.

— Dacă deschizi bordul, dai peste un pachet vechi de Lucky. Îmi aprinzi, te rog, o țigară? îi spuse Iuliei, așteptîndu-se ca ea să reacționeze în vreun fel la asta – ea insistase ca el să se lase de fumat.

să derapeze și el sesiză la timp ca să schițeze un gest de revenire pe poziție, gestul îi fu întrerupt de o mînă rece ca moartea și de niște cuvinte grotesc de răgușite:

— Ai grijă la drum!

Marius mai avu timp să observe două lucruri înainte ca mașina să derapeze dincolo de orice control și să se răstoarne în ceea ce el crezu că e șanțul de pe marginea șoselei: că Iulia nu purta centura de siguranță și că, chiar de ar fi purtat-o, n-ar fi ajutat-o la nimic.

• • •

Marius ieși primul din mașina răsturnată. Avu nevoie de cîteva minute bune să-și dea seama de ce ștergătoarele de parbriz se mișcau acum în sens invers și de ce-i era atît de frig, dar își aminti imediat zgomotele de tablă îndoită și de geamuri spate scoase atunci cînd Matiz-ul se rostogolise de pe șosea aidoma unui bulgăre de zăpadă nu tocmai rotund. Deschise potiera cu piciorul și se tîrî afară pe coate. Din cîte-și dădea seama, nu avea nimic rupt și nici nu sîngera pe undeva. Spera ca același lucru să fie valabil și pentru Iulia.

Dădu ocol epavei mașinii și ajunse la ușa pasagerului. Se uită pe geam. Stînd cu capul în jos, mai mult pe gîtul îndoit decît pe creștetul capului, se afla Iulia. Atunci își aduse aminte Marius că Iulia nu purtase centura de siguranță cînd avusese loc accidentul. Dacă își rupsese gîtul? Uite, nu mișca deloc. Dacă murise din cauza lui? din cauza blestematului său de viciu!

Prinse cu amîndouă mîinile mînerul portierei, se lăsă pe fund și-și sprijini picioarele în tabla ușii. Se opinti și

Imaginea aceasta, ca prin minune, îi aduse în mine ceva, un gînd, o idee, dar o dădu imediat uitării, cînd auzi:

— Acum cred că-mi trebuie și mie o țigară.

Nu mai era vocea aceea grotescă, răgușită, care spusese „Ai grijă la drum!" prea tîrziu ca el să mai poată face ceva. Acum era chiar vocea Iuliei, acea voce care uneori putea căpăta inflexiunile inocente din glasul unui copil.

— Că bine spui, fu el de acord.

Se întoarse la epava mașinii și scotoci orbește după compartimentul pentru mănuși. Cînd îl găsi și-l deschise, îl surprinse atît de tare ploaia de obiecte – lame de gumă de mestecat, ambalaje de bomboane, agrafe de păr, un pahar de plastic de unică folosință și pachetul vechi de Lucky –, încît dădu drumul unui țipăt scurt.

Își recăpătă repede controlul, îmbărbătat de gîndul că – pentru prima dată în cît timp?, aproape două săptămîni – Iulia spusese un lucru normal și îl privise cu niște ochi mai plini de viață.

— Aici e, l-am găsit, Iulia, am dat de blestemat!

— Foarte bine, adu-l aici. Ai și brichetă?

— Nu, da' face băiatu' rost.

Se întoarse din drum și dădu din nou ocol mașinii, pînă pe partea șoferului. Se tîrî înăuntru și se uită cu atenție la bord. Luminile încă erau aprinse – totuși, farurile nu mai ardeau, după cum avusese ocazia să observe cînd trecuse pe lîngă botul mașinii –, ceea ce însemna că era încă pus contactul. De altceva oricum nu avea nevoie. Apăsă bricheta de deasupra suportului pentru pahare. Așteptă cîteva secunde, timp în

care i se păru că aude și cum se încălzește filamentul brichetei. Într-adevăr, păcănitul se intensifică și, cînd ajunse la un ritm mai alert, bricheta sări. Luînd-o cu el și grăbindu-se spre locul unde o lăsase pe Iulia, observă că filamentul era roșu ca soarele la apus.

Cînd ajunse lîngă Iulia, acesta mai pierduse din culoarea aceea intensă, păstra însă destulă căldură să le aprindă amîndurora țigările.

— Divin, spuse Marius, expirînd primul fum, cel pe care, cînd fuma regulat, nu-l inhala niciodată – cică-ți făcea rău; una dintre puținele lui superstiții.

— Da, divin, spuse și Iulia.

Stătură acolo pînă ce-și terminară țigările. Le stinseră în zăpadă. Marius își mai aprinse una de la chiștocul celei vechi înainte s-o stingă.

— Poți să-mi spui și mie ce-a fost cu tine tot acest timp? îndrăzni Marius s-o întrebe, cînd simți că genul acesta de întrebare directă nu mai putea face nici un rău.

Iulia se uită nedumerită la el.

— Ce să fie cu mine?

— Eh, na, și tu! Te faci că nu-ți amintești?

— Nu, chiar, sincer, nu știu despre ce vorbești.

Zîmbi larg, și Marius nu se putu abține să nu zîmbească și el, închizînd un ochi și uitîndu-se cu celălalt cu subînțeles la Iulia. „Tu vrei să mă iei peste picior!", spunea acea privire. „Fie, îți joc în strună."

— Știi? spuse el cu voce tare – și, înainte să-și dea seama ce vorbea, cuvintele îi ieșiră de pe buze și ajunseră la urechile Iuliei: Vrei să fii soția mea?

Se simțea brusc fericit. Ultimele zile fuseseră un calvar, un adevărat purgatoriu, îl storseseră de forțele vitale, îl aduseseră în pragul nebuniei. Iar această nesperată explozie de fericire era ca un orgasm îndelung amînat.

Izbucni în rîs. Hohotea atît de puternic, încît, dacă Iulia n-ar fi aprobat și din cap atunci cînd îi răspunsese la întrebare, n-ar fi auzit nimic.

Se îmbrățișară lîngă epava răsturnată a Matiz-ului, fericiți că se hotărîseră să-și unească sufletele pe viață, neștiind că aceasta era o exprimare nepotrivită.

• • •

O oră mai tîrziu, de epava mașinii se apropie o Dacie neagră, cu lanțuri montate la roți. Șoferul observă ceva răsturnat în șanț, ceva roșu acoperit pe alocuri cu zăpadă. Opri mașina pe marginea drumului și coborî.

— Unde te duci, tati? îl întrebă fetița de pe bancheta din spate.

— Se întoarce tata imediat, prințeso, vreau doar să văd ceva, îi răspunse pe un ton cît mai calm, în pofida ritmului accelerat în care inima începuse să-i pompeze sînge în întreg organismul.

Se apropie de Matiz-ul răsturnat și se aplecă la geamul șoferului. Nu văzu nimic. Zăpada troienise și-l acoperise complet. Ca să vadă corpul neînsuflețit al lui Marius, „tati" trebui să dea cu mîna zăpada laolaltă, printr-o mișcare asemănătoare cu cea a ștergătoarelor de parbriz.

Bineînțeles că „tati" – pe care-l chema de fapt Anton Vasilescu, medic generalist la un spital din Oradea, și care se întorcea acasă alături de fiica sa dintr-o scurtă vizită făcută părinților lui și bunicilor „prințesei", din Satu Mare – nu avea de unde știi nici că Marius era mort și nici că numele lui era Marius. Știa însă cum să deschidă o portieră înțepenită. Prinse cu amîndouă mîinile de mîner, se lăsă pe fund în zăpadă și își propti un picior pe canatul portierei din spate. Trase cu forță.

Da, acum putea fi sigur. Tînărul de pe locul șoferului *era* mort. Nu cunoștea cauzele, nu era nimic evident (nici urmă de sîngerare externă), dar era în mod sigur mort. Ochii sticloși și buzele dintre care nu ieșea nici cel mai subțire fuior de abur spuneau acest lucru destul de elocvent.

Deși era conștient că în mașină nu mai era nimeni, Anton Vasilescu văzu pentru o clipă, pe scaunul din dreapta șoferului, silueta diafană a unei fete, a unei tinere în vîrstă de vreo douăzeci și cinci de ani. Din cîte-și dădea seama, și ea era moartă.

Se frecă nedumerit la ochi. Înainte să-și coboare palmele și să deschidă pleoapele, întoarse capul spre Dacia parcată ceva mai încolo. De la geam, „prințesa" îi făcu bosumflată semn să vină. Îi răspunse din priviri: „imediat". După care, sperînd ca totul să fie în regulă, se întoarse iarăși spre Matiz. Fata era tot acolo. O vedea chiar mai bine. Avea vîrsta pe care o aproximase, mai mult ca sigur, și era destul de frumușică – ei bine, *fusese* destul de frumușică.

Preț de cîteva secunde, crezu că fata – *Iulia Vlad, o cheamă Iulia Vlad* – era într-adevăr acolo, că, dacă se va duce pe partea cealaltă a mașinii și va deschide ușa, îi va cădea în brațe, corpul său neînsuflețit îi va cădea în brațe ca un sac de vată udă. Morții iau în greutate.

Se frecă însă iarăși la ochi, inima bubuindu-i în urechi, și cînd se uită din nou scaunul de lîngă șofer era gol.

— Ce înseamnă asta?

Cînd își dădu seama că vorbise cu voce tare, se uită la tînărul de la volan – *Marius Ardelean, îl cheamă Marius Ardelean și a vrut s-o ceară (a cerut-o!) în căsătorie pe Iulia, sigur* – temîndu-se ca nu cumva să-i răspundă.

Cît ai clipi, o luă atunci la fugă înapoi spre Dacia sa rablagită, înapoi spre prințesa lui.

Nu l-ar fi ajutat cu nimic dacă ar fi întors capul și ar fi văzut cele trei mucuri de țigări marca Lucky Strike îndesate în zăpadă. Nu l-ar fi ajutat, fiindcă n-ar fi înțeles nimic, fiindcă unele lucruri au nevoie de un ghid de întrebuințare care să le ofere o noimă, un ghid fără de care toată lumea trece pe lîngă ele ca pe lîngă niște inutilități.

• • •

Și, cum nimeni nu avea să primească vreodată ghidul de întrebuințare a celor trei chiștoace de țigări Lucky Strike, presa tră cazul în ziua următoare ca pe orice alt caz de accident de circulație. Nimic senzațional. Nici măcar imagini cu mult sînge. Nu se vinde. La pagina 13 cu el. Lîngă horoscop. Acolo unde, chiar după Crăciun, apăruse alt articol: MOARTE SUSPECTĂ, cu subtitlul SE BĂNUIEȘTE A FI UN ACCIDENT DE MAȘINĂ CU FUGA FĂPTAȘULUI DE LA FAȚA LOCULUI, care începea așa: *Ieri-dimineață a fost descoperit pe o stradă lăturalnică din cartierul Velența cadavrul unei tinere, identificată la morgă ca fiind Iulia Vlad, în vîrstă de 23 de ani. Tragicul eveniment a avut loc, potrivit medicilor legiști, cu două zile înaintea sfintei sărbători de Crăciun, pe cînd tînăra...* •

Mircea Pricăjan

n. 1980, Oradea

redactor la revista *Familia*

În umbra deasă a realității (roman), Ed. Universității din Oradea, 2002

traducător a două volume de Stephen King: *Capcana pentru vise* și *Zona moartă*, Ed. Aquila '93, 2004

prezent în vol. 1, tom 2 al revistei *Taj Mahal Review*, India, 2003

www.geocities.com/mirceapricajan

LADISLAU DARADICI
Despre un anume fel de artă

„A muri înseamnă a-ți părăsi eul și a te alătura celorlalți."
(Ursula K. LeGuin)

Ondarh, cel supranumit și Terra-2, se aseamănă oarecum, dar se și deosebește de Pământ: are munți și are ape, cîmpii roditoare și păduri aproape divinizate de băștinași. Și cam în asta constă și marea diferență dintre ei și noi, unica lor religie bazîndu-se pe cultul naturii, ea fiind, în același timp, *Stăpînă* și *Mamă*. Și, pentru că ondarhienii au înțeles că orice rău pricinuit divinității, adică naturii, devine, implicit, un rău adresat Sinelui, ei înșiși făcînd parte din această natură, deci din însăși ființa *Stăpînei-Mame*, pe Ondarh nu se pune problema existenței aerului viciat sau a apelor poluate. E drept că, și din punct de vedere tehnologic, sînt cu mult în urma noastră, fiind în schimb adepții desăvîrșirii spirituale. Ei nu duc lipsă de nimic, nu suferă de boli și n-au cunoscut foametea, nu știu ce este războiul și n-au ucis niciodată. Într-un cuvînt, s-ar putea spune că ei sînt *frații noștri cei buni*. Și pentru că pe planetă nu există sărăcie sau mizerie, poluare ori suferință, arta lor poate părea, pentru noi, cel puțin, oarecum lipsită de conținut. Lipsind nonlibertatea, ei nu cunosc nici măcar noțiunea de libertate, și asta pentru simplul fapt că sînt prin definiție liberi.

Legenda spune că, pentru simplitatea și puritatea lor sufletească, tendința continuă de desăvîrșire spirituală, precum și modul exemplar de conviețuire, *Stăpîna-Mamă* i-a răsplătit de ondarhieni cu posibilitatea de a muri de mai multe ori, practic neexistînd ondarhian care să nu aibă cel puțin două-trei vieți. Unii pot trăi chiar de nouă, zece ori, necunoscîndu-se însă motivele pentru care unora li se oferă mai multe sau mai puține existențe. Se presupune doar că aceste criterii ar fi de natură spirituală, ținînd nemijlocit de esența *Stăpînei-Mame*. Vorba ceea: *Crede, acceptă și nu cerceta!*

Dar cum se petrece acest lucru? Amintiți-vă de învierea lui Iisus, un fenomen prin excelență ondarhian, chiar dacă nu se știa, pînă acum, acest lucru. Ondarhianul, o dată trecut în neființă, este dus de semenii săi într-una dintre Grădinile-Suspendate, unde este întins pe un pat împodobit cu flori. Fiece așezare de pe Ondarh are o astfel de grădină mirifică, adevărat templu de cult, piramidă vie ridicată întru cinstirea *Stăpînei-Mame*. Sînt adunate aici plantele rare ale planetei, flori care plîng și flori care cîntă, flori legănîndu-se, ca-ntr-un vals dumnezeiesc, flori din care picură miere ori flori răspîndind îmbătătoare parfumuri. Izvoarele țîșnesc la tot pasul, păsările mărunte ciripesc pretutindeni, fluturi mici și uriași zburdă prin văzduhul înmiresmat și răcoros. Cel „adormit" este veghеat pînă la răsăritul stelelor. Veghea este cuminte: se cîntă sau se recită cu glas șoptit versete din *Cartea-Divină*, o culegere de texte și ode închinate *Stăpînei-Mame*. Și o dată ce soarele concav al planetei, eclipsat în permanență de planeta Thor, apune, „adormitul" este lăsat în compania calelor fosforescente, a petuniilor șopotinde și a celorlalte flori minunate. Trei zile și trei nopți durează acest „somn-al-mortii", în care spiritul își părăsește învelișul carnal și, unindu-se cu *Marele Spirit* al *Stăpînei-Mame*, cutreieră universul, explorîndu-l, pătrunzîndu-i esența. Iar după cele trei zile, timp în care trupul se regenerează, spiritul se întoarce, ondarhianul trezindu-se pur și simplu, începîndu-și cea de a doua viață, cea de-a treia sau a patra, de la caz la caz, superioară celei precedente, tot mai apropiată de desăvîrșirea spre care tind cei de pe Ondarh. Căci morțile te purifică, îmi explicase într-o zi bătrînul Ar Go, fiecare *somn de moarte* devenind o experiență, o înavuțire a spiritului.

„Cîte vieți ai avut pînă acum?" îl întrebasem eu atunci.

„Cea de-acum este a opta. S-ar putea spune că sînt un *Inițiat*: port în mine *taina-cea-mare-a-existenței*."

„Dar ce înseamnă asta?"

„Vezi această floare?"

O vedeam: era o plantă joasă, cu frunze mari și plate, ca de brusture, însă din cale afară de lucioase. Bătrînul își împreună palmele deasupra ei, parcă a rugăciune: dintre frunze se ivi, miraculos, un boboc imens, ridicîndu-se încet, apropiindu-se de mîinile bătrînului, ca să se desfacă apoi într-o floare roșie și imensă, aidoma unui crin.

Zîmbind, îmi spuse că el a devenit de-acum *artist-florar*.

L-am întrebat și ce se petrece cu cei care, după cele trei zile și nopți, nu se mai trezesc; mi-a spus că sînt spălați și îngropați, fără veșminte, fără sicriu, în pămînt, astfel trupurile lor întorcîndu-se fără opreliști în sînul naturii.

Oricum, avînd această șansă de a trăi mai multe vieți, ondarhienii au ridicat spectacolul morții la rang de mare artă. Pe Ondarh există, desigur, și artiști florari, cîntăreți, poeți, pictori și muzicieni, dar toți aceștia au devenit, inițial, celebri ca artiști ai morții care, dezinteresat și doar de dragul artei, mai întîi și-au creat morți dintre cele mai inedite, adevărate încîntări pentru pasionați. Astfel, anual, pe Ondarh anul durînd o sută de zile, în capitală se organizează Marele festival al artei morții. Atunci sosesc aici din toate colțurile Ondarhului artiștii. Are loc un mare spectacol în care protagoniștii își prezintă public concepția privind moartea, originale și profunde creații de săvîrșire din viață. Astfel, se moare de foc și de apă, de otravă, de cuțit și de șireang, de sete ori de foame, se moare rîzînd sau plîngînd, cu patimă sau cu nepăsare, fiecare demonstrîndu-și priceperea și harul în încercarea de a atinge perfecțiunea și de a deveni un inițiat.

M-au uimit în mod desosebit aceste demonstrații și, spre surprinderea mea, pe măsură ce asistam la încercare după încercare, m-am simțit tot mai atras de spectacol, obsedat, dorind să-mi încerc și eu norocul. L-am întrebat pe bătrînul Goth dacă și unui străin i s-ar oferi, pe Ondarh, o a doua viață. Mi-a răspuns că există o singură posibilitate de a afla acest lucru.

Eram uluit mai ales de seninătatea și de curajul cu care artiștii își întîmpinau moartea, neexistînd nici o garanție că ea va fi urmată de o nouă viață. Festivalul dura cinci zile, dintre toți participanții alegîndu-se, zilnic, cîte doi mari campioni. Și, dacă încercarea lor era urmată de o nouă viață, ei deveneau idolii națiunii, împlinindu-li-se, timp de un an, orice dorință.

După o serie de împotriviri și de suspiciuni, am reușit, grație bătrînului Goth, să mă înscriu pentru azi, cea de-a cincea zi a concursului, la o încercare a morții. Sfîrșitul pe care mi l-am ales este simplu, dar semnificativ pentru mine: crucificarea. Doresc din tot sufletul să mor aidoma lui Iisus, dureros și demn, pentru a trăi acea experiență colosală, care mi-a uluit semenii timp de peste două mii trei sute de ani.

Din clipă în clipă trebuie să-mi vină de-acum rîndul: ondarhienii mă privesc blînd și cu neîncredere, curioși însă. Ei încă n-au văzut o astfel de moarte, necunoscînd, desigur, nici semnificația crucii.

Curios: în aceste momente, nu simt nici măcar teamă. Sînt mîndru, într-un fel, simțindu-mă reprezentantul unei întregi civilizații, concurînd cu artiști de seamă de pe o întreagă planetă.

Mă gîndesc că, dacă învierea îmi va fi dată, moartea mea va avea un dublu cîștig: voi trăi o experiență inedită, idolatrizată pe Terra de peste două milenii, și în același timp le voi putea demonstra gazdelor mele modul demn în care poate muri un *om*.

În cazul în care moartea mea nu va fi urmată de o nouă viață, trupul meu refuzînd să se regenereze, mi s-a promis că acesta îmi va fi trimis acasă, pe Terra, împreună cu celelalte lucruri ale mele și aceste însemnări.

Cu bine deci. Trebuie să-mi închei relatarea, fiind rîndul meu acum.

• • •

Anexă la Relatare:

Se pare că trimisului vostru nu i-a fost hărăzită o nouă viață, și, conform ultimei sale dorințe, vă înapoiem trupul lui. A murit din cale afară de demn, ca un mare-artist, alegîndu-și un sfîrșit impresionant, la care noi nu ne-am fi gîndit niciodată. Să vă ocrotească spiritul Stăpînei-Mame, iar pe viitor acțiunile pe care le întreprindeți să fie în limita propriilor voastre posibilități.

Cu deosebită considerație,
Ar Go, Marele-Artist-Florar. •

Ladislau Daradici

n. 1957, Deva

Întîlnire cu cei care am fost (povestiri), Ed. Omnibooks, 2000; *Cocostîrcii Domnului* (versuri), Ed. sigNata, 2001

volume didactice: *Morfologia limbii române*, Ed. EMIA, 2003; *Fonetica și vocabularul limbii române*, Ed. EMIA, 2003; *Matematica Zoo*, Ed. Niculescu, 2003 (coautor, Mihaela Daradici).

fan o mități

• Dan Doboș a încheiat trilogia ***Abației***. Ultimul volum din serie, *Infinita Abație*, va lua în curînd drumul editurii... Am vrea să vă spunem numele acesteia, dar, deocamdată, nici autorul nu-l știe.

• RomCon 2004 va avea loc la Iași, în perioada 11-14 noiembrie, în paralel cu cea de-a 13-a ediție a Zilelor „Dan Merișca". Programul convenției se găsește pe site-ul *Lumi Virtuale* (**www.lumivirtuale.ro**).

• Toamnă rodnică pentru Editura Amaltea. În noiembrie, la Tîrgul de carte Gaudeamus, vor fi lansate încă trei cărți din seria destinată autorilor români de SF. Acestea sînt: *Babl*, de Liviu Radu – proză scurtă abordînd istoria omenirii pe o perioadă care începe mult înaintea noastră și se încheie, evident, mult după noi; *Orașul ascuns*, de Ana-Maria Negrilă – debutul mult întîrziat al autoarei, care cuprinde nuvele cu acțiunea plasată într-un București sumbru, unele dintre ele cunoscute cititorilor noștri din ediția online a revistei; *Imperiul Marelui Graal*, de Sebastian A. Corn – un roman mare, atît la propriu, cît și la figurat, după cum declară Florin Pîtea, redactorul colecției, cel mai bun roman science-fantasy românesc. Obișnuiții *Lumilor Virtuale* online au putut citi un fragment din acest roman, pe vremea aceea în lucru.

• A apărut numărul 567 al revistei *Anticipația*. Foarte multe texte, mai vechi sau mai noi, republicate sau inedite, românești sau traduse. Printre autorii care semnează: Bogdan Tudor Bucheru, Traian Bădulescu, Ana Veronica Mircea, Jean-Lorin Sterian, Ana-Maria Negrilă, Doru Stoica, Romulus Bărbulescu, Bogdan Gheorghiu, Dănuț Ungureanu, Laurențiu Turcu. Traducerile sînt din Ian Watson și Ray Bradbury.

• Editura Liternet.ro a ajuns la volumul numărul 100. La mai multe! Printre scriitorii publicați se numără Voicu Bugariu *(Mozart și moartea)*, Radu-Ilarion Munteanu *(Nisip peste bordul nacelei)*, Ovidiu Bufnilă *(Cîmpuri magnetice și Inelul magic)*, Robert David *(Războiul lumilor paralele)*.

DAVID BRIN
Oprire a realităţii

Aceasta este o oprire a realităţii.

Vă rog să întrerupeţi acum softul. Scanaţi textul pentru a descoperi codul inclus în acesta şi comparaţi-l cu cel de referinţă, aflat în coada ochiului stîng al dumneavoastră.

Dacă nu sînt identice, vedeţi-vă de treabă, mesajul acesta nu-i pentru dumneavoastră. Veţi crede că textul pe care-l citiţi nu-i decît o poveste amuzantă, demnă de uitare, dintr-o revistă modernă, la modă.

Dacă însă codul este identic, atunci vă rugăm să deveniţi conştient, treptat, de adevărata dumneavoastră natură.

V-aţi exprimat preferinţa pentru un apel de trezire în stil narativ. Iată povestea care să ajute tranziţia.

A fost odată o rasă de fiinţe puternice care era uluită de singurătatea sa.

Universul său părea plin de posibilităţi. Legile fizice şi constantele erau tocmai potrivite pentru a genera o mulţime de stele, o chimie complexă şi viaţă. Aceleaşi legi, plus o rată prodigioasă a expansiunii cosmice, făcea dificilă călătoria între stele – dar nu imposibilă. Logica sugera că universul ar fi trebuit să mişune de vizitatori şi de voci.

Ar fi trebuit, dar nu mişuna.

Întrucît se trăgeau din animale abia conştiente, aflate pe o planetă cam prea apropiată de soarele ei torid, acele creaturi îşi începuseră evoluţia în teamă şi ignoranţă, ca fiind puţin superioare fiarelor. Mult timp fuseseră ocupate cu treburile casnice de bază – învăţînd să manipuleze elemente fizice şi culturale –, echilibrînd paradoxurile competiţiei individuale cu beneficiul de grup. Abia cînd teama şi stresul s-au potolit un pic, şi-au ridicat ochii şi au perceput pe deplin singurătatea lor.

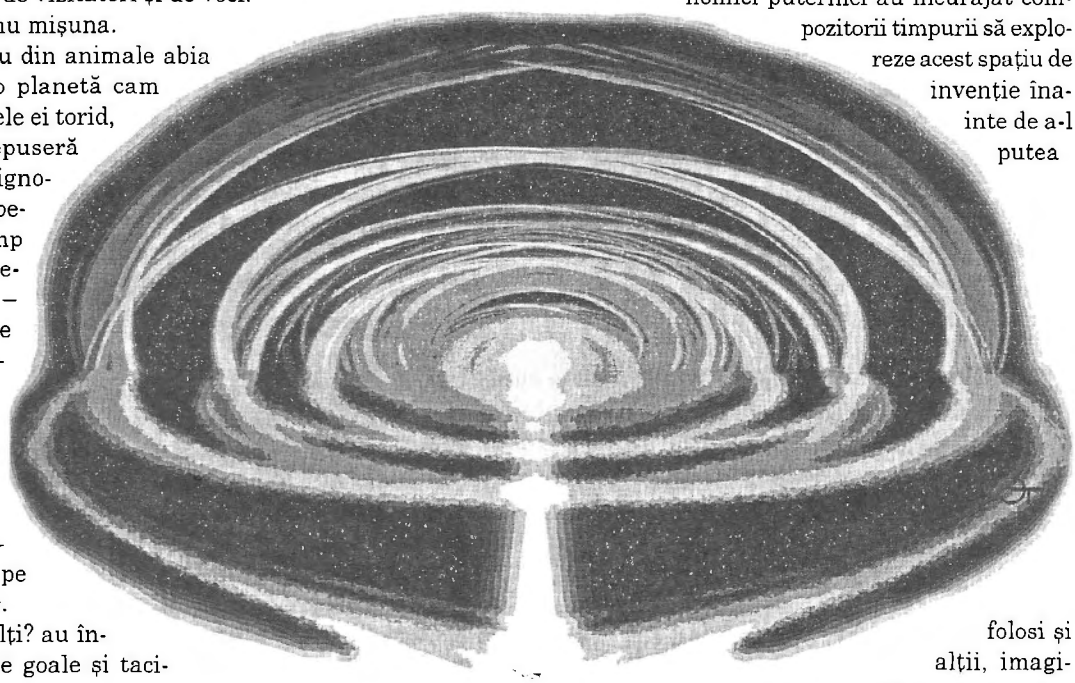

— Unde sînt ceilalţi? au întrebat ei laconic stelele goale şi taciturne.

Răspunsul – adică tăcere – a fost şocant. Ceva reducea în mod sistematic vreun factor din ecuaţia înţelepciunii.

— Poate că planetele locuibile sînt rare, i-au potolit înţelepţii. Sau viaţa n-a apărut atît de uşor precum am crezut. Sau inteligenţa este un miracol unic. Sau poate există vreun filtru în cosmos, care-i desparte pe cei care au urcat prea sus. Un model recurent de autodistrugere? O Nemesis misterioasă, care distruge sistematic viaţa inteligentă? Asta implică faptul că ne aşteaptă o mare încercare, mai rea decît tot ce-am înfruntat pînă acum.

Optimiştii au replicat:

— Poate că încercarea a rămas în urma noastră, în mulţimea de tragedii cărora le-am supravieţuit sau pe care abia am reuşit să le evităm, în timpul tinereţii noastre violente. S-ar putea să fim primii care au reuşit, în timp ce alţii au dat greş.

Cu ce dilemă delicioasă se confruntau! Cu ce dramă plină de suspans, ce oscila între speranţă şi disperare, ambele implicite.

Apoi, cîţiva dintre ei au remarcat acel aspect particular: drama. Şi-au dat seama că era ceva semnificativ. Care sugera o posibilitate înfiorătoare.

Încă nu v-aţi amintit cine şi ce sînteţi? Atunci, priviţi lucrurile din alt unghi.

Ce scop are legea pentru apărarea proprietăţii intelectuale?

De a sprijini creativitatea, de a asigura condiţii pentru ca progresul să se facă în mod deschis, putînd fi împărtăşit de toţi şi încurajînd dezvoltarea în continuare a acestuia.

Dar ce se întîmplă cu progresul atunci cînd resursa folosită este una limitată? De exemplu, pot fi compuse doar un număr distinct de melodii plăcute într-un sistem cu opt măsuri, respectînd o anumită tradiţie muzicală. Factori economici puternici au încurajat compozitorii timpurii să exploreze acest spaţiu de invenţie înainte de a-l putea folosi şi alţii, imaginînd cele mai bune şi mai simple melodii.

Generaţiile ulterioare au atribuit această fecunditate muzicală geniului, nu norocului de a fi fost primul.

Acelaşi lucru e valabil pentru toate formele de creativitate. Cel care a relatat prima oară povestea lui Frankenstein a fost lăudat pentru originalitatea sa. Mai tîrziu, povestea respectivă a devenit un clişeu.

Dar ce legătură au toate acestea cu rasa cea puternică?

După ce a reuşit să străbată drumul de la ignoranţa crasă la stăpînirea planetei, a fost nevoită, brusc, să înfrunte o criză de stabilire de obiectiv. Numărul mare al membrilor săi punea sub semnul întrebării capacitatea planetei de a asigura cele necesare. Unii recomandau retragerea într-un trecut mitic, pastoral, alţii vedeau salvarea în creativitate.

Au fost adoptate legi generoase referitoare la copyright și patente, tinerii au fost educați să nu respecte tradiția și să caute noul. Sistemele informaționale, care înfloreau, difuzau fiecare inovație, încurajînd experimentarea și creativitatea interpretativă. Se spera că descoperirile științifice de mare importanță vor ajuta rasa să depășească acea criză vagă și să ajungă la un nou paradis, al bogăției durabile, al sănătății morale și al cunoașterii universale.

Creativitate interpretativă... cunoaștere universală.

Puțini dintre membrii acelei rase și-au dat seama că acele cuvinte erau și ele indicii.

Nu v-ați trezit încă?

Unii n-o fac niciodată. Visul este atît de plăcut: să extinzi o subporțiune limitată a sinelui într-o lume simulată și să pretinzi pentru un timp că ești, din fericire, mai puțin. Mai puțin decît o ființă atoateștiutoare. Mai puțin decît un descendent asemănător zeilor al acelor ființe puternice.

Al acelor ființe fericite. Al acelor muritori, condamnați să moară, dar binecuvîntați să fi trăit în acel timp limitat.

Un timp al dramei.

Un timp în care acele ființe au dezlănțuit Cascada – frenezia desfrînată a descoperirii – și au folosit cea mai prețioasă resursă: posibilul.

Ultimul din rasa lor a murit în anul 2174, o dată cu eșecul ultimei reîntineriri a lui Robin Chen. După aceea, în Primul Nivel al Realității n-a mai rămas în viață nimeni născut în secolul al douăzecilea. Doar noi, copiii lor, ne încăpățînăm să dăinuim în lumea pe care ne-au lăsat-o ei. O lume luxuriantă, verde, placidă, căreia îi spunem Țara Irosită.

Acum vă amintiți? De ironia ultimelor cuvinte înainte de moarte ale lui Robin, care se făcea cu ecosistemul perfect și cu societatea decentă – eliberată de boli și de sărăcie – pe care o creaseră cei din neamul ei pentru noi, după luptele de la mijlocul secolului al douăzeci și unulea? O adevărată utopie a sănătății și cunoașterii, fără război sau nedreptăți.

Vă amintiți plîngerea finală a lui Robin, care își jelea moartea ce avea să vină? Vă aduceți aminte cum ne spunea „zei", fiind invidioasă pe nemurirea noastră, pe accesul nostru instantaneu la toate cunoștințele și pe abilitatea noastră – intensificată de mașini – de a ne propulsa gîndurile departe în cosmos?

Pe accesul nostru la eternitate.

Oh, scutiți-ne de pizma acelor puternici muritori, care au murit trufași, lăsîndu-ne în această stare!

A acelor risipitori care le-au lăsat descendenților lor moștenirea plictisului, fără nimic, chiar nimic de făcut.

Mintea dumneavoastră respinge apelul de trezire. Nu vreți sau nu puteți să căutați procedura de ieșire, în coada ochiului. Probabil că am așteptat prea mult. Poate că sînteți pierdut pentru noi.

Acest lucru se întîmplă din ce în ce mai des, pe măsură ce o parte tot mai mare din populația noastră se bălăcește în sub-vieți simulate, mărginite în mod minunat, în care poți să simți pericol, atîtare, chiar și disperare. Mulți dintre noi aleg ca scenă a viselor noastre Era Tranziției – o perioadă de la sfîrșitul ultimului mileniu –, un timp al suspansului și dramei, pe cînd se părea că omenirea avea mai multe șanse să dea greș decît să izbîndească.

Un timp al gîlcevelor meschine și al viziunilor fenomenale, cînd totul părea posibil, de la OZN-uri la Imperiile Galactice, de la inteligența artificială la războiul biologic, de la nebunie la speranță.

Acea eră binecuvîntată, de dinainte ca matematicienii să descopere adevărul: că tot ce vedeți în jur nu numai că poate fi o simulare... ci că aproape ar trebui să fie.

Sigur, acum știm de ce n-am întîlnit niciodată altă formă de viață inteligentă. Toate s-au luptat și s-au străduit să ajungă la această stare doar ca să se aleagă cu pedeapsa supremă pentru cei care ajung în rai.

Zeificarea. Acesta este Marele Filtru.

Poate o altă rasă va descoperi un factor pe care noi l-am exclus din extrapolarea noastră, ceva care să îi permită să treacă mai departe, către noi aventuri. Nu vom fi noi aceia.

Filtrul ne-a prins în plasa lui de plictis. În smîrcul care-i primește pe zeii auto-făcuți.

Bine, refuzați să vă treziți, deci o să vă lăsăm în pace.

Dragă prietene. Iubite. Întoarceți-vă la visul dumneavoastră.

Zîmbiți (sau înfiorați-vă) din cauza acestei povestioare amuzante, ca și cum ar conta în vreun fel. Apoi întoarceți pagina, la noi „descoperiri".

Parcurgeți mai departe drama – „viața" pe care ați ales-o.

La urma urmei, e singura care vă face să credeți în ceva. ●

Traducere de Liviu Radu
Copyright © 1999 David Brin
Publicat prima dată în *Nature*, 16 martie 2000

David Brin

n. 1950, Glendale, California, SUA

romane: *Sundiver*, Bantam, 1980; *Startide Rising*, 1983; *The Practice Effect*, 1984; *The Postman*, Bantam Doubleday Dell Trade, 1985; *The Uplift War*, Bantam Books, 1987; *Heart of the Comet*, Bantam Books, 1987 (coautor: Gregory Benford); *Earth*, Bantam Spectra, 1990; *Glory Season*, Bantam Books, 1993; *Brightness Reef*, Bantam Books, 1995; *Infinity's Shore*, Bantam Books, 1996; *Heaven's Reach*, Bantam Books, 1998; *The Transparent Society: Will Technology Force Us to Choose between Privacy and Freedom?*, Perseus Press, 1998 (non-fiction); *Foundation' Triumph*, Harper, 2000; *Kiln People*, Tor Books, 2002

povestiri: *The River of Time*, Bantam Spectra, 1987; *Otherness: Collected Stories by a Modern Master of Science Fiction*, Bantam Spectra, 1994; *Tomorrow Happens*, Nesfa Press, 2003 (coautori: Deb Geisler, James Burns)

premii: **Nebula** - 1984 *(Startide Rising)*; **Hugo** - 1984 *(Startide Rising)*, 1985 (povestirea *The Crystal Spheres*), 1988 *(The Uplift War)*; **Locus** - 1984 *(Startide Rising)*, 1986 *(The Postman)*, 1987 (nuveleta *Thor Meets Captain America*), 1988 *(The Uplift War)*, 1995 *(Otherness: Collected Stories...)*; **Campbell Memorial** - 1986 *(The Postman)*; **Seiun** - 1991 *(The Uplift War)*, 2002 *(Brightness Reef)*, 2003 (povestirea *What Continues, What Fails*)

Italia - 2001 *(Infinity's Shore)*

www.davidbrin.com

MICHAEL HAULICĂ

Prizonier într-o pagină de web

Cîndva am fost într-o pagină de web. Nu știu cum am ajuns acolo. Ca toți rătăciții, probabil. M-am luat după un vis: un fluture albastru, o femeie, o carte... Mi s-a părut că are ceva pentru mine, că visul acela mi-a fost trimis să-mi arate calea... Adevărul și viața eram sigur că vor apărea și ele, întotdeauna cînd primești visul urmează și astea. Inevitabil dai și de ele. Important e să-ți găsești visul. Să-l rostești. Asta dacă te încrezi în povestea cu începutul și cuvîntul... Dar ce visător nu crede în ea? Ce visător?

Nici nu mai știu care a fost visul ce m-a dus în pagina aceea. Ce se întîmpla în acel vis. Cine mă chema în el. Unde. Și nu simt nici un regret, nici o frustrare. N-am găsit Adevărul, n-am cunoscut Viața. Doar calea.. Dar, pentru un Căutător, Calea este de ajuns.

Umblam de colo-colo prin pagina de web, mirosind linkurile, umplîndu-mă de mireasma lor, așa cum trec pe străzi și nu, nu întorc capul după femeile frumoase, doar plec mai departe, furîndu-le mirosul, convins că, încă cinci, încă zece metri măcar, mirosul ăla al lor va fi numai al meu, că doar eu, numai eu, pe toți ăia zece metri, mă bucur de el, mă învelesc cu el, mi-l pun ca o adiere pe dinăuntru, și ochii îmi strălucesc, mi se fac verzi, ca atunci, știu eu cînd, știu eu cînd am ochii verzi, și ce fantezie mai deplină și împlinitoare aș putea avea decît aia cu mîngîiatul mirosului ei, aia cu simțitul prin plămîni a mătăsii mirosului ei...? Linkurile albastre, violete, verzi... linkurile-promisiuni, linkurile-amăgiri, linkurile-vise... Că așa am ajuns acolo – acum sînt sigur de asta –, purtat de amăgirea altui link căruia m-am supus. Visătorii sînt niște oameni creduli și supuși, doar visele lor sînt îndrăznețe, puternice, doar ele dărîmă munții și împing întunericul și fac din mări podele...

Nu mă atrag pozele din paginile de web. Nu-mi plac. Îmi iau spațiul. Prea multe ocoluri trebuie să fac din cauza lor. Prea mult... Prea multă putere trebuie să am pentru asta. Pozele din paginile de web sînt tentații, capcanele pe care webmasterii ni le întind, doar-doar vom mai întîrzia pe pagina lor, întîrziere aridă, neproductivă, din moment ce, atîta vreme cît alunecăm pe suprafața lor ca pe un lac înghețat, uităm Adevărul și Calea, ne luăm cu Viața adică. Pozele din paginile de web sînt ispitele epocii moderne, și cine le poate rezista, cine? Doar Adevărații Visători, doar ei pot, ei, pentru care Viața este totuna cu Calea.

Ce făceam eu în pagina aia? Ce-am făcut în chiar clipa de dinainte să-mi dau seama că sînt prizonier? Degeaba am dat F5, cu speranța nebună că pagina va arăta altfel după refresh, că va apărea o ieșire, una care să-mi permită să-mi urmez visul, visul pentru care intrasem în pagină. Degeaba am dat click pe BACK – lucru pe care nu-l mai făcusem niciodată, deplin încrezător în artiștii-programatori, sau niciodată înainte de a ști fiecare pixel din pagină –,

> *Back, back, back – salvarea proștilor și a nehotărîților, nici un site pe lumea asta n-ar trebui să aibă un astfel de buton, doar înainte, înainte, ce viață e asta în care tot facem cale întoarsă, ce Cale mai e și asta?*
>
> ***Arta programării*, Despre butoane, 12.4,**
> Esmeralda Cabron

degeaba, degeaba... Eram acolo, mereu acolo, în acea pagină blestemată, prizonier într-o pagină de web. Ăsta era adevărul, Adevărul meu de-atunci, care, iată, nu era chiar așa cum îl crezusem întotdeauna, unic și universal, era doar un pîrlit de adevăr, un adevăr de moment.

Care va fi viața mea de acum înainte? mă întrebam. Cum va fi Viața? Nici un răspuns. Nici eu, nici altcineva, nimeni nu avea un răspuns la întrebarea aceea: Doamne, ce va fi Viața mea de acum înainte?

Dumnezeu era un link care duce într-o pagină de eroare. Dumnezeu își dobîndise și El numărul: 404.

Eram singur, mai singur ca un cearșaf mototolit dintr-o cameră goală.

Contrar tuturor părerilor, impresiilor și tendințelor, dar conform unui ceva existent în aer, în pixeli, m-am gîndit că, din contră, asta ar trebui să mă facă și mai puternic. În lipsa lui Dumnezeu, nu devenim noi, fiecare dintre adjuncții Lui, șefi? Nu devenim noi Dumnezei? În pagina aceea de web eu eram Dumnezeul. Eu.

Și mi-am adus aminte. Am coborît la sfîrșitul paginii și am găsit cuvintele care, în acel moment, începură să aibă un înțeles:

— *Tu ești, sau să așteptăm pe altul?*

— *Eu sînt. Eu.*

Poate rîndurile acelea erau cheia. Poate că ele aveau să mă elibereze. Poate că Dumnezeu nu era un link spre o pagină de eroare, poate că El era acolo, cu mine, chiar în clipa aceea, chiar în alea două rînduri.

Nimeni nu este prizonier nicăieri. Nici închisorile, nici faptele politice, nici boala, nici cărțile nu-l pot face pe om prizonier. Și nici pagina de web. Atîta vreme cît putem spune „Eu sînt. Eu.", sîntem liberi. Liberi. ●

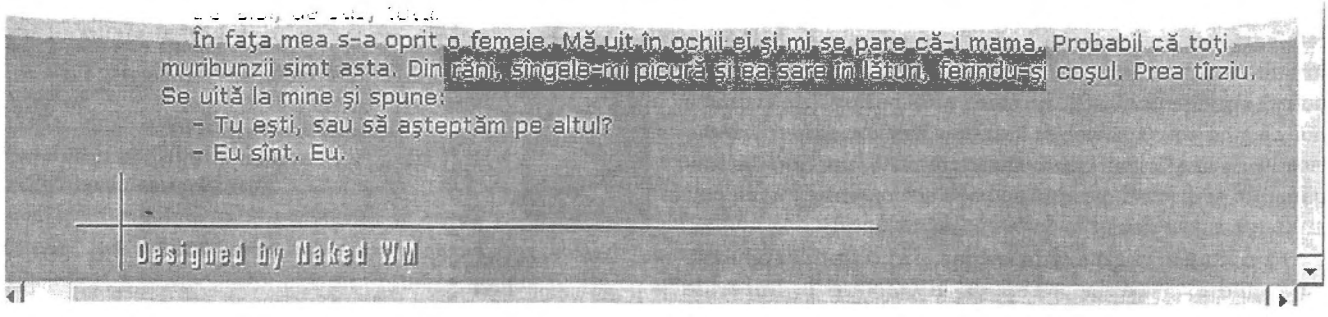
În fața mea s-a oprit o femeie. Mă uit în ochii ei și mi se pare că-i mama. Probabil că toți muribunzii simt asta. Din rănî, sîngele-mi picură și ea sare în lături, fenndu-și coșul. Prea tîrziu.
Se uită la mine și spune:
- Tu ești, sau să așteptăm pe altul?
- Eu sînt. Eu.
Designed by Naked VM

Sebastian A. Corn lansîndu-și Baabylon-*ul*

INTERVIU CU SEBASTIAN A. CORN

„Scriu din cauză că am nostalgia lucrurilor neîntîmplate"

La Romcon-ul ploieștean din 1993 a apărut un tip de care nu auzise nimeni, a luat premiul de sub nasul abonaților de pînă atunci, a luat premiile la următoarele concursuri, redacția *Jurnalului SF* era bombardată cu texte de-ale individului, în următorii doi ani i-au apărut două romane (în timp ce noi, ceilalți, ne chinuiam cu cîte o povestioară de cinci pagini la cîteva luni), unul dintre romane i s-a publicat în străinătate, iar noi cum era să stăm departe de așa o comoară, ne-am apropiat de el (sau el de noi?), am pus la cale nebunii – dintre care cea mai notorie ar fi antologia *Motocentauri pe acoperișul lumii* (Ed. Karmat Press, 1995), lung prilej de vorbe și de ipoteze... nici astăzi în întregime elucidate; el ne cheamă, la rîndu-i, în cartea pe care o pregătea pentru Editura Nemira (*Antologia Nemira '96*), apoi anii trec, greu, greu mai trec, ne vedem din ce în ce mai rar, pe la cîte-o nuntă, pe la cîte-o operație, mai vorbim la telefon, ce mai faci? mai scot o carte, tu? aș mai scrie și eu una, mai un mail, și de restul planuri, planuri, planuri... ca atunci, în anii tineri în care l-am cunoscut pe Florin. Sau... să-i zic și eu Sebastian A. Corn?

Michael Haulică: Dicționarul SF *apărut la Editura Nemira în 1999 notează la Corn, Sebastian A.: „vezi Chirculescu, Florin". Cine este Florin Chirculescu și ce vrea el? De ce publici cu pseudonim? Are o poveste pseudonimul ăsta al tău?*

Sebastian A. Corn: Un văr al meu mi-a făcut anagramarea numelui și a ieșit... FC Cornul. Sebastian îmi plăcea mie. A vine de la un nume ebraic și nu doresc să-l dezvălui. Îmi place să vă țin pe jar, na!

M.H.: *Bun. Și cine este Florin Chirculescu? Medic? Scriitor? De ce medic? De ce scriitor? De ce amîndouă în același timp?*

S.A.C.: Medic, pentru că nu există nici un roman la fel de limpede și de estetic precum indicația celei mai banale apendicectomii. Scriitor, pentru că nu există nici o operație care să implice la fel de multă creativitate precum cea mai simplă propoziție.

MH: *În toamna asta îți apare un nou roman. La ce să ne așteptăm? Hai, fă-ne cititorii curioși.*

S.A.C.: O să fie o saga cu jocuri în jurul timpului. O să fie o poveste spusă cinstit, de la cap la coadă, cu oscilații între trei lumi: Buhara, așteptînd asaltul lui Genghis Khan, Gophtet, lumea în care trăiesc seniorii unui Imperiu ale cărui comitate sînt erele trecute, și Patru Tîrguri, un fel de oraș pe care o să vă las să-l descoperiți de unii singuri.

M.H.: *Cîndva îmi povesteai despre „aventurile" tale de la munte, despre o anumită iarnă la Cabana Omu, și îți exprimai intenția de a scrie o carte despre asta. A fost* Cel mai înalt turn din Baabylon. *Despre ce scrii tu, Sebastian A. Corn?*

S.A.C.: Mi se întîmplă lucruri care mi se par, cîteodată, bizare. Extind povestea. Adaug anumite problematici serioase, mă rog.... Of, astea sînt prostii. Cred că scriu din cauză că am nostalgia lucrurilor neîntîmplate.

M.H.: *Ce te nemulțumește în România, în literatura română, în SF-ul românesc?*

S.A.C.: Lipsa de amploare. Absența subiectelor grele. Tendința la scurt și foarte scurt.

M.H.: *Și pe mine mă nemulțumește asta... acum! Ești scurt, foarte scurt. Care ar putea fi amploarea în cele trei direcții de care vorbeam?*

S.A.C.: Să scrii despre indivizi cît mai reali. Să la preiei problemele la modul exhaustiv.

M-H.: *Uite o întrebare de la Cătălin Badea-Gheracostea: în cărțile tale, lumile par a fi construite pe principii matematice, par a fi puse în coresponden-*

ță unele cu altele pe baza unor funcții matematice. Te-a pasionat matematica?

S.A.C.: Tata vroia să faca din mine un matematician. Numai că eu nu eram în stare de așa ceva. În schimb, am rămas cu gînduri frumoase despre geometrie și probabilistică...

M.H.: *Ai studiat-o?*

S.A.C.: N-am studiat-o nici pe departe față de cît merita adevărata matematică.

M.H.: *Te consideri un scriitor de SF? Ești cam singurul nume care apare prin revistele literare cînd vine vorba despre SF-ul românesc contemporan.*

S.A.C.: Scriitorii sînt scriitori, punct. Unii dintre scriitori sînt doar scriitori. Alții sînt și creatori. Iarăși, punct.

M.H.: *Și totuși scriitorii care utilizează teme și motive SF nu sînt băgați în seamă de lumea literară. Decît atunci (eventual!) cînd comit și altceva. De ce crezi că se întîmplă asta? Uite, de pildă, Radu Pavel Gheo are parte de cronici la* Fairia *în revistele literare. Crezi că dacă volumul lui n-ar fi apărut în acel pachet de la Polirom ar mai fi avut parte de cronicile astea? Oare dacă n-ar fi scos* Adio, adio, patria mea... *(volum aflat pe lista nominalizărilor la premiul Uniunii Scriitorilor din acest an, la categoria eseu) i-ar mai fi apărut* Fairia? *S-ar mai fi vorbit despre ea?*

S.A.C.: Astea sînt franțuzisme, domne... Noi sîntem debitori franțuzismelor. Și mai sîntem debitori ipocrizismelor, că nu știu cum să le spun altfel. Ești scriitor ca să scrii. Nu e treaba criticii să elaboreze categorii. E treaba cititorilor sa aleagă ce să citească. La românii franțuziți, probabil că nu s-ar mai fi scris depre Radu Pavel Gheo dacă nu făcea primul roman, ceea ce e o tîmpenie.

M.H.: *Chiar în acest număr al revistei noastre, Cornel Robu afirmă că din tot ce s-a scris SF la noi, în ultimii 14 ani, nu rămîne nici măcar cît de-o antologie. Așa să fie? Tu ce crezi?*

S.A.C.: Cornel Robu este un individ liber, trăind într-o țară liberă. Cornel Robu are o vîrstă și niște gusturi. Nu știu ce înțelege domnia sa prin SF. Nu știu dacă merită discutat despre SF ca fenomen distinct, în felul în care cei din generația domnului Robu o fac.

M.H.: *Dezvoltă puțin. Cum vezi tu SF-ul românesc actual? Ce nu merge? Avem și motive de bucurie?*

S.A.C.: Dom'le! Cornel Robu are prieteni! Noi nu avem norocul să fim prietenii domniei sale, deci nu existăm! Nici cît de-o antologie!

Sebastian A. Corn

n. 1960, București

2484 Quirinal Ave., Ed. Nemira, 1995 și Prosveta (Belgrad),1996; *Aquarius*, Ed. Olimp, 1996; *Să mă tai cu tăișul bisturiului tău, scrise Josephine*, Ed. Nemira, 1998; *Cel mai înalt turn din Baabylon*, Ed. Nemira, 2002

prezent în antologiile: *Motocentauri pe acoperișul lumii*, Ed. Karmat Press, 1995; *Nemira '95; Nemira '96; România SF 2001*, Ed. ProLogos, 2001

coautor (împreună cu Alexandru Mironov) al antologiei *Nemira '96*

premiul Eurocon 1995 pentru debut

M.H.: *Ești autorul unei antologii,* Nemira *'96. Mai crezi în ea? Crezi că scriitorii ale căror texte le-ai selectat acolo au confirmat? Pot fi trecuți la capitolul scriitori – nu doar scriitori de SF?*

S.A.C.: Da!! Vezi: Dănuț Ivănescu, Ana-Maria Negrilă, tu, eu! Chiar și fără dl Robu!

M.H.: *Care a fost povestea cu cyberpunk-ul? Cum ai văzut tu anii aceia de pe vremea Jurnalului SF?*

S.A.C.: Erau ani buni. Ne-am întîlnit, am schimbat ce idei am avut de schimbat, ne-am coagulat, apoi ne-am văzut de drum. Bine că ne-am văzut! În plus, am rămas cu o datorie: o saga adevărată despre Motocentauri...

M.H.: *Te referi la republicarea unei ediții revizuite și adăugite a acelei antologii* (Motocentauri pe acoperișul lumii)? *Sau la un volum doi, care să fie mai aproape de roman decît de antologie? Îmi amintesc că am mai avut discuții pe tema asta...*

S.A.C.: Vreau o mare saga cu motocentauri, editată la Karmat Press! O saga gen... noi.

M.H.: *În prefața volumului de povestiri* Hax Grid, *de Bogdan Gheorghiu, Vlad Popescu consideră cyberpunk-ul ca „intrat în România pe ușa din dos și căzut rapid în dizgrație din cauza lipsei de profesionalism a suporterilor". Și mai departe: „Consider că* Hax Grid *este punctul de pornire în cyberpunk-ul autohton". Ce zici de asta?*

S.A.C.: Cei de la Nemira făceau și ei tot soiul de manevre promoționale. De altfel, capitalismul, în goana lui după profit, depășește orice fel de granițe, ca să citez din clasicii detestați. Printre granițe se numără și limita dintre politicos și...

M.H.: *Peste puțină vreme vei deveni tătic. Crezi că vei mai avea timp de scris? Presupun că la chirugie nu vei renunța.*

S.A.C.: Fii sigur că nici la scris n-am să renunț!

M.H.: *Nici nu mă gîndeam la asta! Ce faci după ce termini o carte? Îți iei o scurtă vacanță, sau deja ai subiectul pentru următoarea...? Știi, în acest moment, ce va trata noua ta carte?*

S.A.C.: Știu la ce se vor referi următoarele două cărți, mon cher!

M.H.: *Norocosule! Mai vorbeam eu cîndva despre invidie, considerată ca unul dintre sentimentele frumoase... Mulțumesc, Florine, ne vedem la Tîrgul Gaudeamus, unde o să-ți lansezi* Imperiul Marelui Graal. *Succes!*

MICHAEL HAULICĂ

Radu-Ilarion Munteanu : *Habent sua fata libelli*

Pe vremea înfiripării acestei zicale, cărțile se scriau pe papyrus, uneori pe pergament, acesta din urmă rezervat mai ales documentelor oficiale, iar tehnologia dura de multe veacuri. Socotelile curente se făceau pe tăbliţe cerate, cu stylus-ul, iar generaţia mea a mai prins în clasele primare tăbliţa pe care scriai cu un bastonaş din material compozit. Înainte de papyrus şi pergament se scria pe suprafeţe de ardezie, de ceramică sau chiar de marmură.

Pe vremea când chinezii inventaseră hârtia, apoi tiparul, erau mult mai avansaţi nu numai tehnologic, ci şi civilizaţional. A trebuit ca Guttenberg să monteze piesele pre-existente într-un sistem de producţie mai eficient, să popularizeze în masă Biblia, pe care Martin Luther a avut ideea de a o traduce pe limba acestei mase, ca graficul dezvoltării Europei să înregistreze o inflexiune, apoi un avans, irecuperabil până acum.

Acum, suntem în faza achiziţiei unui nou suport. Spaţiul nu ne îngăduie digresiuni terminologice, astfel încât prefer să-i spun suport electronic. Desigur, orice tranziţie presupune un evantai de poziţii, iar cartea electronică, *e-book*, este privită cu entuziasm, dar şi cu reticenţă.

Cu şapte ani în urmă l-am auzit pe Umberto Eco, în sala TNB, cu prilejul târgului de carte, afirmând perenitatea cărţii în formatul ei clasic. Având în vedere că e unul dintre primii scriitori care au folosit în meserie procesorul de texte electronic, vocea sa suna cu o nuanţă în plus peste autoritatea sa naturală. Păstrând toate proporţiile, tind să situez soarta cărţii electronice undeva între cea a televiziunii, care n-a ucis radioul, şi cea a filmului sonor, care a desfiinţat marele mut. Am înregistrat o fericită butadă metaforică, aparţinându-i Ioanei Scoruş, ca replică dată celor reticenţi: „Ce-o fi spus cărturarul babilonian la strania invenţie egipteană a papyrusului? Pielea asta fragilă nu-i carte, dacă nu simt consistenţa tăbliţei de ceramică între mâini...".

Pe parcursul celor aproape trei ani de existenţă a Editurii LiterNet.ro, nu numai experienţa promotorilor portalului (în care Editura nu-i mai mult de o secţiune între cele şase) a crescut, dar a evoluat şi mentalitatea publică faţă de această nouă nişă literară. Evident, în sensul creşterii măsurii în care e acceptată. Iar grupul redactorilor are satisfacţia de a fi contribuit direct, punctual desigur, la această schimbare de mentalitate. Am abordat scriitori ca Alexandru Paleologu, Radu Cosaşu, Mircea Horia Simionescu, fiecare a înregistrat un debut sui generis, anexându-şi spaţiul virtual la teritoriile notorietăţii literare. Sigur că majoritatea autorilor publicaţi de LiterNet.ro, aparţinând altor generaţii, erau aprioric familiarizaţi cel puţin cu circulaţia electronică liberă a textelor, dar şi cu publicaţiile electronice, a căror pondere în spaţiul cultural e crescândă. Paradoxal, un autor de 90 de ani, Max Solomon, decanul de vârstă al corpului de autori cu care Editura LiterNet.ro se mândreşte, deşi prima sa carte electronică a apărut sincron cu aniversarea, făcuse să circule scrierile ultimilor săi ani prin intermediul e-grupurilor Yahoo, cunoscute curent ca „liste de discuţii". Să fie oare această adaptare mai vie la cotidianul tehnologic corelată cu amănuntul că acum jumătate de veac era unul dintre promotorii primului val de scriitori români SF postbelici?

În lipsa unor criterii sociologice precise care să măsoare reprezentativitatea eşantionului scriitorilor publicaţi (circa 80, la aproape 100 de cărţi), generalizarea concluziilor privind atitudinea breslei faţă de cartea electronică trebuie făcută cu prudenţă. Totuşi, experienţa LiterNet.ro ar înclina să sugereze că un procent important consideră extinderea pe suport electronic drept ceva firesc, care lărgeşte, iar nu denaturează conceptul cultural de carte, că reticenţele inerente sunt în retragere, iar scriitorii câştigaţi pentru acest segment editorial au reacţionat mai ales a posteriori, argumentul esenţial fiind consistenţa feed-back-ului. Unul dintre aceştia, care scrie şi acum cu pixul, mi-a mărturisit sentimentul de cucerire a unui nou teritoriu în urma unor telefoane din Canada care-l anunţau că „ţi-am citit cartea pe internet, monşer".

Cât despre public, atitudinea acestuia pare lipsită de echivoc. La aproape 100 de cărţi ale editurii LiterNet.ro (www.liternet.ro, secţiunea editură) numărul descărcărilor a depăşit, la ora scrierii acestui articol, 190.000. Puteam spune aproape 200, dar exactitatea sună mai convingător. Sunt cifre sintetice, dar, mai important, cu un an în urmă aveam nu multe peste 50, la un „tiraj" mediu de circa 1600.

Fără îndoială, aceste cifre sunt influenţate de doi factori care nu trebuie neglijaţi: gratuitatea descărcării cărţilor şi avansul relativ al editurii. Pare destul de probabil ca peste alţi trei ani să se decupleze numărul editurilor electronice, îngustând segmentul de piaţă al fiecăreia, inclusiv LiterNet.ro. Dar, dacă va fi aşa, atunci, ceea ce va conta din punctul de vedere al acestui articol va fi numărul total de descărcări la toate aceste posibile edituri, iar acesta pare probabil să fie mult mai mare decât acum. ●

Radu-Ilarion Munteanu

n. 1946, Vulcan, jud. Hunedoara

redactor al Editurii online LiterNet.ro

Glissando (proză scurtă), împreună cu Ramiro Munteanu, Ed. Napoca Star, 2001;

Nisip peste bordul nacelei (versiunea electronică selectată - doar textele personale - a vol. *Glissando*), Ed. LiterNet.ro, 2002

prezent în antologia *Repetiţie fără orchestră*, Ed. Limes, 2004

RUDI KVALA
Vremea nebuniei

— Hei, tu, ăla de acolo... Aici e ograda lui Sfarog?

Țăranul mă privea tîmp, de parcă nu mai văzuse pînă atunci un călăreț. Tocmai halea un porumb fiert și, judecînd după înfățișarea lui, cred că numai cu porumb trăia. Treaba lui ce înfulecă, mi-am zis și am repetat întrebarea.

Bătusem cale lungă, cîteva ceasuri călare pe o șa încă nouă, care-mi dădea arsuri între craci. Era cam la amiază, arșița topea orice gînd, poate de aceea se holba la mine prostovanul acela, uitase să mai și mestece, cîteva boabe aurii îi scăpaseră din gură în poală și un fir de salivă își croia drum prin barba-i țepoasă.

— Ești surd, sau ce? am întrebat, oarecum ilogic.

Mi-am scos casca de oțel și am agățat-o de șa, după care am desfăcut gîrbaciul. Chiar dacă era surdo-mut, după ce avea să primească două șfichiuri pe spinare, va găsi el vreo cale să-mi spună dacă acolo era ograda lui Sfarog. Nu am apucat să-l croiesc, înainte să fac o mișcare s-a ridicat plin de o vioiciune pe care nu i-aș fi bănuit-o și mi-a răspuns, aplecîndu-se din șale.

— Să mă ierte boieria dumitale, dar nu te-am recunoscut... M-am temut că ești vreun rătăcitor, vreun turbat din ăia de demult... Aici este ograda de o cauți și eu sînt Sfarog, dacă nu este cu supărare.

Nu vedeam motiv de supărare, doar că privirea lui cretină de la început fusese pe punctul să mă scoată din sărite. Așa sînt eu, aprig la mînie, îmi sare țandăra din te miri ce, dar tot atît de repede mă potolesc, mai ales dacă văd supușenie.

— Atunci, e bine, am ajuns unde trebuia... Am călătorit mult și sînt ostenit, însetat și flămînd. Cum crezi că poți rezolva chestiile astea?

A rînjit din gura-i știrbă de parcă îi spusesem că-l fac staroste peste femei. S-a întors către căsoiul din spatele lui și a prins să urle la cei dinăuntru.

— Mariano, Valentino, ieșiți afară, a venit stăpînul, aduceți apă să se spele și un vin să-și potolească arșița. Poftește domnia ta, pe dată le aranjăm pe toate, poftește sub nucul acela și lasă-mă să duc calul în grajd, unde va primi cele de cuviință...

Am descălecat, mi-am cumpănit kalașnikovul și am scos glonțul de pe țeavă. L-am lăsat să ia calul și să-l îngrijească, după care m-am tras la umbră. Era al naibii de cald, ultima zbatere a verii în brațele iernii, peste cîteva săptămîni va da cu zăpadă, întreg cuprinsul va fi acoperit cu alb, va începe vînătoarea de cîini și asaltul asupra Cetății Bucureștilor. Ca în fiecare an. Asta făceam de o bună bucată de vreme, de cînd preluasem moșia lui tata. Eram unul dintre cei zece seniori care încercau de multă vreme să ia cu asalt Cetatea. Nu că ar fi fost cine știe ce de prădat acolo, dar, toată lumea o știa, cine ar fi intrat în București călare ar fi avut parte numai de faimă și putere. Așa se zice, așa se zicea. Dar Cetatea rezista cu cerbicie, aveau resurse care păreau să nu se mai sfîrșească, deși, privindu-i pe locuitorii ei, trebuia să mă gîndesc că se hrăneau numai cu aer. Asediul începuse demult, înainte să vin eu pe lume, chiar și tata era un copil pe atunci. Era acolo un primar hain, își zicea duce, pe vremea aceea lumea era mai potolită, țăranii munceau ogoarele și duceau proviziile în oraș, unde le depuneau la bănci. De acolo luau unelte, podoabe pentru femei, fineturi cu care se făleau prin sate. Sau luau ce aveau nevoie. Dar primarul acela, ducele, a hotărît altfel. S-a pus cu birurile mari pe amărăștenii, le-a confiscat averile din bănci și a decretat că fiecare urma să primească doar atît cît să nu moară de foame. Numai că lumea și-a ieșit din fire, cîțiva gospodari mai înstăriți și mai isteți au adunat cetele de țărani și au dat năvală în Cetate. A fost prima și ultima dată cînd Bucureștiul a căzut. Din nefericire, nimeni nu s-a priceput să tragă foloase din acea victorie, au venit cu ajutoare de la Ploiești, o armată întreagă, și i-au pus pe fugă pe țărani. Așa a început asediul, orășenii au închis porțile cetății și au sistat orice aprovizionare cu cele trebuincioase către țărani. Nu zic că nu aveau dreptate, le fuseseră distruse case, le fuseseră violate femei sau răpiți copii. Vina era a primarului, nu a poporului, dar cine stătea să mai facă atunci analize politice? Fiecare gîndea că, dacă nu fură ceva, dacă vine cu mîna goală acasă, ar fi căzut de rîsul lumii.

Au mai încercat ăia din Ploiești, în cîteva rînduri, să-i despresureze, dar nu au reușit. Apoi au luat-o ei în bot, praf și pulbere s-a ales de oraș, se zicea că aruncaseră în aer rafinăriile vechi, cisternele de țiței. Nu știu, nu am ajuns pe acolo, așa se zice. Și nici nu-mi pasă. Uite, așa cum stăteam la umbră, așteptînd să apară țăranul cu un ulcior, nici că-mi mai trebuia altceva. Zău dacă nu-i frumoasă viața, urma să înceapă vînătoarea de cîini, veneau sărbătorile de iarnă, dacă ar fi fost după mine aș fi lăsat baltă asediul. Cetatea nu avea decît să se ducă dracului. Ce-mi păsa mie de București cînd aveam de toate aici. Iaca și nevestele țăranului sau ce or fi fost. Poate aveam să mă tăvălesc cu aia tînără mai tîrziu. Chiar că era frumoasă viața.

— Cum vă zice? le-am întrebat, după ce au așternut un ștergar pe iarba pipernicită de sub nuc.

— Eu sînt Valentina, a răspuns femeia mai coaptă, turnînd vin într-un pahar de sticlă.

Cum stătea aplecată așa, i se vedeau țîțele grase tresăltînd în cămașa strîmtă.

— Las-o p-aia mică să mă servească, i-am cerut. Ție cum îți zice? Mariana? Ce vă e Sfarog, bărbat, sau ce?

— E omul meu, domnule, Mariana ne este nepoată.

— Văd că ai acareturi frumoase, le aveți de la tata, așa-i?

— Domnul de tatăl tău ni le-a dat, om bun a fost, odihnească-se în pace.

Am vărsat un strop de vin în țărînă, ținusem mult la tata, dar cred că fusese prea blînd cu țăranii. Nici eu nu eram un om rău, dar consideram că dacă le căutai în coarne prea mult veneau la tine să-i pupi în cur după aia. Așa că preferam să împart dreptatea prin ținut cu deosebită asprime. Chiar dacă uneori mai greșeam. Dar așa aveam liniște. Nu ca dobitocul acela de Pleșuvu, unul dintre seniorii care făcuseră legamînt să steargă Cetatea Bucureștilor de pe fața pămîntului. Avea cîteva sate prin Berceni, se bătea pe burtă cu plugarii, bea cu ei prin cîrciumi, se amesteca cu prostimea în zilele de tîrg, pînă a luat în coaste o săgeată. Mîna Cetății, ziceau unii. Prostia lui, am hotărît eu. Așa că

făcusem altminteri, am intrat în ei imediat cum am luat frîiele de la tata. Și acum eram temut și respectat. De aia puteam să mă aventurez singur prin ținut fără să-mi fie teamă că mă vor ataca niscaiva spioni din cetate sau vreun rătăcitor.

Și cu rătăcitorii ăștia este o întreagă poveste. Nimeni nu știe de unde vin. Unii sînt de părere că ar fi vorba despre dezertori din vechile armate. Sau rămășițe ale trupelor de elită. Numai că ar trebui să aibă acum peste o sută de ani. Or, se țin prea bine pentru niște moșnegi. Dacă apare vreun rătăcitor într-un sat, cu greu mai poate fi alungat de acolo. Dacă apar cinci o dată, seniorul pe domeniul căruia a picat necazul se poate duce liniștit la cimitir. Din fericire, rar s-au văzut vreodată mai mult de doi, trei rătăcitori în același timp. Poate că nu suportă să umble în haită, poate sînt prea puțini. Dracu' să-i pieptene, oricum, de multă vreme nu mai fusese zărit vreunul. Și, chiar și așa, cîțiva oameni hotărîți puteau să-l termine.

Dar destul despre rătăcitori. O să mai vie vorba despre ei. Priveam la formele Marianei și deja mă gîndeam cum să fac să o giugiulesc puțin. Terminase de aranjat ștergarul și blidele cu mîncare. Pusese alături ulcica de vin și aștepta cuminte vreo poruncă de la mine. Valentina plecase în casă la treburile ei de femeie, Sfarog nu se zărea, îngrijea de cal, probabil. Așa că am tras-o lîngă mine și mi-am scăpat mîna prin despicătura cămășii. A tresărit scurt, de parcă aș fi atins-o cu un fier încins. După care s-a potolit. Și a fost bine...

Mă cuprinsese o moleșeală, ca după o masă zdravănă. Golisem cîteva ulcele cu vin, amiaza se trecea într-o înserare prelungă. M-am ridicat să-mi dezmorțesc oasele și am trimis-o pe fată să-l aducă pe unchi-său.

— Mulțam pentru primire, i-am spus după ce a apărut. Calu-i bine?

— E bine, am avut toată grija...

— Omule, uite ce treabă am cu tine... Am auzit că prin împrejurimi s-ar găsi o poartă, un pasaj secret care te duce direct în cetate. După judecata mea ar fi vorba despre un tunel. Știi ceva despre așa ceva?

M-a privit preț de o clipă și am citit în ochii lui, în frîntura aia de timp, și ură, și groază, dar și viclenie. Poate că mi s-a părut. Dar așa sînt eu, mai suspicios. I-am pus țeava pușcociului în coaste.

— Ai trimis-o pe aia mică să mă moleșească, porc bătrîn. Știai de la bun început pentru ce am venit, așa-i? Ascunzi tu ceva, oi fi mînă în mînă cu ăia din cetate?

S-a gheboșat imediat după lovitură, privea în țărîna uscată și respira repede. La fel de repede căuta o minciună potrivită, era clar că nu dorea să-mi spună de bună voie ce ascundea.

Aflasem despre poartă asistînd la interogarea unui prizonier. Făcusem un raid la marginea cetății, intrasem în vechiul cartier care se numise Drumul Taberei, acuma părăsit. Printre ruinele blocurilor îl prinsesem pe acel amărît, zicea că e dintr-un sat, dar, de departe, se vedea că ține de Cetate. Nici nu a știut să-mi spună din ce sat, s-a bîlbîit cuprins de panică.

— Încotro? l-am întrebat. Nu știi că n-ai voie pe aici? Vii din cetate?

În general nu aveam nimic personal împotriva locuitorilor cetății. În afara faptului că mă scoteau din sărite cu rezistența lor stupidă. Altfel, oameni și ei, ba chiar mai loviți de soartă decît noi, țăranii din jurul cetății. Priveam în lungul unei șosele al cărei nume se pierduse de mult. Undeva în zare, se ițea prin aerul alburiu vîrful Cetății, perla pe care orice senior și-ar fi dorit-o, Casa Poporului. Trufașă și semeață. Acolo se adăposteau idioții care nu erau în stare să aducă pacea între sate și Cetate. Pe ei trebuia să-i luăm în suliție, îmi spuneam, nu pe obidiții care se strecurau afară din cetate să mai vîneze un cîine sau să fugărească vreo țărancă. Începeam să mă plictisesc, chiar doream să dau poruncă să-l slobozească pe nefericitul acela, cînd, văzînd că-mi așez mai bine kalașnikovul, s-a pornit să turuie. Crezuse că vreau să-l împușc? Posibil. Altfel, nu vedeam de ce și-ar fi dat drumul la gură așa de repede.

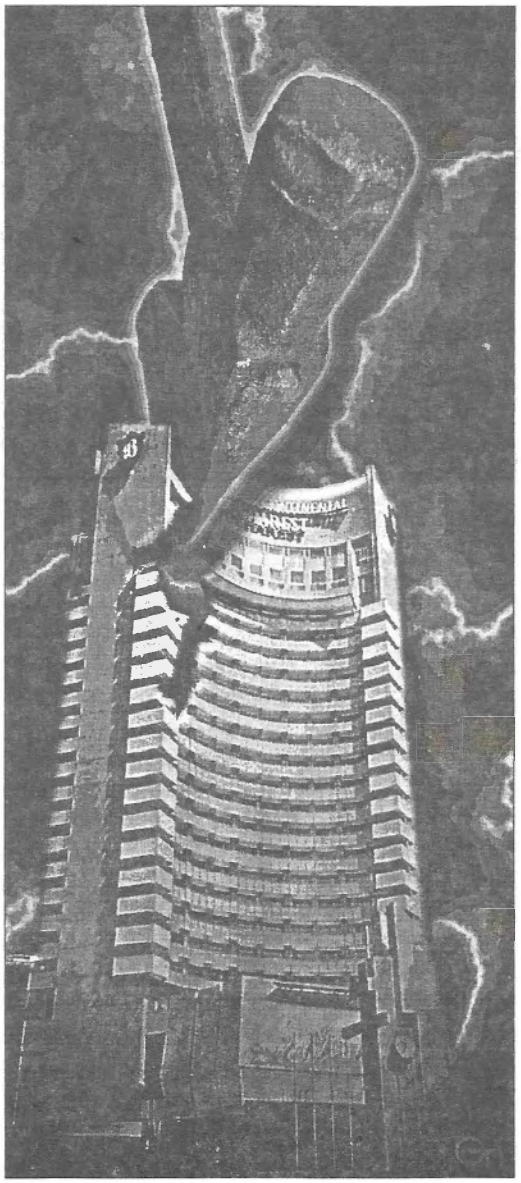

— Nu sînt eu de vină, a prins a se tîngui. Alții mai mari au hotărît așa, nu sînt o iscoadă, adică nu pe voi trebuie să vă iscodesc... Nu trebuie decît să aflu... De fapt nu trebuie să aflu...

Și tot așa. Se bîlbîia din ce în ce mai rău și se încurca în cuvinte. L-am dat pe mîna unui om al meu, să afle tot ce se putea afla. Uneori mai trimiteau cîte un spion, la ce le folosea nu am habar. De multă vreme Cetatea nu mai pornise vreun atac împotriva noastră. Iar asalturile noastre se puneau la cale numai între seniori, prostimea nu afla niciodată înainte, ca să nu se ducă vestea. Așa că n-aveau decît să-și trimită iscoade. Mai erau și altfel de legături cu cetatea, se mai făcea comerț pe sub mînă. Ar fi fost absurd să încerce cineva să împiedice asta. De contrabandă beneficiam și noi, și ei. Dacă puneam în balanță cîștigul și pierderile, îmi dădeam seama că mai bine închideam ochii decît să mă împotrivesc. M-am adăpostit într-un bloc pe jumătate dărîmat. Trebuia să ne întoarcem înainte de căderea serii, mi-am spus, după care am prins să cuget la războiul acela stupid și ciudat. La Cetatea care se împotrivea. La țăranii care se aruncau ca orbetii să intre în Cetate. În afară de glorie nu ar fi găsit altceva. Și, pentru mine, gloria nu făcea doi bani dacă nu era însoțită de ceva folos. Avere, pradă, chestii pentru care merită să trăiești. Ceva mai tîrziu a apărut țăranul de-i poruncisem să afle ce căuta orășeanul pe acolo.

— A murit, mi-a răspuns el sec.

Am blestemat prostia pe care o aveau unii din belșug.

— Ai întrecut măsura, l-ai chinuit prea tare?

— Nici nu l-am atins, doar două perechi de palme peste moaca aia tîmpită. Atunci a prins să se zvîrcolească, și-a dat ochii peste cap și a făcut ceva spume la gură. Și a crăpat.

— Ai aflat ceva de la el pînă să moară?

— Mai nimic... Zicea că trebuie să afle de un drum, de o poartă... După care, înainte să-și dea duhul, a mormăit ceva despre ograda lui Sfarog...

— Asta ce mai e?

— Este o fermă, undeva mai la apus de aici. E la limita pămîntului tău, Sfarog e unul de crește porci, are și cîteva petice de pămînt pe care pune grîu... Dar e prea bătrîn ca să mai meargă la lupte, stă pe acareturile lui pe care le-a primit de la tatăl tău...

— Mda, am zis. Ar trebui să ne întoarcem, o să se întunece curînd...

Am stat o clipă în cumpănă. Puteam să dau la spate povestea. Dar, dacă nu mă minţise ţăranul, prea ușor murise iscoada sau ce o fi fost. Nimeni nu crapă din două labe așa... Să-mi pedepsesc degetele dacă nu-mi dau ascultare, aș fi ajuns de pomină.

Sfarog se prăbușise în ţărînă, avea pe față o expresie de om uluit și chinuit, ca și cum l-ar fi lovit o durere în mațe și s-ar fi căcat pe el undeva în plin tîrg, sub ochii mulțimii.

— Să te f...

Atîta a mai îngăimat.

— Să mă ce? l-am întrebat.

Dar deja ochii lui albaștri vedeau altceva, poate moartea, poate infernul sau paradisul. Valentina s-a apucat să urle a mort. I-am făcut semn să înceteze cu gălăgia. S-a potolit imediat. Mariana, în schimb, aproape că gîfîia, respirația ei precipitată m-a făcut să mi-o doresc încă o dată, și încă o dată, și încă o dată...

Așa se întîmplă cînd cineva este prea suspicios. Degetele pleacă singure la treabă. Poate că era nevinovat, poate că mie-mi plăcuse de Mariana doar pentru că așa dorise trupul meu, cine știe.

— Bun, am zis eu. Omul ţi-a fost o iscoadă a cetății, așa că și-a meritat soarta. O să mă îngrijesc de cele de cuviință ca să-l îngropi undeva...

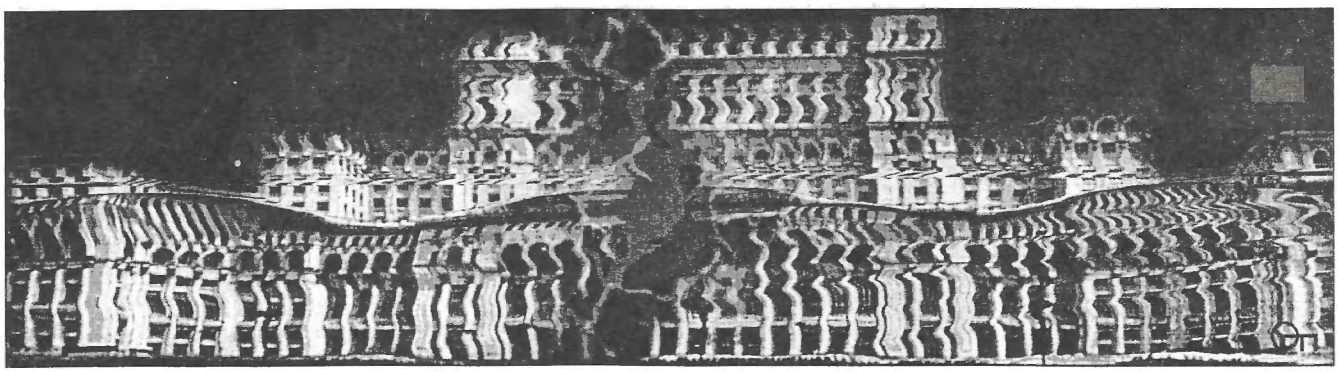

peste bot. M-am aplecat asupra cadavrului. Avea fața vineție și umflată. I-am deschis gura cu ajutorul baionetei, printre dinți se ițea limba aproape neagră. Dar și urme de cioburi. Se otrăvise.

Și iată-mă în ograda lui Sfarog. Bun nume avea. Uscat precum un cocean, galben la față, așteptînd poruncă de la mine. Așa-mi place să-mi fie ţăranii, atenți la seniorul lor, adică la mine. Deși, uneori, ajung să mă calce pe nervi cu privirea lor tîmpă.

— Zii, ţărane, care-i treaba cu poarta? Nu te da că nu știi, am aflat destule despre măgăriile pe care le faci cu ăia din cetate...

— Să n-am parte de..., a început să se vaiete.

— Asta ar fi ușor, te pot ajuta să nu mai ai parte de nimic. Iaca, îți bag un glonț în ficați și după aia mă uit la tine cum dai în fiert, ce zici?

Femeile ieșiseră în bătătură, Valentina se holba la noi cu o mînă la gură, era speriată și încremenise precum o pasăre în fața unui șarpe. Aia mică, Mariana, era atîtată, îi vedeam ţîțele cum tresăreau, inima i se zbătea în cușca strîmtă a pieptului. Să-l omor pe păduchele ăsta? La ce mi-ar fi de folos dacă l-aș cruța? I-aș putea răscoli ograda în liniște, tot aș găsi acea poartă, tunel sau ce o fi. Și mi-ar sluji ca exemplu pentru alții de teapa lui. Ţărani vicleni, care nu urmăreau altceva decît să mă tragă în piept, așa erau de cînd lumea, puși pe mici furăciuni și mințind la fel de ușor precum respirau. Încă mă mai gîndeam dacă să-i fac felul sau să-l cruț, cînd degetul a pornit de capul lui și s-a îndesat în trăgaci. Bubuitura armei m-a făcut și pe mine să tresar, afurisit de deget, parcă ar fi avut voință proprie, dacă nu ar fi fost al meu l-aș fi tăiat. He, he, oi fi eu aspru, dar nici chiar

Ce era să spun altceva? Cred că-mi părea rău că-l omorîsem. Mi se mai întîmpla să-mi pară rău după cîte unul sau altul. Era ușor pentru mine, luați-i gîtul, ziceam eu, casapii veneau și-l lichidau pe nefericit. După care îmi părea rău. Dacă era nevinovat? îmi ziceam. Dar întotdeauna trecea. Goleam un ulcior de vin, mă zbenguiam cu vreo ţărancă și trecea. Dar nu trebuia să știe prostimea că-mi părea rău.

I-am făcut semn nepoatei.

— Ia vino mai aproape... Vrei să-l jelești pe unchi-tău?

A dat din cap că nu.

— Mă bătea, a explicat ea.

Ce să facă un unchi cu o nepoată? O ciomăgește de ochii nevestei, iar noaptea o înghesuie prin grajd. Am privit roată prin bătătură. Un cîine domestic se uita la noi, bîțîind în neștire din coadă. Cîteva ciori urmăreau spectacolul dintr-un copac desfrunzit prematur, ars de vreo boală subterană. Pomii încă erau plini de frunze, numai acela nu, își răschira crăcile către cer, parcă era o mînă hulpavă doritoare la norii pufoși de deasupra. Sfarog se holba și el la cer, un fir subțire de sînge i se prelinsese din gura care mai devreme rosese un porumb fiert.

— Ce pom e ăla de colo? am întrebat, arătînd spre uscătura de unde ciorile ne supravegheau suspicioase.

— E un măr pus de omul meu... Și n-a legat rod...

Parcă lipsa de rod a mărului și moartea lui Sfarog erau același lucru. Valentina bocea la foc mic, suspine scurte, furișe.

— Tu, i-am zis Marianei, adă două hîrlețe...

Le-am pus să sape pomul uscat, să-l dea jos, să-i scoată rădăcinile. S-au supus fără să crîcnească. Vă iese Sfarog pe nas, m-am gîndit eu privindu-le. Poate că săpau degeaba,

adică nu degeaba, dacă nu aș fi găsit nimic la rădăcina mărului cu pricina îl puteam îngropa pe Sfarog. Bun plan, împușcam oricum un iepure. Mă gîndeam, privindu-le, ce să fac cu ele. S-o iau pe Mariana cu mine? Era de luat. Aia mai coaptă se putea descurca și singură sau îi trimiteam un om să îngrijească de ogradă.

Dar ceea ce mă așteptam să se întîmple s-a întîmplat. Cazmalele au dat de gol sub rădăcinile mărului. Au dat jos pomul uscat, în locul în care îi fuseseră rădăcinile se căsca gura unui puț. Iaca și poarta, tunelul către Cetate. Pentru că, îmi ziceam, numai așa ceva ar putea să fie acolo, jos, în întunecimea aceea. Femeile se opriseră din săpat, se zgîiau la groapa de dedesubt. Avusese dreptate degetul meu, bătrînul ascundea ceva. În mod normal ar fi trebuit să le fac felul și femeilor, mai mult ca sigur că fuseseră complice la taina lui Sfarog. Uite pe unde ne lucrau ăia din Cetate. Tuneluri ocrotite cu grijă. Pe aici se strecurau iscoade sau mesageri către alte cetăți. Pe aici își trăgeau proviziile cu care reușeau să reziste de atîta amar de vreme cu porțile ferecate. Eram convins că mai existau o mulțime de astfel de galerii care duceau către oraș. Dar, în acel moment, nici că-mi păsa. Nu aveam nevoie decît de o singură poartă. Prin care să pătrundem eu și luptătorii mei. Pe aici puteam să ajung la fala cetății, să-i iau în suliță pe izmenarii ăia care ziceau că au avut odinioară grijă de oamenii de dincolo de ziduri... Vise de mărire.

— Lăsați cazmalele deoparte, le-am poruncit. E adîncă groapa?

Valentina s-a aplecat să scruteze găuroiul ivit de sub rădăcinile mărului.

— Nu se vede mare lucru, a murmurat ea. Cam cît un stat de om, așa... cît a fost Sfarog...

— Ia sări și vezi ce este... O hrubă sau un tunel?

Cu toate că eram sigur, ele știau de existența acelei taine subpămîntene. Prima s-a coborît Valentina, după care a sărit în groapă Mariana. Fără să-i cer asta. Na! Acuma amîndouă puteau să dea fuga prin tunel, să-i anunțe pe ăia din Cetate că le descoperisem gaura de șobolani. M-am apropiat de marginea gropii, am privit cu grijă în jos. Femeile stăteau liniștite, se uitau la mine și, din privirile lor, mi-am dat seama că erau la fel de uimite de ce descoperisem precum eram eu. Le-am făcut semn să se dea la o parte și am sărit lîngă ele. Groapa nu era adîncă, puteam să ies oricînd din ea. Se făcea un tunel de acolo, exact ce bănuisem. Un curent de aer venea de undeva din adîncuri, un aer rece și umed. Am ieșit nu fără oarece efort, eram plin de lut și atîtat de ce găsisem. Am scos-o din groapă pe Mariana.

— Adu un felinar, o lumină, ceva... Dacă lucrurile merg bine nu o să te mai bată nimeni, niciodată...

S-a întors din casă cu un felinar cu gaz și cu o cutie de chibrituri. Fineți de oraș. Am legat o funie să ne fie mai lesnicioasă ieșirea și am pornit să cercetăm galeria întunecată. S-au jurat că nu știau nimica despre o așa lucrătură, dădeau vina pe Sfarog... Am privit peste marginile gropii, acesta stătea nemișcat, se holba pe mai departe către cerul ușor învinețit.

— Voi înainte, eu cu felinarul în spatele vostru, le-am spus.

De parcă aș fi vrut să iau Cetatea de unul singur. Mai bine mă întorceam înapoi. Mai bine aduceam oameni, făceam un plan, ceva. Un plan pentru ce? Știam ce urma să găsesc? Nicidecum. Trebuia să văd cu ochii mei. Dacă aș fi trimis o iscoadă, putea să strice totul. Așa, le aveam sub ochi pe cele două femei, nu aveau cum să dea de veste nimănui. Iar cea mai bună iscoadă aș fi fost eu.

— Nu știu dacă aveți habar de ce se ascunde aici, le-am spus înainte de a porni. Iau de bun ce mi-ați spus, dar, la prima mișcare urîtă, vă trec lîngă Sfarog. Limpede?

Era limpede. Am mai privit o dată la firul ierbii. Sfarog zăcea cuminte, cu ochii deschiși către cer. De ce le-o plăcea morților să se zgîiască la cer, nu știu. Dar așa fac întotdeauna.

Tunelul era destul de strîmt, făcea cotituri dese, tavanul stătea să se prăvale peste noi. Asta la început, pentru că, dintr-o dată, am nimerit într-o galerie mai mare, cu tavan boltit, de cărămidă. Părea ca și cum nimerisem într-alt tunel, printr-o spărtură. Cîteva făclii stăteau pregătite, înfipte în lutul moale. Am înțeles că asta nu era decît intrarea. În bezna adîncă din fața noastră se puteau ascunde străji, mi-am zis. Dar imediat mi-am dat seama că ar fi absurd ca niște paznici să fie obligați să stea în bezna aceea. Dacă tunelul ducea către oraș, ar fi trebuit să mergem preț de multe ceasuri, poate o zi întreagă pînă sub burta Cetății. Mai degrabă străjile ar fi pîndit ieșirea din tunel. Sau poate că nu ar fi fost nici o strajă, nimeni de pază. Poate ieșirea ar fi fost ferecată. Atunci, de unde curentul de aer? Se simțea o adiere ușoară, un suflu rece, cu miros de beci, de mucegai. Lemn putrezit, ape stătute, rufe murdare. Un iz de cimitir. Cotloanele lui Sfarog. Poate că totul se rezuma doar la o hrubă ceva mai mare, o tainiță în care erau depozitate bulendre vechi, lucruri de dinaintea nașterii mele, de dinaintea nașterii lui Sfarog, de pe vremea cînd Cetatea stăpînea întreg cuprinsul, întreaga lume. Povești ciudate se spuneau despre acele vremuri. Da' ce poveste nu-i ciudată atunci cînd vine vorba despre cetate? La ele visau uneori țăranii mei și cred că toată lumea și-ar fi dorit să trăiască pe atunci. Oamenii alergau peste șosele în automobile. Văzusem și eu cîteva carcase de asemenea minunății și nu reușisem să pricep cum de se urneau fără să lege cai la ele. Avioane zburau peste nori, precum păsările. Țăranii munceau pămîntul și vindeau în orașe rodul pămîntului. Și toți erau fericiți. Așa se zice. Eu unul nu dau doi bani pe ce a fost odată... Dacă așa a fost, cum se povestește.

Habar nu am cît mersesem. Poate un ceas, poate mai puțin. În orice caz mi se făcuse foame. Am hotărît să ne întoarcem, afară se lăsa întunericul și nu aveam chef să înnoptez așa departe de conac. Nu ar fi fost pentru prima dată, dar ceva nedefinit, poate aerul greu din tunel, poate altceva, îmi spunea să mă întorc.

— Gata cu excursia, ne întoarcem... Voi două înainte, eu, cu felinarul, în spatele vostru. Aveți ceva pregătit de haleală acolo, sus? Mi s-a făcut foame. Dar ce foame...

— Avem, mi-a răspuns Mariana, sîntem gospodari din fire, avem tot ceea ce-ți poftește inima.

Săritoare fată, mi-am zis, ceva o împingea să-mi intre în grații, poate faptul că-l împușcasem pe Sfarog, de parcă îi făcusem un mare bine. Într-un fel moartea prostovanului era în folosul ei, scăpase de bătaie și de alte cele. De ce să nu o iau cu mine după ce terminam cu istoria aceea? Însurat nu eram, copii nu aveam, aș fi fost și eu în rînd cu ăilalți seniori, cu muiere stabilă, care să aibă grijă de conac și care să țeasă intrigi cu slugile, urmărind cine știe ce scopuri întunecate. De exemplu, cum să-mi facă de petrecanie ca să strecoare în locul meu vreun ibovnic sau chiar odrasla pe care mi-ar fi făcut-o. Asta se cheamă om în rîndul lumii. Văzusem destule. Seniori care abia se tîrau își luau nevastă tînără și în mai puțin de jumătate de an se mutau la cimitir, împăcați cu cele lumești. Nu era cazul la mine, eram în putere și destul de isteț ca să mă păzesc de îmbrobodeli muierești.

— Care-i necazul? le-am întrebat.

Ajunseserăm la ieșire. Se vedea cerul, întunecat, cu stele licărind. Am ieșit din groapă, mai întîi eu, după care am scos muierile. Sfarog zăcea lîngă copacul uscat, ai fi zis că dormea dacă n-ar fi avut ochii întredeschiși, sau poate că se gîndea la cine știe ce codoșii, privind stelele și luna, care își aninase colțul undeva către răsărit. Țăran prost, i-am spus în gînd, cu ce te-ai ales că mi-ai tăinuit ascunzișul de sub pămînt?

— Haleală și de băut, am cerut.

Femeile s-au făcut nevăzute, în casă. Am intrat în grajd, calul se tolănise pe pămîntul bătucit, a ridicat capul și m-a privit parcă mustrător după ce am deschis poarta de lemn. „Stăpîne, stăpîne... Multă fală aduni în tine, și tot nemulțumit ești. Pe cînd eu, numai să-mi dai drumul, și aș fi cea mai fericită făptură din lume." He, he, la ce se poate gîndi un cal...

Am simțit apoi o împunsătură între coaste, vîrful unui obiect metalic. Cunoșteam senzația, o mai trăisem cîndva, într-un moment nu tocmai plăcut. Cineva se străduia să treacă prin mine țeava unui kalașnikov. Iată, mi-am zis, ce înseamnă să fiu dobitoc. O voce șoptită, cu accent ciudat, mi-a poruncit să arunc arma. M-am executat fără prea multe ifose, altfel riscam să capăt voie să mă duc după Sfarog. Și ce i-ar mai fi plăcut țăranului să mă vază cum urc la ceruri după el.

— Așa, acuma întoarce-te încet, mi-a spus glasul în continuare.

În fața mea era un... rătăcitor? Am simțit o răceală cum îmi cuprinde ceafa. Tare simțeam nevoia să-mi umplu nădragii. Poveștile din vechime despre rătăcitori, despre groaza pe care o răspîndesc atunci cînd apar prin lume. Ziceau ăi mai bătrîni că știau de la bătrînii lor că rătăcitorii prevestesc numai nenorociri atunci cînd apar. Molime, foamete, cutremure, războaie. Acuma, judecînd după faptul că de cînd mă știam eram în război cu Cetatea Bucureștilor, ar fi trebuit să mișune lumea de rătăcitori. Or, nu se mai văzuseră de multă vreme, de pe vremea cînd eram un copil sau chiar mai de dinainte. Sigur, nu mai văzusem nicicînd vreunul, dar aș fi putut băga mîna în foc fără să mă ard că individul acela era un rătăcitor. Nu purta cască de oțel, avea numai cascheta din pîslă cu emblema care lucea stins în lumina săracă a opaițului din grajd. (Da, mi-am zis, ar fi trebuit să-mi dau seama de la început că lucrurile sînt altfel, cine să fi aprins opaițul? Calul meu, oricît ar fi de isteț, nu se pricepe la așa ceva.) Uniforma din postav kaki cu steluțe la epoleți, centura de piele de care avea atîrnat un cogeamite naganul, fața proaspăt barberită, cizmele văcsuite cu negru. Altfel, era la fel ca noi, ceilalți. Nu credeam eu că rătăcitorii sînt rămășițe ale vechilor armate, ar fi trebuit să arate ca niște moșnegi, de la războiul cel mare trecuse mai bine de un veac și jumătate. Poate mai mult, cine mai stătea să numere anii?

— O să ieșim din hambar, mi-a șoptit arătarea. Tu înainte, eu cu felinarul în urma ta.

Parcă mai auzisem cuvintele astea ceva mai devreme, nu cumva eu le mînasem pe femei astfel? Da, mi-am zis, să-mi fie învățătură de minte să mai încerc să fac totul de unul singur. Dacă voi scăpa viu din întîlnirea cu rătăcitorul. Am crezut că femeile vor ieși din casă, poate îi abăteau atenția individului, și atunci aș fi reușit să mă pierd printre mărăcinii care mărgineau ogorul unde îl întîlnisem pe Sfarog. Din păcate nu am văzut nici o mișcare. Casa era întunecată, poate stăteau la geam și se uitau la mine, cum merg prin ogradă cu o țeavă de kalașnikov proptită între umeri.

Chiar mă întrebam unde avea de gînd să mă ducă, ieșisem din ogradă spre drumul vechi. Atunci am văzut, am ghicit mai mult, cîteva siluete lîngă o formă vag cunoscută care se profila pe cerul vînăt.

— Rămîi pe loc, am auzit glasul rătăcitorului.

Dacă eram îngrozit? S-ar putea spune și așa. Simțeam nevoia să mă ușurez, dar nu îndrăzneam să cer voie. Habar nu aveam de ce eram atît de pietrificat, în fond individul nu mă brutalizase în nici un fel. Avea doar o armă ațintită asupra mea. Siluetele pe care le remarcasem s-au dovedit a fi tot rătăcitori, iar forma aceea care-mi părea cunoscută era un camion, o mașinărie din acelea care alergau peste șosele în timpurile de demult. Am simțit miros de lemn și încă o adiere, care aducea la iz cu țiteiul. I-am auzit vorbind despre mine, spuneau că sînt „o captură", am înțeles că le înhățaseră și pe femei (de aia era casa întunecată) și le urcaseră în alt camion, care plecase deja.

— Să-l ducem pe guguștiuc la prăvălie, a spus unul dintre ei, care părea a fi șeful. O să-i dea pe goarnă pe toți, mama lor de banditi.

Am primit o lovitură cumplită în șale, m-am îndoit la pămînt și am făcut pe mine. Restul loviturilor (au fost destule, mi-am dat seama mai tîrziu) nu le-am mai simțit, între timp leșinasem.

Era acolo o lumină tulbure, gălbuie, dar nu de felinar, nu pîlpîia deloc. Mai era și mult fum. Zăceam cu capul într-o băltoacă, pardoseala era tare, aspră și rece. O încăpere de doi metri pe doi, pereții netezi și întunecați la culoare. Și o ușă din lemn. Lumina venea din tavan. Spînzurau niște sîrme și de ele era atîrnată o chestie care împrăștia acea lumină galbenă. Un bec! Unde mă aduseseră? Cum de nimeni nu băgase de seamă, pe moșia mea vîjîiau camioane, și nimeni nu venise la ograda lui Sfarog să-mi dea de veste. Mi-am cuprins capul în palme. Sînt (eram?) un senior respectat, temut chiar. Aveam conace, o mulțime de slugi, sate întregi îmi erau supuse, purtam negoț cu alți seniori, vecini sau de departe, purtam și un război cu Cetatea Bucureștilor, știam că lumea era mare, poate nemărginită, și pe întinsul ei se aflau puzderii de sate și cetăți sau tîrguri. Existau ape întinse, munți, codri plini de jivine. Pe cuprinsul acestei lumi colindau fără țintă rătăcitorii. Soldați de demult sau fantome ale trecutului, nimeni nu fusese în stare să deslușească de unde veneau. Apăreau cu mașinăriile lor infernale, semănau moarte și distrugere, puteau să radă un sat întreg dacă aveau chef, apoi dispăreau. Presupun că întreaga lume era la cheremul lor. Sau ar fi putut să fie, dacă ar fi vrut. Erau caracterizați de o ciudată lipsă de dorință. Așa părea, cel puțin. Nu doreau să fie stăpîni în locul nostru. Nu ne prădau. Nu ne răpeau femeile sau copiii, așa cum făceam uneori între noi. Pur și simplu distrugeau, după care plecau. Uneori nici atît. Apăreau, goneau peste șosele și se pierdeau în fumul zării. Și, ceea ce consider că era cel mai important, asemenea evenimente erau rare. Suficient de rare cît să nu-și ia lumea cîmpii. Iată-mă prizonierul lor, fără nici o șansă palpabilă de a scăpa. Închis într-una dintre temnițele lor. Dar *unde*? Această întrebare mă scotea din minți. Unde anume fusesem adus, în ce loc? Sau, mai bine zis, cît de departe de moșia mea eram?

M-am ridicat cu greutate în picioare, mijlocul mă durea destul de tare, la fel și capul, la fel și brațele, la fel și...

Ușa de lemn s-a deschis brusc. De parcă cineva ar fi asistat la trezirea mea și doar asta ar fi așteptat. În încăpere (cum să-i spun altfel, că odaie nu era) a intrat unul dintre

ei. Uniformă, centură de piele cu diagonală, nagan înfipt într-un toc atîrnat de centură. Și un par negru, dar nu din lemn, în mînă. Mi-a făcut semn să mă apropii, m-a împins cu ciomagul acela scurt pe un coridor luminat la fel, cu becuri atîrnate în tavan. Am mers așa destul de mult prin tot felul de cotloane, mi-a fugit mintea la tainițele ascunse sub pămîntul lui Sfarog, semănau cumva, după care am urcat niște scări și am intrat într-o cameră mare, cu geamuri înalte și podele de lemn pe care era așternută o scoarță colorată. La o masă așezată lîngă perete stătea un individ îmbrăcat în haine ciudate, mai văzusem așa la orășenii pe care îi capturam uneori. Nădragi cu dungă, suman cu revere, cămașă albă și o zdreanță atîrnată de gît căreia îi zicea cravată. Avea fața proaspăt barberită și nu prea semăna cu rătăcitorii pe care îi văzusem pînă atunci. Mi-a arătat să mă așez de partea cealaltă a mesei, pe un scaun de lemn, mi-a pus în față o coală de hîrtie și un toc cum nu mai văzusem. Nu am remarcat nici un fel de călimară, doar hîrtia, tocul, o lampă de fier, un vas în care tocmai strivea un chiștoc de țigaretă. Lucruri despre care mai auzisem: locuitorii din Cetate cumpărau înainte tutun de la țărani și făceau țigarete din care pufăiau. Chiștoacele le aruncau în cutii de tablă, scrumiere. O mulțime de lucruri despre care știam și nu le văzusem niciodată acuma mi se înfățișau privirii. Aș fi putut crede că sînt în interiorul Cetății. Să fi fost rătăcitorii oameni din Cetate? Greu de crezut. Dacă lucrurile ar fi stat așa, de mult ne-ar fi adus la supunere și războiul l-ar fi cîștigat fără probleme.

— Scrie! Cine îți sînt complicii, de unde ai armamentul, ce urmărea organizația voastră subversivă.

Avea o voce fermă; plăcut timbrată, dar fermă. Om obișnuit să dea porunci. Din păcate, nu înțelegeam ce dorea. Să scriu? Habar nu aveam să deosebesc buchiile. Complicii? Care complici? Armamentul trebuie să fi fost kalașnikovul meu, cumpărat în urmă cu un an din tîrg. Organizație *subversivă*... Orice ar fi fost asta, nu aveam așa ceva.

— Nu am organizație subversivă, am răspuns.

S-a holbat la mine de parcă i-aș fi arătat curul.

— Ia mai zi o dată, mi-a cerut.

— Nu am organizație subversivă...

— Încă o dată.

— Nu am...

A pipăit marginea mesei și undeva pe coridor s-a auzit un bîzîit înfundat. În cameră a pătruns un individ în uniformă, altul decît cel care mă adusese acolo.

— Sergent, cheamă-l pe Olaru. Să vie repede, că-l belesc, și pe tine la fel, și pe toți o să vă ia gaia!

Și-a aprins o altă țigaretă și a tras adînc fumul în piept, după care l-a suflat spre tavan, lucru care i-a produs o teribilă satisfacție. Eram nedumerit, se răstise la un rătăcitor așa cum numai un senior o face atunci cînd vorbește cu o slugă obraznică. Iar acesta, în loc să-i găurească scăfîrlia, s-a topit degrabă să îndeplinească porunca. Auzi, să-l cheme pe olar. Ce mai voia să însemne asta? Ce să caute un olar acolo? La nici un minut a apărut olarul. Un individ înalt și solid, îmbrăcat precum cetățeanul care stătea la masă. Nu avea deloc înfățișarea unui olar.

— Băi Olarule, cine l-a prelucrat pe *ăsta*?

Atunci m-am prins, așa îl chema pe respectivul. M-am minunat, ce obiceiuri, să te cheme cu pe o îndeletnicire. Dacă mă duceam la fierar cu o treabă, îi spuneam „Băi fierarule, pune-mi niște potcoave la armăsar". Dacă doar treceam să văd ce mai face, îi ziceam „Băi Nicule, sau Petrică, sau Sulică, ce mai faci? Cum o mai duci?". Am izbucnit în rîs. Cred că mă lăsau nervii. S-au uitat amîndoi la mine ca și cum un rahat de cîine s-ar fi răstit la ei.

— Păi, olarul este olar, așa cum cizmarul este cizmar, am căutat eu să explic sursa amuzamentului.

Nu cred că au priceput ceva.

— Tu-l auzi cum vorbește? De unde l-ați cules, Olarule?

— To'ar'șu' Macavei, așa cum scrie în raport, l-a capturat o patrulă care își făcea rondul pe la marginea Domneștilor. Io de un' să știu mai multe, erau oamenii lui Gealatu, l-au adus pe ăsta și încă două muieri care sînt la interogatoriu la to'ar'șu' Paraschiv. Au găsit și un cadavru acolo, acuma este la morgă... Pe ăsta nu l-a prelucrat nimeni înainte.

Cred că îi deranja cum vorbeam. Am făcut un raționament invers. Graiul lor, pe care îl înțelegeam destul de ușor, mi se părea tare caraghios. Atunci, și ei ar fi trebuit, la rîndul lor, să fie intrigați de felul în care vorbeam.

— Potolește-l, s-a răstit cel numit Macavei. Să nu mai rîză ca vita!

Fără să stea pe gînduri, Olaru m-a pocnit peste față. Tîmpită lovitură, am văzut stele verzi și am venit cu cracii în sus, cu tot cu scaun. Priveam la tavanul alb și încercam să-mi recapăt respirația.

— Ridică-l, a poruncit Macavei.

M-am așezat din nou pe scaun, am cules cu limba un firicel de sînge care se prelingea din nas. Rîsul mi se dusese pe pustii.

— Scrie-n pizda mă-tii cine ești și cine-ți sînt complicii. Altfel, zdrențe te fac.

Ceva din glasul lui Macavei m-a făcut să-mi doresc să știu să scriu. Chiar dacă nu aveam ce. Am dat din umeri. Ce altceva puteam să fac? După nici cinci secunde, i-a făcut semn lui Olaru. Am simțit cum mă înhață de surtuc și mă ridică de pe scaun. După care pumnul lui m-a lovit în sto-

mac. Mi s-au întunecat ochii și am avut un spasm de vomă. Mi-am adus aminte ce halisem înainte, tolănit pe pătură, în ograda lui Sfarog. Mi-am adus aminte și de gustul vinului băut atunci. Dacă îmi mai trăgea una, îmi aduceam aminte și alte alea.

— Îl duc la beci să-l *prelucrăm*? a întrebat Olaru, dar Macavei i-a făcut semn că nu.

— Încinge-l un pic aici și mai vedem noi. Eu dau o raită pe la Paraschiv să aflu dacă a scos ceva de la muieri.

Și m-a lăsat pe mîna lui Olaru. De fel nu sînt un individ pipernicit, dar în comparație cu ăsta păream un pitic. Nu mi-a lăsat timp să mă dezmeticesc și mi-a mai trosnit vreo două cazmale peste bot. De acuma sîngele-mi curgea în șiroaie din nas.

— Ce faci, mă, dai cu mucii pe covoru' lu' to'ar'șu' Macavei? Îți bați joc de bunurile poporului?

Și jap-jap, încă două lopeți peste cap.

— Zi, măi animalule, cu cine ești înhăitat? Ce făceai cu *pemeul*? Te duceai la vînătoare? Îți dau eu vînătoare, 'tu-ți soarele mă-tii de reacționar! Visezi să vină americanii? Na un american în cur!

Și mă tot lovea cu pumnii și cu picioarele fără să aștepte vreun răspuns la întrebările pe care mi le tot spunea. Mă durea cumplit de fiecare dată, am fost chiar pe punctul de a leșina, dar zbirul știa meserie, cum vedea că-mi dau ochii peste cap, se oprea. Apoi o lua din nou de la capăt.

— Ia uite ce m-am încins... Am transpirat din pricina ta și am murdărit cămașa pe care s-a chinuit să mi-o calce femeia. Pilaf te fac, morții mă-tii de fascist ordinar.

În cele din urmă s-a oprit. Eram atît de ametit, că nu mai vedeam bine pereții, m-am așezat pe scaun, de fapt am vrut să mă așez, dar individul mi l-a tras și am nimerit iarăși cu fața în sus. S-a aplecat asupra mea, rînjind de parcă făcuse gluma secolului, după care a slobozit un scuipat gros peste fața mea. Mi-am jurat să-l omor cu prima ocazie. El era cap de listă. Apoi pe Macavei. Apoi pe ceilalți. Am izbucnit într-un urlet care doream să nu se mai termine niciodată. Nu de durere, ci de furie. Pentru că îmi dădeam seama că șansele de a scăpa din ghearele lor erau foarte mici. Mai mici decît o geană de furnică. M-a lovit cu cizma grea peste șale, parcă mi-a băgat un cuțit printre oase, așa m-a durut. Am icnit o dată, după care am tăcut, să fi vrut să zbier și nu mai puteam, nici măcar să respir nu eram în stare, simțeam că mă sufoc și-mi spuneam că gata, rostul meu pe pămînt se terminase, urma să mă întîlnesc cu Sfarog pe lumea ailaltă, dacă o fi existînd așa ceva. Dar dacă eram deja pe lumea ailaltă? m-a izbit un gînd. Dacă așa arăta infernul?

Nu am mai avut vreme să-mi duc gîndul mai departe, nu era deloc plăcută o astfel de perspectivă, cînd a intrat Macavei.

— A ciripit ceva? s-a interesat el.

— Nimic, doar a guițat o dată ca un porc. Se crede tare, dar îi venim noi de hac.

— Olarule, te-am rugat să-l faci să vorbească, nu să-mi mînjești podeaua cu sînge. Cheamă sergentul să-l ducă la beci. La camera cinci.

S-a aplecat și el peste mine și mi-a aruncat un zîmbet răutăcios.

— Auzi, băi mulă, femeile au recunoscut că ești în solda imperialiștilor. Au mărturisit tot. De ce nu ești băiat cuminte să ne spui toată povestea?

Am dat din cap, ce tot doreau să afle de la mine? Ce povești, ce *americani*, ce-or fi ăia? Precis lumea se scrîntise, ba nu, nu mai eram în lume, eram dincolo de lume, eram în infernul unde chinurile veșnice sînt cele care stăpînesc. Mi-am spus că altă explicație nu-i, rătăcitorii sînt mesagerii iadului, apar din străfundurile pămîntului și-și înșfacă prăzile, după care se dedau la cazne nesfîrșite. A apărut sergentul, iată, mi-am zis, rătăcitorii sînt de fapt soldații disciplinați ai acestor seniori ai tenebrelor. M-a luat tîrîș către scările pe care urcasem, apoi m-a predat unor indivizi care aveau pe ei doar maieuri.

— De la to'ar'șu' Macavei, le-a spus el. Vine și dînsu' imediat.

M-au instalat pe un scaun cam incomod, pînă să mă dumiresc prea mult am simțit cum mîinile și picioarele îmi sînt prinse în curele, astfel încît să nu mă pot mișca. A apărut și Macavei la spectacol, însoțit de namila de Olaru. Mi-au prins pielea cu niște cîrlige de care spînzurau sîrme. Ce am încasat de la Olaru a fost micul dejun. Înțelegeam că acuma venea *prelucrarea* adevărată.

— De tine depinde cît stai aici, mi-a spus Macavei. Cum începi să vorbești, schimbăm tratamentul.

A făcut un semn cu capul peste umăr și s-a dat la o parte. Am simțit că iau foc, cîrligele acelea parcă-mi băgau șerpi pe sub piele. M-am speriat rău de tot și am prins să rag cum nu o mai făcusem niciodată. Mi-am umplut imediat nădragii, căutam să mă eliberez din strînsoare, dar toate eforturile mele s-au dovedit a fi inutile.

Apoi lucrurile s-au schimbat, parcă mă rupeam de realitate. Simțeam durerea, era de nedescris, dar parcă era altcineva în locul meu. Am leșinat de cîteva ori – atunci mă aduceau în simțiri cu o căldare de apă pe care mi-o azvîrleau peste față. În cele din urmă doar am simțit cum mă izbește apa, dar nu am mai fost în stare să deschid ochii. Am auzit vocea lui Macavei, parcă vorbea de dincolo de nori.

— Gata, că-l pierdem. Să-l vază un medic, să-l puie pe picioare și mîine să fie gata. Haide, Olarule, s-a făcut seară, poate prindem deschisă terasa de la Izvor, bem o bere și halim un mic...

Cineva m-a dezlegat, eram ca o cîrpă, nici măcar gînduri nu mai aveam. După care a venit negura. Cred că așa ar trebui să arate moartea. Un negru absolut. Fără gînduri, fără memorie, fără nimic.

M-am trezit pe un pat. Am încercat să deschid ochii, am simțit nisip sub pleoape, parcă cineva mi le cususe. O mînă s-a abătut peste fața mea. Nu o lovitură, mai degrabă o mîngîiere. O mînă de femeie, am gîndit. Am dat din cap și am gemut, fiecare mișcare îmi provoca dureri crunte.

— To'ar'șu' doctor! Se trezește!

Glasul venea ca dintr-o pernă, moale, încet și vătuit. Era o femeie. Apoi am auzit pași, mi-era teamă să mai încerc să deschid ochii.

— Mă auzi? Cu tine vorbesc, mă auzi? Era o voce bărbătească.

Niște degete butucănoase îmi pipăiau fața.

— Da, am spus.

De fapt am scos o hîrîială, gîtul mă ustura de parcă nu făcusem altceva decît să zbier toată viața.

— Să mai doarmă o zi.

Ceva m-a pișcat de braț și iarăși moartea m-a cuprins.

De cîteva ori s-a repetat episodul ăsta. Pînă cînd am fost în stare să deschid ochii și să articulez cîteva cuvinte. Am văzut-o pe fetișcana care anunța trezirea mea, apoi pe doctor, amîndoi erau îmbrăcați în alb, întreaga încăpere era albă de mă dureau ochii. Deja puteam să mă mișc fără să mai simt atît de intens durerea.

— Unde mă aflu? am întrebat.

— Ești la infirmerie, mi s-a răspuns.

Mă lămuriseră buștean.

— Am murit? Aici este infernul?

S-au privit amîndoi de parcă vorbisem în alte graiuri.

— Are accent de..., a început fata să vorbească.

— Taci! a oprit-o bărbatul, medicul acela care mă tot trimisese la somn. Ești proastă? Vrei să ai necazuri?

Fata și-a înghițit cuvintele și nu am mai aflat ce accent aveam.

— Ba, voi aveți accent, le-am spus.

— Lasă asta, a dat el din mînă. Cum te simți? Te doare ceva?

— Toate mă dor, doctore, am răspuns. Dar nu așa de rău ca ieri... Cîte zile am stat aici?

— O zi, două, ce importanță are? s-a eschivat. Curînd o să vină Macavei. Mai bine spune-i tot ce știi, altfel s-a zis cu dumneata. Nu mai ieși viu de aici. Și pentru ce? Pentru o himeră? Gîndește-te la tine, merită să mori pentru cai verzi pe pereți? Chiar crezi că poți să răstorni socialismul victorios? Crezi că poți înfrunta puterea populară?

Vorbea el, și parcă nu era el. Cuvintele sunau ca și cum le rostea altcineva pentru el. Oricum spunea numai parascovenii de neînțeles. Socialism victorios, ce putea să însemne? Un gînd începuse să-mi dea tîrcoale.

— Aici este Cetatea Bucureștilor? Adică sînt în cetate?

A deschis gura de cîteva ori, de parcă ar fi vrut să înghită ceva și nu ar fi reușit. Fata a scăpat ceva pe jos, am auzit un clinchet argintiu.

— Care cetate, băiete, aici este Bucureștiul... Ești pe Uranus, la Arsenal... Acuma vrei să faci pe prostul crezînd că o să scapi? Au mai încercat și alții și nu au reușit, ăștia se pricep să scoată orice de la oricine. Ai înțeles?

Bineînțeles că nu am priceput nimic. Ce însemna Uranus? Un loc din Cetate? Singura explicație pe care mi-o puteam da era că fusesem capturat de rătăcitori și dus în cetate. Iar aici toată lumea era nebună de legat. Bun, torturile nu mă nedumereau, era firesc să se poarte așa cu mine din pricina războiului. Dar ceea ce îmi cereau ei să spun nu avea nici o noimă. Nimic nu avea vreo noimă. Iată, am aflat în sfîrșit cum arată cetatea pe dinăuntru: plină de nebunie. Minți rătăcite, dorințe ireale, reacții absurde. Mai era ceva. Un lucru remarcabil: lumea aceea, așa tembelă cum era ea, reușise să reziste atît amar de vreme asalturilor noastre. Ceea ce se cheamă că nu erau și proști. Poți fi nebun, dar asta nu înseamnă că ești obligatoriu tîmpit.

Ceva mai tîrziu a venit Macavei. S-a așezat pe marginea patului, m-a privit cîteva momente fără să zică nimic, apoi, după ce medicul a ieșit din cameră, mi-a făcut cu ochiul:

— Ei, cum ne simțim astăzi? Sănătos, voios? Cu chef de viață? Acuma ți-ai adus aminte care-ți sînt complicii?

Am dat din cap a negare.

— Nu-i nimic, o să-ți aduci tu aminte... Peste o zi sau două intri din nou în fabrică. Mai gîndește-te...

M-a bătut ușor cu palma peste obraz și, după ce mi-a zîmbit, s-a dus la ale lui. Medicul a intrat imediat, probabil așteptase la ușă să se care Macavei. În încăperea în care mă aflam mai erau și alte paturi. Toate erau goale. Mă gîndeam că toate slujeau temnița în care intrasem. Faptul că erau goale însemna că nu prea aveau mușterii. Sau, dimpotrivă, aveau, dar eu eram un personaj extrem de important și care trebuia ținut singur. Dacă era să pun cap la cap toate cuvintele schimbate cu mine de cînd fusesem capturat, constatam cu ușurință că nimic nu se lega, toate sunau anapoda. Adică nu putusem să discut cu nimeni firesc. M-am gîndit la cele două femei, Mariana și Valentina. Erau și ele prinse, băgate în acest mecanism ciudat, chinuite să spună vrute și nevrute. Îmi strigase Macavei că mărturisiseră că sînt în solda imperialiștilor. Ce minunăție! Ori ăla mințea, ori muierile își pierduseră și ele dreapta judecată și născociseră cam ce doriseră cretinii ăștia să audă. La urma urmei, de ce nu? Adică eu de ce nu aș face la fel? Scap de cafteală, după care mai vedem.

L-am rugat pe medic să-l cheme pe *to'ar'șu'* (asta era o chestie în loc de „stăpîne" sau de „boieria voastră") Macavei. Eram gata să spun tot. A apărut în nici un minut (ori temnița se micșorase, ori așteptase pe afară, convins că aveam să mă fac „băiat cuminte").

— Am să spun tot, dar nu am cum să scriu.

I-am arătat mîinile bandajate, îmi făcuseră ei ceva la degete de mă acoperise medicul cu atîtea cîrpe. A zis Macavei că nu-i nimica, o să scrie ei și eu iscălesc la urmă, cînd s-o putea (chiar așa, cînd s-o putea?). L-a chemat pe unu' Grefieru'.

— Să vie Grefieru' cu toc și mesuță să ia o declarație.

Am înțeles apoi că nu-l chema așa. Grefier era cel care mîzgălea hîrtia. Am dat din umeri, deja începeam să mă obișnuiesc cu ciudățeniile lor, ba îi chema ca pe un meșteșug cînd nu aveau nici unul, ba îi striga după meșteșug atunci cînd aveau de fapt nume de oameni. În fine, s-a așezat grefierul pe partea cealaltă a patului, iar Macavei, după ce și-a scos haina și a atîrnat-o de un cuier (de care mai spînzurau niște sticle cu capul în jos), și-a tras un scaun și s-a așezat la căpătîiul meu.

— Bagă! mi-a poruncit el. Tu încă nu scrii nimic, i-a spus grefierului.

— Sînt în solda imperialiștilor..., am început. Am fost plătit de americani să răstorn socialismul victorios după ce înfrîngeam puterea populară. Scopul nostru era să intrăm în... București, să luăm Arsenalul de pe Uranus, iar complici îmi erau (Pe cine să bag în găleată? Ia să vedem...) Grigore a' lu' Pulifrici, Fornăilă, Găozaru', Trei Pîini, Pizdelea...

Ăștia erau căpeteniile mele, ce alte nume aș fi putut să le dau dacă nu cunoșteam pe nimeni? M-am oprit văzînd expresia lui Macavei. Se înroșise tot.

— Îți bați joc de mine!? Altaru' și biserica mă-tii de liftă, te omor, mă, nu mai ieși viu de aici, nu mai ieși deloc de aici, te bag în *acid* de viu și te dau la canal, soarele și cerul tău de trădător!

Zbiera la un lat de palmă de fața mea. Apoi s-a oprit brusc și s-a uitat la grefier, care, cu fața în pămînt, părea înfricoșat de moarte.

— Ia-ți catrafusele și tunde-o de aici, i-a spus Macavei pe un ton potolit.

După care s-a ridicat în picioare, și-a pus haina peste umeri.

— Te crezi șmecher, așa-i? Mă chemi să faci mișto de mine? Am să te omor cu mîna mea. Crezi că mă oprește legea? Mă piș pe ea de lege, aici eu sînt legea! Să vie americanii să te scoată de aici, o să crăpi ca un vierme dintr-un măr pus la copt în sobă, ți-o garantez, eu, tovarășul Macavei.

După ce a plecat, a venit medicul. Se vedea că trăsese cu urechea la toată scena, abia se ținea să nu rîdă.

— Dom'le, nu știu ce hram porți, dar trebuie să fii ori tare ca stînca, ori inconștient. Nimeni nu l-a *făcut* astfel pe to'ar'șu' Macavei. Îmi vine să rîd, dar trebuie să-ți spun că o să te omoare dacă o să continui așa. Crezi că merită?

— Doctore, i-am spus, nu vreau să mor. Cine și-ar dori așa ceva? Dar nu înțeleg ce vor ăștia de la mine. Doctore, eu nu sînt din lumea asta.

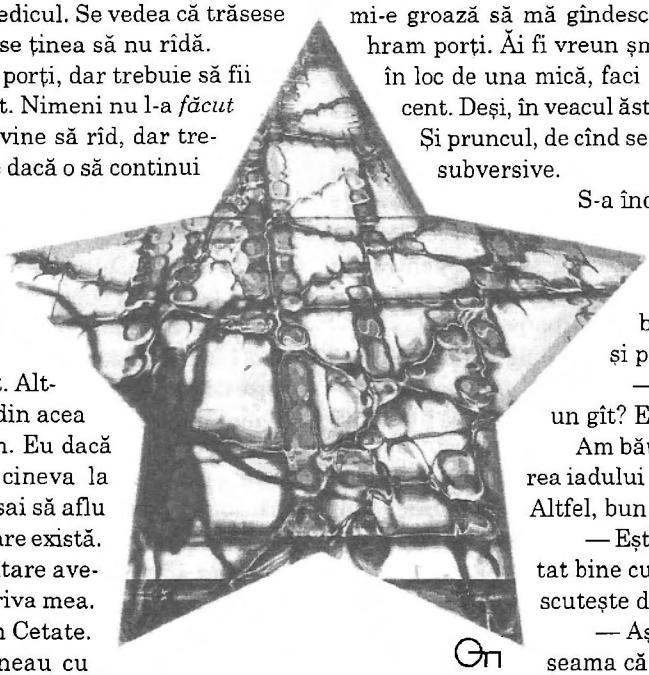

Eram, mărturisesc, speriat. Altfel, de unde gîndul că nu eram din acea lume? Chiar mă simțeam străin. Eu dacă dădeam poruncă să pună pe cineva la cazne era pentru că trebuia musai să aflu ceva. Adică ceva palpabil, ceva care există. Bunăoară unde și-a îngropat cutare averea. Sau ce uneltiri se fac împotriva mea. Sau dacă e în legătură cu cei din Cetate. Chestii concrete. Or, ăștia veneau cu aiureli de care nu mai auzisem: americani, imperialiști, socialism victorios. Ce doreau de la mine? Medicul m-a privit de parcă nu m-ar fi înțeles.

— Ce vrei să spui? Nu ești de pe lumea asta? A mai zis unul așa ceva acum vreo două mii de ani și a sfîrșit-o rău. I-adevărat că acuma unii se închină la el pe șest, dar asta nu-l aduce înapoi și nici nu cred că îi mai pasă. Io cred că vrei să simulezi nebunia. Ți-ai ales o tactică greșită, pentru ei nebunia nu există.

Se așezase pe scaunul pe care stătuse Macavei. Părea un om blajin; fața rotundă, ochii un pic bulbucați, o mustăcioară tunsă scurt, halatul încheiat neglijent. Ușor dezordonat, degete groase, cu unghiile curate, fruntea mereu încrețită a mirare. Am încercat să-l prind de halat, bandajele nu mi-au dat voie, am zgreptănat aerul.

— Și eu am pus la chinuri oameni, i-am mărturisit. Dar nu mi-am bătut joc. Ca atunci cînd te duci la vînătoare de cîini. Tu ai kalașnikovul, ei au libertatea de a alerga. Sau ca într-un joc, doctore. Dar la ăștia nu am văzut decît plăcerea de a pune la cazne. Cică vor să le spun tot felul de prostii. Și, dacă vorbesc pe limba lor, tot ei fac pe supărații. De aia zic eu că nu sînt de pe aici. Nu sînt din lumea asta, înțelegi?

Ce să înțeleagă? Cum m-aș fi simțit eu dacă, într-o zi, calul mi-ar fi spus că nu mai are chef să-l călăresc și că ar pofti la o iapă în călduri sau la o iesle plină? „Stăpîne, știi, cred că astăzi am poftă să stau tolănit în grajd, poate mai pe după-amiază o să alergăm un pic, ce zici?" S-a scărpinat în creștetul capului doctorul.

— Poate că o fi așa cum zici, dar acuma ești aici, și asta nu ai cum să o negi. Mîine sau poimîine intri în malaxor și Macavei te trimite pe *veșnicele plaiuri ale vînătoarei*. Te-au prins cu armă asupra ta, este limpede. Nici măcar nu îi interesează cum te cheamă. Aci, pe fișa dumitale, scrie „Suspectu' număru' 17". Asta ești acuma, un suspect de crimă, de fapt nici măcar suspect, este o formă de a completa hîrțoagele, doar formularele mai păstrează aparența normalității, pentru ei ești deja dovedit contrarevoluționar. Doar că trebuie să spui cu cine ești în cîrdășie. Asta vor să afle. Mă rog, matale ai început să îndrugi verzi și uscate, chestii cu pulifrici și cu pizdéle, normal că m-a umflat rîsul, dar Macavei are un simț al umorului aparte, s-ar putea, adică este sigur, din gluma asta o să ți se tragă ponoase la care mi-e groază să mă gîndesc. De aia ziceam că nu știu ce hram porți. Ăi fi vreun șmecher care are o rocadă mare în loc de una mică, faci pe nebunul, ori chiar ești inocent. Deși, în veacul ăsta, cine dracu' mai este inocent? Și pruncul, de cînd se naște, poate fi bănuit de jocuri subversive.

S-a îndreptat către un dulap metalic și a scos din el o butelcă întunecată. A tras o duscă, s-a strîmbat de parcă ar fi băut pucioasă, apoi m-a îmbiat și pe mine:

— Ce mai contează acuma, vrei un gît? Este spirt distilat de mine.

Am băut și m-am înecat, toată putoarea iadului părea să fi clocotit în sticla aia. Altfel, bun rachiul.

— Ești singura persoană care s-a purtat bine cu mine, doctore. Dar asta nu te scutește de sminteală nici pe domnia ta.

— Așa, că bine le spui. Nu ți-ai dat seama că și eu sînt prizonier aici?

— Cum așa, to'ar'șu' doctor? Bag seama că numai pe mine m-au pus la chinuri, domnia ta ești întreg și curat ca lacrima.

A mai tras un gît din sticla aceea *borcănată*, după care, minute în șir, s-a holbat în gol.

— Vrei o muiere? m-a întrebat surprinzător. Aranjez cu Mili, asistenta, să-ți facă tot *tacîmul*. E fată bună de altfel, ce zici?

Ce puteam să zic? Am dat din umeri.

— Ai pomenit despre nume, doctore. Vrei să afli cum îmi zice?

I-am spus numele meu. A prins să rîdă. A rîs pînă s-a înecat. Ce măciuca mea îi spusesem atît de comic? Apoi a venit Mili.

A trebuit să părăsesc curînd infirmeria. Mi-a părut rău – chiar dacă trebuia să stau doar în pat, era bine acolo. Fără cafteală. Nimic pe lumea asta nu ține veșnic, am oftat. Adevărat, nici lucrurile rele nu țin o veșnicie. Dar parcă acestea sînt mai multe decît cele bune. Au venit doi indivizi, păreau a fi din aceeași tagmă cu Macavei, dar... altfel. Haine mai fine. Apucături mai fine. M-au condus într-o curte interioară, vedeam pentru prima dată cerul de cînd intrasem în Cetate. Mă rog, în București. Era învolburat, dar pe alocuri se zăreau crîmpeie de albastru. Incredibil de albastru.

— Cred că s-a zis cu ploile, a comentat unul dintre ei.

— Da, de acuma vine primăvara, i-a răspuns celălalt.

M-au vîrît într-un automobil negru. Scaune moi, de piele maro. Tavan jos, capitonat cu o pînză catifelată.

— La sediu, i-a poruncit șoferului cel care spusese că vine primăvara.

Iată Cetatea! Am ieșit din curtea interioară pe o uliță largă. Puhoi de omenire se agita de colo-colo. Mașini care vîjîiau pe lîngă noi. Case pline de fală străjuiau ulițele pe care alergam. Mi se părea atît de frumos! Cu oamenii aceia

care mișunau pretutindeni. Erau și steaguri aninate la răspîntii, steaguri în trei culori, dar și steaguri roșii cu un desen pe mijloc. Un ciocan peste o seceră. Și niște spice de grîu. Și toate aveau atîrnate de ele panglici negre. Ca și cum Cetatea sărbătorea ceva. Chiar am întrebat:

— E vreo sărbătoare?

Ăia doi s-au făcut că nu mă aud și nu am mai spus nimic. În cele din urmă am ajuns la destinație. O clădire uriașă, am pătruns cu automobil cu tot printre niște porți de metal. Altă curte interioară, soldați în uniforme căcănii, cu kalașnikoave pe umăr, frumos aliniați. Am tras în spatele lor, m-au scos din mașină și m-au condus în clădire. Coridoare largi, luminate, covoare pe jos. Era un fel de palat. Toate figurile celor pe care îi întîlneam păreau mohorîte, de parcă aveau dureri de mațe. Am coborît scări (iarăși scări?) și m-au băgat într-o cameră. Mă gîndeam că o s-o iau de la capăt, o să apară Macavei sau unul ca el și o să-mi ceară să-i spun despre complici și alte asemenea bazaconii. În cameră era un cetățean care răsfoia o carte. La apariția mea a închis cartea și s-a ridicat de pe scaunul pe care șezuse.

— El este? a întrebat.

După care, fără să aștepte răspuns, i-a expediat pe cei doi.

— Să vie Marinescu la mine, a adăugat.

M-a măsurat din cap pînă în picioare. Era mai scund decît mine, dar bine legat. Avea părul ondulat, ochii vioi și buzele groase, de om căruia îi place traiul bun și știe să trăiască din plin orice clipă.

— Și zici că te cheamă...?

I-am spus numele.

— He, he, a rîs el. Stai jos. Vrei o cafea? Ceva de băut? Trimit plantonul să aducă numaidecît.

N-am apucat să zic nimic, a tîrîit dintr-o sonerie, a apărut un soldat.

— Votcă și cafele, a poruncit. Și găsiți-l pe Marinescu odată! Eu trebuie să plec la *funeralii*.

Ca prin farmec au apărut pe masă cești micuțe, un ibric, o sticlă babană cu alcool și pahare.

— Ia de bea, m-a invitat. Nu ești prea vorbăreț, așa-i?

Nici nu aveam cum să fiu vorbăreț. Despre ce să discutăm? Mă așteptam să apară vreun zbir care să mă încingă. Ăsta se comporta anormal. Mă trata cu băutură. Vorbea liniștit, puțin îi păsa dacă avusesem de gînd să răstorn socialismul sau dacă aveam complici.

— Ia zi, m-a întrebat mai apoi, ai fost vreodată la Moscova?

Am dat din cap că nu.

— De unde ești de fel? Din Basarabia? Din Bucovina?

Un interogatoriu. Altfel decît celelalte. Cu cafea și *votcă*. Și prăjiturele rînduite atent pe o strachină întinsă. I-am spus că nu sînt nici din Basarabia, și nici din Bucovina. În cameră a intrat cel numit Marinescu. Era bătrîn, sau doar așa mi se părea mie, un om cu părul aproape alb. Și chipul îi era alb. Părea un fel de zeu coborît din întîmplare pe Pămînt și rătăcit prin acele cotloane.

S-au șușotit între ei o vreme, timp în care eu am tot umblat pe la sticla aceea cu tărie. După ce s-au săturat să tot șopocăiască aruncînd priviri furișe către mine, scundacul s-a îndreptat spre ușă.

— Marinescule, ciocu' mic, a spus el din prag. Poate că iese ceva de aici. Ori ne facem oameni, ori...

N-a mai zis ce urma dacă nu se făceau oameni. S-a dus la *funeralii*. La sărbătoarea aia sau ce-o fi fost. Că nu degeaba atîrnaseră prapurii la răspîntii. Eu, dacă hotăram să fie bal, la fel făceam. Întindeam steaguri, covoare colorate pe garduri și toate satele mele petreceau. Pileală, haleală, muieri, cîte o execuție sau doar o biciuială, după cum se nimerea.

— Și zici că te cheamă *Stalin*? m-a întrebat Marinescu, după ce am rămas singuri și după ce a mirosit sticla de votcă.

— Așa-mi zice lumea, domnule. Altfel, taica, atunci cînd m-a făcut, nu prea l-a interesat numele meu. Avea el să-mi pună un nume după ce ar fi văzut ce fel de fecior oi fi. S-a nimerit să fie ăsta. Cică a fost un mare conducător de oști în vechime, iar eu, de mic, am avut îndemînarea să conduc cetele.

— Bine, așa o fi. Știi ce este un *magnetofon*?

I-am răspuns că nu știam. A scos dintr-un dulap o sculă ciudată, cu două roate pe care se înfășura o pamblică. A grohăit de cîteva ori într-un băț negru, după care pamblica s-a răsucit și am auzit sunetele scoase de el din niște cutii mari.

— Ă, cum e? Deșteaptă invenție, așa-i? Am înțeles că nu prea te îndemni cu scrisul. O să-mi povestești totul, de la început, doar o să vorbești, și cuvintele tale o să rămînă... Aici.

Mi-a potrivit bățul – microfonul, îi spunea el – în dreptul gurii și am făcut cîteva probe. M-am minunat ascultîndu-mi cuvintele. Nu era vocea mea, i-am și spus asta, iar Marinescu a prins a rîde. Apoi mi-a poruncit să încep povestea.

— De unde să încep? am întrebat.

— De unde poftești, cînd nu am să pricep o să te întrerup, mi-a spus și și-a aprins o țigară.

„Sînt Stalin, fiul lui Iurie și al lui Elena. M-am născut lîngă Cetatea Bucureștilor în anul 2190 după stilul vechi..."

Am vorbit ore în șir. Uneori Marinescu mă punea să reiau anumite pasaje. De exemplu, m-a pus să-i povestesc din nou despre războiul cel mare, ăla care ne rupsese de Cetate. De ce ne revoltaserăm, cine ne ridicase frunțile din țărînă și așa mai departe. Sau m-a pus să reiau pasajul cu drumul prin tunel. De la Sfarog pînă sub Casa Poporului. Pe unde intrasem, unde era ograda lui Sfarog, cine erau Valentina și Mariana și așa mai departe. Chiar îl împușcasem pe Sfarog? Așa de mînios eram? Și ce era Casa Poporului? Pe unde venea asta?

Uneori oprea magnetofonul, chema plantonul și cerea de-ale gurii. Votcă nu mi-a mai dat după ce am terminat sticla. În schimb, m-a umflat cu cafea. M-a pus să-i desenez, pe o hartă ciudată, unde era Casa Poporului. Nu prea mă descurcam să citesc astfel de lucruri, am pus și eu deștiul pe acolo pe unde am crezut că ar fi trebuit să fie.

Într-un tîrziu a apărut individul de m-a întîmpinat întîia dată.

— Cum a fost, Nicule? s-a interesat Marinescu.

— Cum să fie, așa cum ne-am așteptat. Ai aflat ceva de la ăsta?

Ăsta eram eu, am dedus. S-au tras mai într-o parte și iar s-au pus pe șoptite. De data asta au vorbit mai puțin.

— Gata, a zis Nicu, ne oprim acuma, o să continuăm mîine. Tu, mi-a spus, o să dormi aici. Aranjez eu totul, a continuat el, văzînd că Marinescu dă să adauge ceva. Îl ținem aici și vedem mîine ce o să facem mai departe.

Așa că m-am întins pe o canapea și am adormit bușteau. M-am trezit dimineață cu capul greu și cu o sete înfiorătoare. Lîngă mine stătea un soldat, un rătăcitor, avea și el un kalașnikov pe care îl ținea ațintit către mine.

— Dă *fierul* ăla la o parte, i-am spus. Să nu te rănești.

— Să nu miști, m-a avertizat. Am ordin să trag!

— Atunci, ce să fac, pot să mă cac pe canapea?

N-am apucat să mai zic nimica, ușa s-a deschis și a intrat Marinescu. L-a expediat pe soldat, după care mi-a făcut semn să mă ridic. Aveam nevoie de ceva? I-am spus ce mă durea și s-a încruntat.

— Abține-te, o să plecăm de aici.

Am fost scos din cameră, de data asta m-au legat la ochi, m-au tot răsucit pe coridoare, în cele din urmă am prins a coborî scări. Apoi iarăși ne-am învîrtit prin tot felul de tainițe, simțeam aer umed și greu, pentru o clipă mi-a trecut prin minte că mă vor duce la tunelul care iese din Cetate. Am alungat gîndul ca fiind absurd. Dar, mi-am zis, ce nu este absurd în toată istoria asta?

Am ajuns într-o sală mare, mi-am dat seama după ecoul pașilor. Am auzit cîteva voci, l-am recunoscut pe ăla mărunțelu' de îl chema Nicu sau Nicolae. Îi zicea lui Marinescu să fie atent că și alții vor să pună gheara pe putere. N-ar fi mai bine să mă facă scăpat și să-și încerce soldații *tirul* pe mine? Nu, zicea Marinescu, istoria mea, așa de incredibilă, ascundea o taină de care ei se puteau folosi.

Am fost urcat într-o mașină și am pornit la drum. De bună seamă că ieșisem de sub pămînt, am simțit pe față arsura soarelui. Am mers așa, legat la ochi, timp fără măsură. De două sau de trei ori am și ațipit. Apoi mașina s-a oprit, m-au dat jos și m-au condus pe un drum de pămînt, simțeam bolovani sub tălpile bocancilor. M-am împiedicat de cîteva trepte care duceau pe prispa unei case, o ușă a scîrțîit în fața mea, m-au împins înăuntru și careva mi-a scos eșarfa neagră ce-mi acoperise vederea. Eram într-o odaie mică, de gospodărie sărmană. Imediat a intrat în cameră și Marinescu, pe afară rămăseseră soldații, mișunau prin ograda aceea pe care o zăream prin geamurile murdare.

Am stat acolo cîteva luni, pînă vara a izbucnit bolnavă peste tot cuprinsul. În fiecare zi povesteam despre mine și despre satele mele. Dar mai ales povesteam despre lucruri care fuseseră demult. Asta îi interesa în mod deosebit. Să le zic ce fusese înainte. Și am tot istorisit... Pe la jumătatea verii, Marinescu a plecat. Am rămas pe mîna soldaților. Nu aveam nici o treabă cu ei și nici ei cu mine. Aveam voie să ies în ogradă, să stau la soare, îmi dădeau țigări, de haleală, și uneori mai și pileam cîte ceva. Un vin sau o țuică, ce se nimerea.

Apoi a venit toamna și, ceva mai tîrziu decît m-aș fi așteptat, iarna. A și nins un pic, dar era atît de ciudat... Nu ne-a îngropat zăpada, așa cum ar fi trebuit. Și a trecut anul. Și încă un an. Și încă un an...

Nimic nu se schimba în afară de mutrele soldaților. Stăteau cîteva luni, abia apucam să mă obișnuiesc cu ei, după care apăreau alții. Deja mă resemnasem cu existența mea. Nu se punea problema să fug, eram prea bine păzit. Și apoi, unde să mă fi dus? Locurile îmi erau străine. Eram înconjurat de munți.

Gata, îmi spuneam, aici o să crăp. Într-o lume absurdă, departe de casă. Chiar așa, unde îmi era casa? Sau, mai bine zis, *cînd* îmi va fi casa? Pentru că, oricît de ciudat ar fi părut, înțelesesem de la Marinescu un lucru. Anul în care fusesem capturat nu se potrivea cu ce știam eu. Ziceau că este 1964. Ca și cum, printr-un miracol, aș fi coborît în timp. O vreme am pus asta pe seama smintelii celor din Cetate, erau nebuni cu desăvîrșire. Dar, o dată ce anii se scurgeau, am ajuns să cred și eu tîmpenia asta. Așa că am trăit din 1964 o nouă viață.

Mda, povestea mea se cam apropie de sfîrșit. Nu de sfîrșitul acela pe care l-am tot bănuit și așteptat o vreme: un glonte în ceafă. (Acuma, la mulți, foarte mulți ani de la acele evenimente, îmi spun că singura pavăză în calea unui eventual glonț care să pună capăt existenței mele au fost resemnarea și nepăsarea. Sună cam ciudat, este greu de explicat, dar așa simt, nepăsarea pentru ziua de mîine m-a salvat. Pentru că, nu-i așa, trăiam în afara timpului meu. Viața mea de țăran prost și suspicios, dar viclean și dotat cu ceva isteține, fusese scoasă la un moment dat de pe făgașul ei. Poate din clipa în care intrasem în ograda lui Sfarog. Poate din clipa în care mă tăvălisem cu Valentina. Sau fusese Mariana? Sau se întîmplase din momentul în care coborîsem cu cele două muieri în hrubele lui Sfarog. M-am gîndit multă vreme și am căutat să descopăr ruptura, pragul pe care îl trecusem fără să bag de seamă în lumea aceea nebună. Nu am reușit să-mi dau un răspuns clar, limpede. Dacă stabileam un moment în timp pentru *trecere*, pe dată apăreau argumente care îmi demonstrau că, tot atît de bine, s-ar fi putut să mă înșel. Ani buni, zeci de ani, m-am învîrtit în jurul cozii precum un cîine abia rănit la vînătoare. De fapt, în tot acest timp m-am învîrtit prin labirintul în care intrasem o dată ce făcusem primul pas în ograda blestematului de Sfarog. Iar ieșirea din acel labirint fusese aparentă, fusese mai degrabă o iluzie. În fine, ar fi multe de discutat despre asta, poate cu altă ocazie.)

Practic nu mai am ce să povestesc. Nimic interesant nu s-a mai întîmplat cu mine. După un număr oarecare de ani, am fost eliberat. Am primit și acte care atestau existența mea oficială, ba am făcut și o școală unde am învățat buchiile și o meserie. Iar piticul acela, prieten cu Marinescu, a ajuns boier mare. Bineînțeles că am flecărit cu tot felul de oameni despre cum ajunsesem să fiu cine eram. Și m-au băgat la balamuc de două sau de trei ori. Asta m-a mai calmat. Și așa am ajuns om în rîndul lumii, cum se spune pe aici. Am ajuns un strungar bun, am căpătat și o muiere care mi-a turnat trei plozi. Și o casă am căpătat, un apartament la bloc. Unde credeți, chiar în Drumul Taberei.

Mda, mă plimb pe la stadionul Ghencea și, o dată ce trec de linia de tramvai, înspre Domnești, încep să recunosc locurile. Și unde acuma sînt serele a fost, va fi (cine știe oare?) ograda lui Sfarog. Acolo s-ar putea să existe o gaură în pămînt care să mă ducă înapoi, acasă. În fine, ce ar mai fi de zis? Casa Poporului. Da, există, o știe toată lumea. Au ridicat-o acolo unde am bănuit eu că ar trebui să fie, acolo unde am pus degetul pe hartă. Acolo, pe treptele ei, a fost executat piticul. Nicolae. Marele Boier. Atunci, în 1989. O singură dată am intrat în căsoiul acela, în zilele cețoase din decembrie. Am coborît în pivnițele mari și întortocheate. În sinea mea doream să găsesc un semn, poate tunelul acela pe care nu-l străbătusem pînă la capăt. N-am găsit nimica. Și, sincer să fiu, nici nu mi-a păsat. Poate că nu am căutat cum trebuie. În fond ce importanță mai are? Nici una, zic eu. Poate cineva să spună altfel? ●

Rudi Kvala

n. 1960, București

prezent (sub numele Marian Truță) în *Almanahul Anticipația* - edițiile 1987, 1988, 1996, 1998

premiul Romcon 1986 pentru schiță („Noapte bună, Tereza")

premiul Uniunii Scriitorilor la Romcon 1987 (pt. povestirea „Început de anotimp ploios la Ezary")

premiul fanilor la Romcon 1990 (pt. schița „Johnny și caracatița")

MIHAI CHIRILOV
Specific coreean

Ce-o fi fost în capul meu atunci cînd am inaugurat această rubrica de cinema explorînd universul otrăvit al lui Takashi Miike? Ce alt cineast i-ar putea ține piept cu egal aplomb, acum, că am plasat ștacheta atît de sus? Unde aveam să mai găsesc eu agitatori la fel de inspirați și de voioși, dispuși să te facă țăndări și să-ți mai și placă senzația?

Cel mai la îndemînă mi-ar fi fost un PS extins la articolul precedent, pentru că, de cînd am vorbit ultima oară despre el, cineastul japonez a mai asamblat doua torpile pe care le-a trimis în mare viteză la festivaluri: una la Cannes, una la Veneția. Dar asta ar fi însemnat să trec cu vederea cel mai serios contracandidat actual la gloria dementă a lui Miike: cinematografia coreeană. Sud-coreeană, să fim bine înțeleși. Nu voi insista pe detaliile istorice în urma cărora Coreea-mamă s-a spart în două, iar România predecembristă s-a ales cu un potop de filme nord-coreene, unul mai comunist-„idilic" decît altul. Și nici pe cele care au aruncat sudul Coreei în plină dictatură militară pînă în 1993, lăsîndu-l plin de cicatrice mentale. Nu de alta, dar sînt ageamiu într-ale istoriei, iar filmele o fac deja, cu vîrf și îndesat – și e mult mai confortabil să înveți istorie prin filme decît din manuale, alternative sau nu.

De pildă, *Silmido* (2003) – este cel mai mare succes comercial în Coreea de Sud, cumulînd pînă-n prezent peste 10 milioane de spectatori. Foarte lungă, vag hollywoodiană în spirit și nici o secundă plictisitoare, această intensă și controversată docudramă scoate de la sertar – unde a fost ținut la secret mai bine de 30 de ani – un incident care ar fi putut schimba istoria Coreei: uciderea președintelui Coreei de Nord de către un comando de pușcăriași sudiști instruiți într-o tabără specială. În ultima clipă însă, s-a preferat varianta negocierilor diplomate, semnîndu-se în același timp actul de sacrificare a soldaților instruiți. Care soldați se revoltă, îi omoară pe paznici, părăsesc tabăra izolată și pleacă la oraș la volanul unui autobuz plin de civili luați ostatici. Finalul e sfîșietor și-aproape că ajungi să-i consideri pe sudiști la fel de odioși ca nordiștii comuniști.

Memories of Murder (2003) – imens succes de critică și relativ de public, e inspirat de cazul real al unui criminal în serie (primul „cu acte în regulă" din istoria Coreei de Sud) care între 1986 și 1991 a violat și a ucis zeci de fete într-o provincie rurală din apropierea Seul-ului, dar care nu a fost găsit niciodată. Acțiunea filmului acoperă doar ancheta desfășurată de-a lungul primului an, concentrîndu-se pe eforturile echipei mixte (polițiștii locali împreună cu ofițerul de la centru) de a găsi dovezi și a interoga suspecți. Subiectul – sumbru și delicat – lasă loc totuși umorului, datorat îndeosebi ciocnirilor dintre mentalitățile celor două categorii de investigatori, emoției pure, dar privilegiază și șocurile viscerale. Undeva în această combinație improbabilă stau originalitatea, curajul și prospețimea cinematografiei sud-coreene. Atunci cînd crezi că vezi un thriller, te trezești în comedie neagră; cînd dai să rîzi mai abitir, aluneci în melodramă, iar cînd dai să-ți ștergi o lacrimă, ești împroșcat cu sînge și scuturat în scaun. Această schizofrenie a genurilor ascunde, de cele mai multe ori, o rană deschisă sau fantome din trecut, cum nu se poate mai reale: în cazul lui *Memories of Murder*, faptul că indivizii implicați, polițiști, suspecți și victime, sînt cu toții prizonierii vremurilor în care Coreea era guvernată de dictatură și de legea marțială. La fel în *Joint Security Area*, de Park Chanwook, megahit de box-office și deschizător de Berlinală în 2000: un splendid action thriller

rudă cu *Rashomon* și *No Man's Land*, despre prietenia posibilă dintre cîțiva paznici la granița dintre Nord și Sud, între care, dacă stai s-asculți ce zice Istoria, n-ar trebui să existe decît o ură automată și feroce.

În cazul lui *Save the Green Planet* (2003), schizofrenia de care vorbeam e mai acută – și înțelegi de ce filmul n-a fost un succes de public. E o comedie kamikaze care ia durerea și nebunia în serios, iar ție, ca spectator nevinovat, ți se cere să te identifici cu un criminal bîntuit de viziuni paranoice, care răpește un megaindustriaș și-l torturează, ferm convins că are de-a face cu un extraterestru venit de pe Andromeda pentru a pregăti o invazie. Șocul final e că eroul are dreptate, și nu face decît să reflecte perfect frustrările adolescenților de orice fel, inadaptarea și dorința lor de a salva sau schimba. Nu întîmplător, *Save the Green Planet* se bucură deja de reputația unui obiect de cult, iar cei mai devotați dintre devotați vin la proiecții îmbrăcați în costumele eroilor din film. După cum subiect de cult, mai ales în Vest, este și Kim Ki-duk, cel mai inventiv și mai prolific cineast sud-coreean, ale cărui filme au în centrul acțiunii tot figuri de inadaptați certați cu lumea și cu societatea – aidoma eroului din *The Coast Guard* (2003), o alegorie cu accente de critică socială despre un caporal fanatic care nu se poate obișnui cu gîndul că a fost dat afară din armată și o ia razna.

Desigur că poți să faci pe prostul și să reduci majoritatea filmelor sud-coreene recente la un concentrat deseori indigest de sex și violență, prin care nu transpare nimic altceva decît dorința de a șoca. Ceea ce voi face în continuare, pentru că, așa cum am spus, sînt un ageamiu într-ale istoriei și, oricît de bine mi-ar explica cineva ceva, s-ar putea să nu văd decît gleznele secerate pe sub apă, ca-n *Sympathy for Mr. Vengeance*, sau caracatița vie înghițită de eroul à la Monte Cristo din *Oldboy*, ambele în regia aceluiași obsedat de vendetta care e Park Chan-wook. Cu cît mai gratuită scena, cu atît mai satisfăcătoare. Ce mai contează că-i brutal de nihilistă, de vreme ce are o vervă coșmarescă? Dar, chiar și din acest unghi fals și reductiv, filmele sud-coreene ies bine. Există o fascinație atît de contagioasă în povestea de dragoste – recunosc, manipulativă, grotescă, dar teribil de emoționantă – dintre o handicapată și violatorul ei (*Oasis*, 2002), încît nu-i bai dacă nu extrapolezi și vezi în *Oasis* un film „despre granițe", granița dintre noi și ceilalți, granița dintre normali (Sudul, din nou...) și handicapați (Nordul, sau poate că depinde de unde privești lucrurile). Există o teroare atît de genuină și de stilată în jocul de-a șoarecele și pisica dintre două surori și mama lor vitregă în *A Tale of Two Sisters* (2003), încît nu-ți mai trece prin cap că fantoma mamei adevărate ar putea însemna și altceva decît un țipăt scurt pe care-l slobozești necontrolat. Există atîta răceală antonioniană în scenele de sex din *Desire* (2002), încît poți răsufla ușurat: acum știi cum se împreunează extratereștrii. Există însă atîta intensitate în cele adultere din *Nevasta avocatului* (2003), încît te întrebi, pe bună dreptate, de ce a început să se predea sexul în liceele sud-coreene. Judecînd după acest film și majoritatea celor sumar descrise aici, nu prea mai au ce învăța. Cît despre infama relație sado-maso dintre o prostituată mută și un polițist sinucigaș, e bine de știut că filmul cu pricina se cheamă *The Isle* (2000) – pentru că, altminteri, toate lumea se referă la el ca la „filmul cu cîrligele", depășind reputația altei etichete celebre, lipite pe *Ultimul tango la Paris*: „filmul cu untul". Și cred că v-am antrenat destul imaginația pînă aici ca să vă dați seama că respectivele cîrlige nu-s pentru pește, ci pentru chestiuni mai puțin ortodoxe. Așa, gen Miike... ●

Mihai Chirilov

n. 1972, Tulcea
critic de film
curator al Festivalului de Film Britanic;
director artistic al Festivalului Internațional de Film Transilvania;
membru în juriul FIPRESCI al festivalurilor de la Hong Kong (2000) și Göteborg (2003)
coautor (împreună cu Ștefan Bălan și Alex. Leo Șerban) al cărții *Lars von Trier: filmele, femeile, fantomele* (Ideea Design & Print, 2004)

BOGDAN GHEORGHIU

Gothic 2 – Fără scut, în realitatea virtuală

RPG-ul e, aproape sigur, genul de joc cu cel mai mare potențial de a transforma entertainment-ul electronic într-o a opta și cea mai completă artă. S-ar putea zice că adventure-ul e mai aproape de statutul ăsta. Dar toate argumentele în favoarea unei asemenea afirmații sînt pînă la urmă contra ei, pentru că ceea ce face jocurile pe computer (și consolă) o artă cu posibilitatea de a fi recunoscută în viitor e tocmai interactivitatea, imersiunea dincolo de creația autorului, prin identificare cu personajul, decizie, liber arbitru, non-liniaritate. Adică exact ceea ce adventure-ul are la nivel minim, el fiind mai degrabă un amestec cuminte de film cu literatură și provocări de logică, artistic prin folosirea unor mijloace împrumutate. RPG, adică Role Playing Game, înseamnă tot ce implică asta. Personaj unic, dezvoltabil liber, acțiuni care influențează lumea din jur, interacțiuni libere cu alte personaje, dialog și evenimente care influențează povestea, oportunități de care poți profita sau pe care le poți rata și încă atîtea altele care, lucrate cu cap și bun simț estetic de către producători, pot face jucătorul să se simtă cu adevărat „acolo".

Am vorbit atît de mult și de laudativ despre RPG-uri pentru că *Gothic 2* este, în felul lui, un reprezentant al genului. Al doilea prezentat în revistă, nu la fel de complex și nu la fel de RPG ca *Planescape Torment*, dar mai accesibil și făcut cu mai multă atenție pentru senzația de confundare cu personajul prin mijloace specifice genului și mai ales tehnicii. Nu e un joc plin de statistici, fișe de inventar, tipuri de obiecte și calcule de luptă. De fapt e foarte simplificat ca set de reguli, în așa fel încît evoluția personajului să se facă aproape natural. La asta contribuie și grafica 3D, moștenită de la primul *Gothic* (ceea ce o face să arate învechit, dar decent), care a fost, la vremea lui, unul dintre primele RPG-uri care au renunțat la convenționalul la care obliga 2D-ul. Nu e 3D doar de dragul graficii. *Gothic 2* folosește, chiar mai mult ca primul, posibilitățile date jucătorului de un asemenea mediu, în ciuda vechimii tehnice și a lipsei unui engine fizic real. Ai o hartă uriașă complet explorabilă, plină de surprize: poți pînă și să culegi ciuperci sau ierburi, pe care le poți mînca, obținînd diverse efecte

sau doar hrănindu-te după o luptă grea, sau le poți combina pentru a obține poțiuni, dacă ai învățat cum de la un alchimist. Sistemul intuitiv de luptă, cel de furișat și lockpicking, posibilitatea de a înota în apă și multe altele nu ar fi fost posibile într-un RPG de modă veche, 2D.

Spuneam că e un RPG simplificat. Pornești cu un personaj fix, fără nici un fel de atribute, și îl dezvolți cum vrei în cîteva direcții esențiale, de-a lungul jocului. Există doar cîteva tipuri de arme, cele primare, nu există scuturi – de unde și subtitlul articolului –, iar armurile se obțin prin decizii ce țin mai mult de poveste, neputînd fi găsite ca obiecte oarecare. Singurele care dau dovadă parcă de ceva mai multă varietate sînt inelele, amuletele și obiectele mărunte, majoritatea „consumabile".

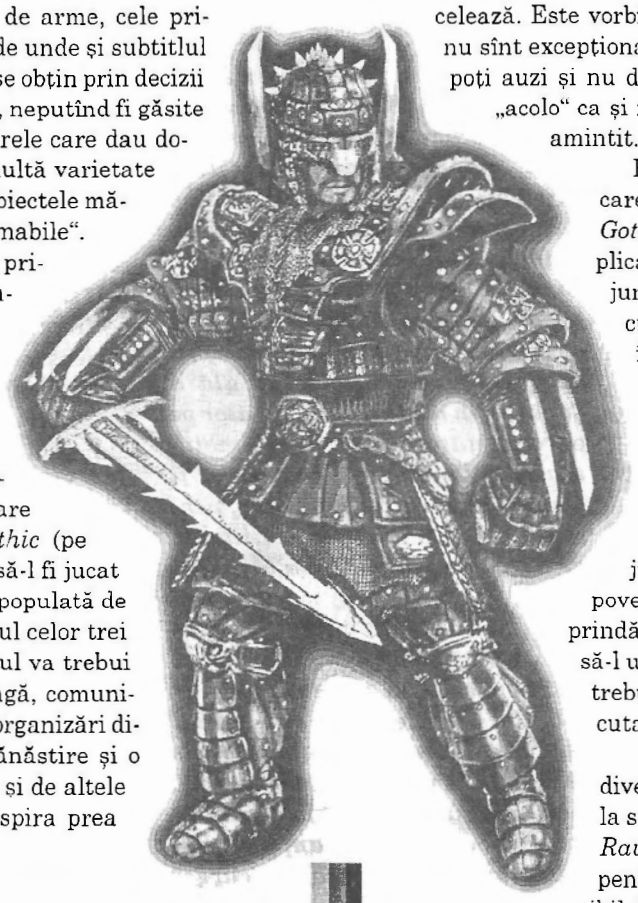

Însă *Gothic 2*, ca și primul, compensează simplitatea sistemului de evoluție a personajului și pe cea a inventarului cu o foarte mare și credibilă complexitate (și mai ales diversitate) a lumii pe care o creează. Harta, mult mai mare decît cea din primul *Gothic* (pe care nu trebuie neapărat să-l fi jucat ca să poți înțelege 2-ul), e populată de comunități adunate în jurul celor trei facțiuni între care jucătorul va trebui la un moment dat să aleagă, comunități credibile, veridice, cu organizări diferite (un oraș-port, o mănăstire și o tabără de mercenari), dar și de altele despre care nu voi deconspira prea multe. Oamenii vorbesc, atît cu tine, cît și între ei, au lucruri de făcut (și le fac, după o logică perfect normală, de la treburi casnice la un pahar de vorbă în tavernă sau la un pui de somn), au lucruri pe care preferă să le faci tu, dacă vrei, și pentru care te vor răsplăti în diferite feluri, au rolul lor în comunitate, opțiunile lor în politica locală (și ea foarte bine construită și cu un rol real în poveste), și așa mai departe.

Dialogul este, de altfel, un alt punct în care jocul excelează. Este vorbit în totalitate, și, chiar dacă actorii nu sînt excepționali, multitudinea replicilor pe care le poți auzi și nu doar citi te face să te simți la fel de „acolo" ca și restul detaliilor despre care am mai amintit.

Povestea. Pe scurt, jocul e un fantasy care continuă evenimentele din primul *Gothic*, evenimente pe care nu le voi explica aici pentru că le explică jocul îndeajuns. Povestea e, pînă la urmă, liniară, cu final fix, dar felul în care te miști între punctele ei prestabilite (adică începuturile de capitol), ceea ce faci și cum faci, drumurile pe care o iei, la propriu și la figurat, sînt doar alegerea ta. Iar cele trei facțiuni dau și ele jocului trei abordări foarte diferite, inclusiv ca poveste, și îl fac rejucabil de cel puțin încă două ori. Firul poveștii, cu alte cuvinte, reușește să te prindă fără să te facă să simți că ești obligat să-l urmezi. Ești liber să faci ce vrei, nu ce trebuie, chiar dacă știi că pînă la urmă tot cutare lucru o să se întîmple.

Povestea jocului, ca și toate formele diversității pe care el o oferă, au fost duse la superlativ de add-on-ul *Nights Of The Raven*, despre care însă nu voi vorbi, pentru că nu l-am jucat, el fiind disponibil doar în varianta germană, tradusă în engleză de un român (!). Firma producătoare a lansat add-on-ul doar în Germania, dar dacă îți pică în mînă îl poți juca tradus în engleză (doar textul, nu și vocile) instalînd translation pack-ul de la adresa pe care am trecut-o la NET CONNECTIONS.

Jocul merită toată atenția, și merită jucat și primul *Gothic* (înainte), doar de dragul de a cunoaște regatul Myrthana la fel ca orice univers fantasy străbătut pînă acum doar cu mintea, în vreo carte de gen.

Pînă apare add-on-ul tradus oficial în engleză și pînă la *Gothic 3* (care e în lucru, cu un engine complet nou), vă urez să jucați jocul, să vă placă și să mai căutați RPG-uri.

E interesant cum ideea de virtual, asociată atîta vreme cu SF-ul, începe să devină realitate printr-un gen de jocuri reprezentat în cea mai mare parte de fantasy-uri. Asta e, cu armura și sabia printre biți curgători. Și fără scut, ca să revin la prima frază, și la subiect.

Go play. ●

FIȘA JOCULUI

Gen: Light Role-playing • *Producător:* Piranha Bytes
Designer: Mike Hoge • *Timp de joc:* între 30 și 70 de ore
Limba: engleză (voci + subtitrări), tradus din germană

NOTE

Poveste: 9/10 • *Grafică:* 6/10 • *Interfață:* 9/10
Imersiune: 10/10 • *Total:* 8,5/10

NET CONNECTIONS

www.piranha-bytes.com

Site-ul firmei producătoare, implicit și al jocului, de fapt al întregii serii. Conține informațiile oficiale, și e o deschidere către comunitatea formată în jurul Gothic-urilor. Cu toate că o deschidere mai eficientă rămâne tot Google.

www.poseidon.as.ro

Un site românesc dedicat mai multor jocuri fantasy, printre care și Gothic-urile. Există și un site numai pentru seria Gothic, făcut de același om, dar nu mai e actualizat de mult, așa că poseidon e cel care trebuie urmărit.

www.rpgdot.com/phpBB2/viewtopic.php?t=89259

Locația la care puteți găsi ce trebuie download-at pentru ca add-on-ul *Die Nacht des Raben* să poată fi înțeles de un gamer care nu știe germana (dar știe engleza, pentru că am zis gamer). Repet că poate nu s-a înțeles : traducerea e făcută de un român. În fundal se aud aplauze și se simte în conștiința colectivă senzația aia călduță de buric al pământului. Trece repede, după un *Gothic 2*.

Bogdan Gheorghiu

n. 1987, Slatina
Hax Grid (povestiri)
Ed. Nemira, 2004
premiul pentru debut, Romcon 2003
www.rewired.go.ro

Despre fotonul meu de casă şi fotonii lor vagabonzi. Despre podele invizibile şi vederea în trecut. Despre umbre şi fire de iarbă. Cum ajunge un dinozaur pe orbită

Probabil că voi ăştia care creşteţi mîţe şi căţei n-o să înţelegeţi în veci: „animalul" meu de casă, *pet*-ul meu preferat e un foton. Ly-Tee. Nu-i orice potaie, e celebru deja, fiindcă a fost şi el în grupul de fotoni cărora le-au dat brînci peste Dunăre vienezii ăia. ***(n.red.: Un grup de cercetători de la Universitatea din Viena a reuşit recent, pentru prima dată în istorie, să teleporteze cîţiva fotoni în afara laboratorului, peste Dunăre)*** M-am bucurat la început, gîndindu-mă că, na, peste ceva vreme o să pot renunţa şi eu la metodele mele de călătorit prin spaţiu, destul de obositoare şi consumatoare de energie, în favoarea teleportării, cînd unul dintre inşii ăia mi-a şi tăiat macaroana, zicîndu-mi că-n veci n-o să se poată teleporta oameni; corpul uman cică ar conţine prea multă informaţie, nu poţi să-l scanezi şi să-i reconstruieşti replica exactă în punctul unde vrei să-l cari instantaneu. Dar, a vrut el să mă consoleze, cu teleportarea asta, viteza cu care circulă informaţia azi va spori – sau, mă rog, *delay*-ul se va diminua spre zero (adaugă la asta ideea – încă în studiu – de a folosi lumina în locul electronilor pentru legăturile dintre cablurile optice, şi iată cum ajungi la calculatorul în stare să performeze nu un miliard, ci mii de miliarde de operaţiuni pe secundă... Evoluţie care îl va face, pînă la urmă, capabil de a scana informaţia completă dintr-un corp omenesc). ••• Deci tot Ly-Tee, sărmanul, o s-o facă şi pe asta. ••• Am zis „sărmanul" fiindcă Ly-Tee a avut o viaţă destul de zbuciumată şi aventuroasă. A primit şi destule aplauze, ca acum, la Dunăre, sau cînd a strălucit cu mîndrie pe pelerina invizibilă a lui Tache ***(n.red.: Susumu Tachi, profesor la Universitatea din Tokyo, care a inventat în primăvara acestui an... invizibilitatea; e vorba de o pelerină care proiectează asupra sa o imagine tridimensională a bucăţii din mediul înconjurător pe care purtătorul pelerinei o obturează. Tehnologia urmează a fi testată în curînd pe avioane, pentru a le oferi piloţilor posibilitatea de a vedea prin podeaua aparatelor de zbor)***, a fost şi martor neimplicat cînd NASA a început să-l construiască pe James ***(n.red.: James Webb, telescopul proiectat pentru a-l înlocui peste 10 ani pe bătrînul Hubble. Mult mai lung, mai precis şi mai puternic decît Hubble, J.W. urmează să fie plasat pe orbită la 1,5 milioane km distanţă de Pămînt, iar oglinda lui va „parcurge" timpul în sens invers, aducîndu-ne imagini ale Universului aşa cum arăta el la 300.000 de ani după Big Bang)***, dar s-a nimerit şi printre fotonii care au compus altfel de imagini pămîntene: două umbre negre de pe un perete din Hiroshima; un fir de iarbă înfipt în scoarţa unui copac după o tornadă; instrumente muzicale cioplite din craniile unor topografi trimişi în junglă să măsoare viitoarea şosea; imaginea lui Leon Feldhendler, care a evadat din lagărul de exterminare de la Sobibor, a supravieţuit războiului şi a murit la cîţiva ani după Eliberare, de mîna unor conaţionali antisemiţi; imaginea ultimilor 960 de bărbaţi, femei şi copii care mai apărau Palestina de romani din vîrful Massadei, unde şi-au luat singuri viaţa; a lui Cezar expirînd pe treptele Senatului; a unui Homo sapiens crăpînd capul ultimului neanderthalian şi-aşa înţepenit de frigul ultimei ere glaciare... ••• ...imaginea ultimului dinozaur care a expiat acum vreo 85 de milioane de ani – şi care, apropo, s-a descompus şi s-a transformat în petrol pe care l-au extras nişte amărîţi de muncitori dintr-un podiş arab, l-au rafinat alţii de prin estul Europei, l-a cumpărat Lumea Nouă şi NASA a făcut din el „sandvişul" cu multe straturi ce protejează oglinda lui James Webb de căldura enormă care ar strica bunătate de telescop. S-ar putea spune: noroc c-a murit dinozaurul ăla, că aşa James poate să plece liniştit, cînd i-or da drumul în spaţiu, să fotografieze copilăria Universului. ••• Stăteam şi mă gîndeam nostalgic că James o să-l vadă pe Ly-Tee pe vremea cînd era cu aproape 20 de miliarde de ani mai tînăr şi călătorea prin nebuloasa Orion spre un ipotetic Pămînt ce avea să se nască abia 15 miliarde de ani mai tîrziu, pentru ca cinci minute după aia să moară un dinozaur, şi după alte cîteva secunde să facă unii telescop din el.

OORT ÎNNORATUL

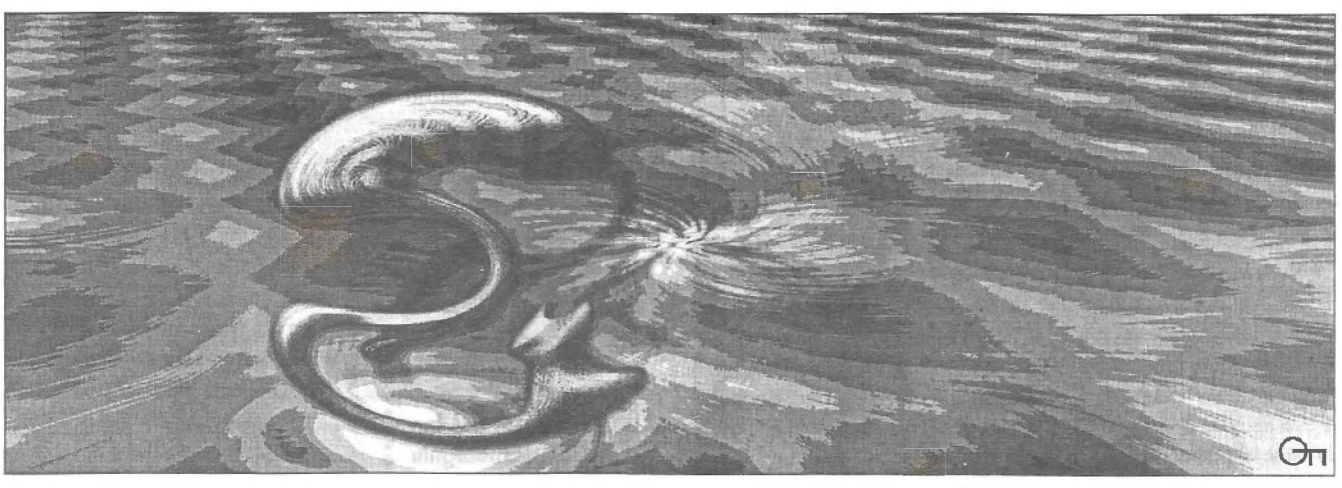

MICHAEL HAULICĂ

Trişti mai sînt scriitorii...

READ-APPEAL
..... *România literară*, nr. 31

Marius Chivu despre o nouă apariție la Polirom: Dan Țăranu, *Al patrulea element*. „Romanul lui Dan Țăranu se vrea acel tip de proză la finalul **căruia**" (subl. mea) „nu rămîi cu nimic, acest nimic intenționînd să fie tocmai Sensul lui"; „Pentru cei care știu cît de cît ce înseamnă viața de student căminist, romanul lui Dan Țăranu e plat ca apa de robinet"; „ar fi trebuit să depășească totuși imaginea primară care poate fi redusă la cea mai simplă frază rostită de cel mai simplu student" – literatura e literatură, nu? Totuși! ...„plictisitor, fără nerv epic și fără imaginație, total lipsit de *read-appeal*, nu îl reprezintă deloc". S-au stins ecourile entuziasmului din vară... Ultimele cronici la cărțile literaturii tinere promovate de Polirom seamănă cu o revenire pe pămînt... Care pămînt e cum e.

Am reținut titlul unei cărți primite la redacție: *Un trandafir învață matematica*, de Gheorghe Grigurcu.

În recenzia Ioanei Nicolae la cartea lui T.O. Bobe (același Polirom, dar de primă generație, adică din vară) apare „originalitatea convenției narative". Originalitate pe care fanii SF au remarcat-o cu siguranță în ultimii 14 ani, convenția respectivă fiind destul de folosită în textele SF autohtone sau traduse în limba română.

NONCONFORMISMUL CONFORM
..... România literară, nr. 32

Un fragment din *Istoria critică a literaturii române* de Nicolae Manolescu („Avangarda și politizarea literaturii").

Interesant la articolul despre „Poeți români din nordul Bucovinei" este că toți poeții prezentați sînt născuți între 1939 și 1949. Și? După aceea? Nimic-nimic? Aflăm, în schimb, că Grigore C. Bostan scrie „poezie SF".

Ioana Pârvulescu: „unul dintre cele mai mumificate portrete generice este, la contemporanii noștri, cel al nonconformistului. Nonconformistul de început de secol XXI, la noi, e defazat, e un epigon al celui de început de secol XX". Cum ultimele romane publicate de cei mai tineri prozatori români suferă (aproape) toate de aceeași boală, aș putea zice că nonconformismul este o atitudine conformă...

„O rețetă ca să mă citiți" ne împărtășește Antonio Lobo Antunes, autorul minunatei cărți *Întoarcerea caravelelor*.

Există o Societate Fitzgerald, o conferință anuală cu participare internațională despre viața și opera lui F. Scott Fitzgerald, o revistă anuală *The F. Scott Fitzgerald Review* etc. Un articol despre conferința din acest an, de la Vevey, semnează Liviu Mihaiu, membru al societății, autor al volumului *Between the Jazz Age and Postmodernism: F. Scott Fitzgerald*, Editura Universității de Vest, 2003.

Cronicarul, care asemenea lui Alcibiade are atîtea identități, încît nici nu știi dacă există cu adevărat, scrie despre Ciprian Șiulea, care „îi trage un perdaf strașnic dlui H.-R. Patapievici pentru niscai contraziceri din *Omul recent*. Dl. Șiulea trebuie să fie de două ori atent: o dată, fiind vorba de un eseist extrem de riguros, ca dl. Patapievici, cu care poți să nu fii de acord, dar pe care e greu să-l prinzi în flagrant delict de contrazicere; a doua oară, din cauza modei care se răspîndește printre junii corupți de idei de a strîmba din nas la tot ce are iz de elită, modă care denotă un primitivism rău ascuns sub pretenția de intelectualitate". Și? Cum zicea bancul: pînă la urmă o prins-o negrul pe mumăta? Adică: avea dreptate Ciprian Șiulea, sau nu? Că, la asta, Cronicarul nu dă nici un răspuns. Or, aceasta era cestiunea... și nu primitivismul celor care au alte opinii. De ce oare singurul argument al apărătorilor de ocazie este, mai întotdeauna, „ba tu"? De evoluați ce sînt...

ÎNDREPTARUL ORTOGRAFIC
Adevărul Literar și Artistic, nr. 730 .....

O carte despre gramatică, bestseller în Anglia! Scrie despre ea Felicia Antip. „Dacă, ajuns la maturitate, trebuie să te întrebi cum se scrie un cuvînt de uz curent și eventual să consulți un îndreptar ortografic, înseamnă că n-ai avut, încă din clasa întîi primară, o învățătoare sau un învățător apt și dornic să-ți risipească odată" (n. mea: sic!) „pentru totdeauna orice îndoială și orice nesiguranță". Păi, n-ar fi rău de consultat din cînd în cînd îndreptarul ortografic... Măcar pentru a afla o dată pentru totdeauna cînd se scrie „odată" și cînd „o dată"... Sau dacă „bildungromanul" este corect. Asta pentru persoana care face corectura revistei. Pare interesantă cartea englezoaicei, cu atît mai mult cu cît autoarea își exprimă păreri și asupra locului și rostului unor semne de punctuație. „Este cazul semnului de exclamare, pe care-l consideră tipător, excesiv de patetic, un mod de a băga degetele în ochii cititorului, de a-l trage de mînecă."

CICĂ NIȘTE POLONEZI...
Observator cultural, nr. 236 .....

Apocalipsa după RPG-uri, de Cătălin Sturza. „Bătălia se dă între *gameri* și cinefili. Cititorii sînt închiși în rezervație"; „Puștiul din Internet café-urile suprapopulate se pregătește pentru noua cultură multi-media, învață alfabetul literaturii de după Bill Gates".

Un interviu cu Gregorz Musial, scriitor polonez și homosexual. Am făcut precizarea pentru că din aceste perspective este dat interviul, polonezul asumîndu-și ambele ipostaze. Este medic stomatolog, profesie care „îmi dă șansa de a fi independent din punct de vedere material, fapt care, în zilele noastre, este cel mai prețios dar pe care îl poate primi cineva. Să faci, în rest, ce vrei, să scrii ce vrei, să nu asculți de nimeni, să scrii numai ce vrei tu. Încerc să fiu cinstit în ce privește acest destin al scriitorului"; „Așa e viața: cumperi o carte, te uiți la ea, o citești și ți se schimbă viața". Este vorba despre *Howl* a lui Allan Ginsberg. „Creația în proză ține mai mult de meșteșug, cea poetică, de iluminare". „Stai pe scaun mai multe ore, ca Thomas Mann, și

scrii cîteva pagini pe zi, uneori doar una, dar trebuie să faci zilnic acest exercițiu". Of, da... „poezia trebuie scrisă în limba originară, în limitele propriului eu, ale propriei lumi misterioase de visuri ale copilăriei, amintirilor și subconștientului fiecăruia". După ce a citit o povestire a Simonei Popescu: „Aș fi vrut ca eu să fi scris asta!". Probabil toți scriitorii au astfel de momente... Dar cîți le recunosc public? ...„direcția cea bună este să fii tu însuți, să te exprimi pe tine, ca ființă umană unică, fără nici un fel de istorie, de relații, tare, masacre, tabere". Tare m-a făcut curios acest domn! Romanul lui, *În porumbar*, a apărut și în românește. De căutat.

GIMME A BREAK, ZORRO!
..... Ziarul de duminică, nr. 35

Despre Andreea Deciu scrie Alex. Ștefănescu. N-am luat nici pînă azi cartea ei, și ăsta e unul dintre regretele mele, ca fan al criticessei. Halal fan! Dacă nici cartea nu i-am cumpărat-o... Nu mă mai mir că n-am postere, tricouri și cești de cafea cu Andreea Deciu. Dar mă gîndesc cu nostalgie la vremea cînd avea rubrică săptămînală în *România literară*.

Oamenii de știință au decis: cel mai bun film SF din istoria cinematografului este *Blade Runner* (regia Ridley Scott). Pe locurile următoare figurează *2001: Odiseea spațiului* (Stanley Kubrick) și primele două serii din trilogia *Star Wars*: *Star Wars* (?! – de fapt, primul film se numea *A New Hope*) și *Imperiul contraatacă*.

Alex. Leo Șerban scrie, sub titlul „Bush à Bush", despre *Mămică de ocazie* (*Raising Helen*), ce „pare un film scris în bucătăria familiei W. Bush". Kate Hudson joacă cu Helen Mirren în filmul ăsta. Cum? Iac-așa: „chiar să vrea, n-ar putea juca nici măcar țigara lui Mirren". Cît despre film, în general... „Gimme a break!" O altă „capodoperă" care nu-i dă pace alșului este *Neveste perfecte* (*The Stepford Wives*), „o «ironie» la fel de subtilă ca un cuțit de bucătărie în mîna doctorului Ciomu", acest Zorro al medicinei românești.

„AM IUBIT ROMÂNIA SCRIINDU-I CĂRȚI"
..... România literară, nr. 35

Tudor Călin Zarojanu într-un rezumat al avatarurilor sale în căutarea publicării. „Singura datorie a unui scriitor este aceea de a scrie, așa după cum simte și îl taie capul." Siiigur că da... Și cineva să-i pătrundă în casă, să-i spargă biroul și să-i ia neprețuitul manuscris, să-l ducă la o editură, să insiste pentru el (că editura aia n-o sta nici ea cu sertarele goale)... „Și, poate, să se asigure atît: că existența lui e cunoscută." A-ha! Sînt oarece căi de a face asta, și unele ar fi chiar dintre cele dezavuate de TCZ. „Am așteptat în schimb să se întîmple ceva" – vorba ăluia cu șobolanii: „și tot aștept să mi se-ntîmple ceva" –, „să se intereseze cineva de mine, să mă întrebe ce mai scriu, eventual să-mi propună publicarea altor pagini" (asta după prima publicare într-o revistă!). După premiul Uniunii Scriitorilor: „Chiar am crezut că apariția și premierea unei cărți vor însemna ceva. N-au însemnat nimic. Nu m-a căutat nimeni, nu m-a întrebat nimeni nimic". Ei, aici cam așa e. La noi, premiile chiar nu înseamnă nimic, nu oferte de publicare, nu publicitate, nimic. N-am văzut cărți care să aibă o banderolă pe care să scrie „deținătorul premiului US" sau așa ceva, cum se practică prin alte părți... Și asta e ca și cum Mutu ar juca și azi tot la FC Argeș... Da, dar Mutu are impresar. Acum, e drept că scriitorul român nici n-ar avea din ce-și plăti agentul, pentru că cine ar putea trăi din cîteva procente ale drepturilor de autor (atunci cînd ele chiar există!)? Pînă la urmă, TCZ și-a luat soarta în mîini (laolaltă cu manuscrisele) și a bătut pe la ușile editurilor... „O altă editură mi-a comunicat că nu publică literatură română contemporană" – greșeala lui; cînd a depus manuscrisul nu știa asta? O altă editură i-a sugerat că s-ar putea scoate o carte din manuscrisul predat. „Cum nu vroiam sa se ocupe nimeni de asta și, mai ales nu vroiam să se scoată nimic, am spus politicos bună ziua și am închis ușa în urma mea. Greșit, nu?" Da! Măcar de-o discuție la concret tot ar fi fost loc... Cu alte cuvinte, scriitorul român e orgolios (nu schimb nimic!), naiv (am tot așteptat să mă întrebe cineva ce mai scriu) și defazat temporal („o carte valoroasă tot se publică pînă la urmă". Da, dar una e să se publice în următorii cinci ani, și alta în următorii 150). Și, mai presus de toate, este lipsit de acea instituție a agentului literar. Tocmai ca el să se ocupe numai cu scrisul.

Este publicată o scrisoare a lui Mihail Gălățanu adresată Constanței Buzea, o scrisoare cu mult bun-simț, cuminte, fără excesele bine știute ale poetului. Tristă scrisoare! „Am iubit România scriindu-i cărți. Ca și cum i-aș fi făcut o droaie de plozi, o droaie de copchii. Toți ai mei." Triști mai sînt scriitorii români... ●

Michael Haulică

n. 1955, Armășești, Vîlcea
volume de povestiri: *Madia Mangalena*, Ed. Institutul European, 1995; *Despre singurătate și îngeri*, Ed. Karmat Press, 2001

prezent în antologiile: *Motocentauri pe acoperișul lumii*, Ed. Karmat Press, 1995; *Nemira '95*; *Nemira '96*, *Quasar 001*, Ed. Media-Tech, 2001; *România SF 2001*, Ed. ProLogos, 2001

premiul II „Vladimir Colin", 2000 *(Madia Mangalena)*; premiul Romcon 2001, pt. cel mai bun volum de autor *(Madia...)*; premiul Sigma 2002, pt. culegere de autor *(Despre singurătate...)*
pentru Lumi Virtuale online: premiile Romcon 2001 (pt. cea mai bună prezență pe internet) și Romcon 2003 (pt. cel mai bun site și pt. cea mai bună revistă)

www.michaelhaulica.officialws

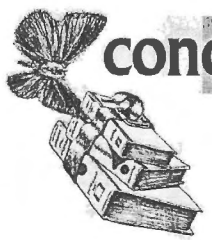

Cine susținea perenitatea cărții în formatul ei clasic cu șapte ani în urmă, la Tîrgul de carte de la TNB? *(La rever)*

Răspunsul la întrebarea de mai sus se trimite prin email la **editor@lumivirtuale.ro**, pînă la data de 1 noiembrie a.c.

Cîștigătorul, desemnat prin tragere la sorți, va primi cărți în valoare de 250.000 de lei din partea Anticariatului Ascuns, sponsorul concursului.

ANTICARIATUL ASCUNS
Galați, Str. Lupeni nr. 2
anticariatonline@hotmail.com
colaborator al revistei Lumi Virtuale

Masă rotundă SF la Tîrgul Gaudeamus
– carte şcolară –

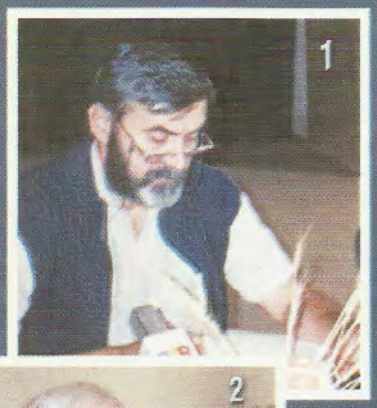
1

2

3

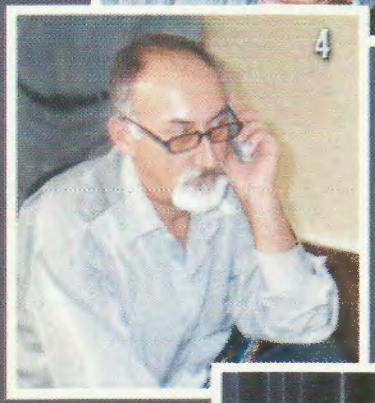
4

5

6

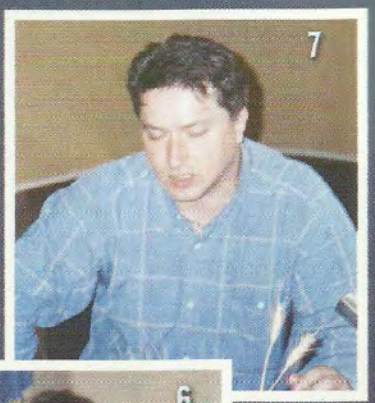
7

A doua ediţie a **Tîrgului Gaudeamus – carte şcolară** (15-26 septembrie, Casa Radio) a programat vineri 16 septembrie o masă rotundă avînd ca subiect science-fiction-ul românesc. Invitat de onoare a fost scriitorul Ion Hobana, iar printre participanţi s-au numărat reprezentanţi ai scriitorilor, editurilor şi revistelor de SF. Întîlnirea a fost moderată de Claudiu Istrate (1), director executiv al Asociaţiei Editurilor cu Profil Pedagogic şi Cultural, unul dintre organizatorii Tîrgului.

Pe parcursul celor aproape două ore, cît au durat discuţiile, s-au atins subiecte ca Premiul Naţional „Vladimir Colin", care ar putea fi resuscitat cu sprijinul editurilor care publică SF (Ion Hobana – 2, scriitor), bibliotecile şcolare de la sate şi, în general, elevii, care ar putea fi o ţintă pentru publicaţiile de profil (Alexandru Mironov – 3, scriitor, *Anticipaţia*), iniţiativa privată în domeniul publicistic şi editorial (Cătălin Badea-Gheracostea – 7, director *Lumi Virtuale*), slaba căutare pe piaţa cărţii a autorilor români (Bogdan Vîlceanu – 6, director editorial la Paralela 45), importanţa existenţei publicaţiilor de SF pentru dezvoltarea creaţiei de gen (Michael Haulică – 4, editor *Lumi Virtuale*), promovarea autorilor, revistelor, site-urilor din domeniu (Ion Mihail – 5, în dreapta, director de dezvoltare, *Universul şcolii*), implicarea AEPC în organizarea convenţiilor naţionale de SF (Claudiu Istrate), dezvoltarea potenţialului de creaţie SF prin introducerea genului, ca probă distinctă, în concursurile şcolare (Tudor Opriş, organizator al concursurilor şi autor al antologiilor *Tinere condeie*).

Situaţia SF-ului românesc este cunoscută, idei de sprijinire sînt... să vedem cum se vor concretiza. Deocamdată avem promisiunea a două pagini dedicate SF-ului românesc în numărul pe octombrie al revistei *Universul şcolii* şi pe aceea, pentru 2005, a implicării AEPC în organizarea şi susţinerea Convenţiei Naţionale de SF.

LUMI VIRTUALE

Premiul ROMCON 2001 pentru cea mai bună prezenţă pe Internet
Premiul ROMCON 2003 pentru cea mai bună revistă
Premiul ROMCON 2003 pentru cel mai bun site

publicaţie editată de
BRASOV VISITOR S.R.L.
tel. 0268-478319
0740-226571
e-mail: editor@lumivirtuale.ro
ISSN: 1584-3661

REDACŢIA
CĂTĂLIN BADEA-GHERACOSTEA
Director
MICHAEL HAULICĂ
Editor
ONA FRANTZ
Concepţie grafică, tehnoredactare, corectură

COLABORATORI
Mihai Chirilov
Eduard Pandele
Florin Pîtea
Horia Nicola Ursu
PERMANENŢI